סופשבו

ל' בניסן, תשמ"ו 9.5.1986

מילקי קפוצ'ינ

למבוגרים מגיל 16 ומעלה

שטראוס

יוצאת צבא/סטודנטית/אקדמאית
בואי להיות במרכז העניינים
idea
IDEA INSTITUTE FOR THE DEVELOPMENT OF EXECUTIVE ASSISTANTS
מה תלמדי במכון IDEA ?
מכון IDEA יכשיר אותך להיות EXECUTIVE ASSISTANT ברמה בינלאומית. כאן תלמדי כלכלה, חשבונאות, סחר בינלאומי, שפות, הפעלת משרד מודרני ממוחשב. הדפסה וקצרנות בעברית ובשפות זרות, תקשורת בינלאומית והעיקר - ניהול חברה מתוחכמת. הכל לפי מתכונת לימודים מתקדמת ברמה בינלאומית של האקדמיה האירופאית EUROPEAN SECRETERIAL ACADEMY (E.S.A)
צוות המכון ישמח לפגוש אותך
לייעוץ מוקדם, ללא התחייבות מצידך, פני אלינו למכון IDEA. מלון פאלאס, רחוב הירקון 277, תל-אביב.
טלפון 03-445111, 03-463027.
לראשונה בארץ - IDEA
מכון IDEA מיסודה של קרן ואן-ליר, הוקם כדי לעזור בקידום המשק הישראלי ובשילובו בקהילת העסקים הבינלאומית. סוף סוף, יש גם בישראל מקום ללמוד בו את אחד המקצועות המבוקשים ביותר בכל משק מודרני - EXECUTIVE ASSISTANT.
מכון IDEA מזמין אותך לבנות קריירה
עוד ועוד חברות ומנכ"לים נזקקים למנהלת לשכה השולטת בשפות זרות, מעורה בכל הפעילויות של חברה בעלת קשרי חוץ ומשחררת את המנהל לתפקידו האמיתי - לנהל.
אם את מחפשת מקצוע מבוקש עם אתגר - את רוצה להיות EXECUTIVE ASSISTANT. התפקיד קשה ואחראי, אך מעניק סיפוק רב. בלשכת המנכ"ל תהיי תמיד במרכז העניינים.
idea
להיות במרכז העניינים. זה
מבצע השנה של ביומט
קלין
ביומט
קחי ביומט וקבלי חינם לובן קלין
האקונומיקה היחידה עם תו תקן
קחי ביומט. עכשיו.

סופשבוע
ל' בניסן, תשמ"ו 9.5.1986

עורך: צבי לביא
עריכה: תמר גיא
עיצוב ועריכה גרפית: יורם נאמן
גרפיקה: נטע גרינשפן

קורא יקר,

החוק של מאיר בינט בארכיון המערכת קטן ורזה. לכמה אנשים מזיז השם הזה משהו? מי בכלל מכיר אותו? מעט מאוד נכתב עליו בשלושים ושתיים השנים האחרונות, וגם המעט הזה רק מזכיר את האיש כבדרך אגב, כנספח שולי של "הפרשה" הגדולה, פרשת "העסק הביש" שהפילה ממשלות בישראל ופעם אף גרמה להקדמת הבחירות לכנסת. כל אותם פרסומים בודדים מתייחסים אליו בשם אחר ומוכר יותר – מקס בנט, שהתאבד בכלא קהיר במהלך משפטם של נידוני "הפרשה".

יוצא דופן אחד ויחיד הוא מאמר שהוקדש כולו לאיש, פרי עטו של ד"ר עזריאל קרליבך, מייסדו ועורכו הראשון של "מעריב". המאמר פורסם ב־24 בדצמבר 1954, אחרי ההתאבדות. קרליבך היה שכנו של בינט בתל־אביב, ומותר להניח שהיתה ביניהם היכרות עמוקה יותר מעבר לשבריר המידע אודותיו שהגיעו בעת ההיא ממצרים ושהותרו לפירסום בישראל. לכן, אולי, יכול היה לכתוב עליו בין השאר את הדברים הבאים: "אין בפתק שהשאיר אחריו אף מילה אחת על מעניו־שופטיו. לא שנאה ולא נקם ולא הצדקת עצמו. אף צל זכר של כל הייסורים שעברו עליו... מתוך מבצר השינאה הוא פונה רק אל פינת האהבה היחידה שנותרה לו בעולם, אל האישה אשר הספיק לחיות איתה רק ארבע שנים, אל הילדה אשר לא הספיק לראות את גידולה... פרידה חרישית – כח ענוגה וכח גברית... פעם ודאי עוד ייכתב על מקס בנט. כל סיפורו. ופעם עוד ייאמר כל אשר חנק בקרבו, בשעות ההן בכלא קהיר. ויהיה זה סיפור של גבורה עילאית – דרמה אנושית גדולה."

את מה שד"ר קרליבך יכול היה רק לרמוז עליו לפני 32 שנה, חושף השבוע עמנואל רוזן בהרחבה ולראשונה בכתבת המוסף. דרמה אנושית וסיפור גבורה של מרגל ישראלי שנשתל בצמרת המצרית, אשר נקראים בנשימה עצורה עד הסוף העצוב. זהו "אני מאשים" של האלמנה נגד מפעיליו של בעלה, אשר גרמו לו עוולה כפולה. האחת חוללה את שרשרת הנסיבות האומללות שהביאו להסגרתו ואל קיצו הטרגי. השניה קשורה בהעלמת תרומתו האמיתית לבטחון ישראל והתכחשותם לזכרו. הוא היה מקצוען משכמו ומעלה בהשוואה לחברי רשת "העסק הביש" וכלל לא היה קשור בפעילותם. אלמלא הם היה גורלו טוב יותר. האמת הזאת, הנחשפת עתה במלואה, לא נעימה. יש בה כדי ליצור רגשי אשם. אולי משום כך בחר מי שבחר למחוק את הפרשה הזאת מההסטוריה.

מסך של שתיקה נפרש מעל האיש, והאישים אשר היו קשורים בפעילותו וחיים עמנו לא מוכנים גם היום אף להשיב על האשמותיה הכבדות של האלמנה. מדבר רק אברהם דר ("ג'ון דרלינג"), מי שארגן את רשת "העסק הביש" במצרים, והוא מחזק אותן במלים בוטות. וכך נמנע ממאיר בינט, לא רק הכבוד המגיע לו; הוא לא זכה אפילו לאפס קצה ההוקרה הלאומית אשר נפלה בחלקם של אלי כהן, ולהבדיל של נידוני "העסק הביש". כל המאמצים שנעשו מאחורי הקלעים להנציח את זכרו – נתקלו בקיר ובחומה אטום במשרדי הממשלה.

הסיפור שמאחורי מפעלו של מאיר בינט ז"ל, רב־סרן בחיל המודיעין של צה"ל, הוא עסק ביש בפני עצמו.

צבי לביא

בשער: קרולין לנגפורד. כתבה בעמ' 20–21. צילום: ראובן קסטרו.

צוחק מי שצוחק ראשון

"ואת בוליביה!! פלשנו לבוליביה..."

"ימים קשים. אף אחד לא רוצה לשמוע על העתיד"

"אלה הם ביצי פטרודאקטיל, זן שנכחד לפני מיליוני שנים.."

"בהתחלה מלמדים אותנו על חופש הדיבור ואחר כך המורה מענישה אותי כי דיברתי.."

"טוב, להתראות, ואני מצטער אם הייתי עריץ מדי היום.."

"לא הצלחתי במיוחד בעסקים, אבל בתור קבצן אני הצלחה מסחררת.."

פרסום ראשון

המרגל שנמחק מההסטוריה

מאיר בינט, עסק ביש

רב־סרן מאיר בינט (מקס בנט), סוכן המודיעין הישראלי בקהיר, שחול בצמרת השלטון והחברה הגבוהה במצריים, מרגל בשיעור קומתו של אלי כהן. לפני שלושים ושתיים שנים הוסגר, נחקר תוך עינויים אכזריים והתאבד בכלא. לראשונה, חושפת אלמנתו את סיפורו המלא ומאשימה את מפעיליו בישראל בטימטום וברשלנות שגרמו להסגרת בעלה. לאחר מותו טישטשו את זיכרו, והתנכרו למשפחתו כאילו היתה מיטרד.

מאת עמנואל רוזן

איך זה שמאיר בינט נותר מחוץ לרשימת גיבורי האומה שלנו? איך זה שכולם יודעים מי היה אלי כהן ומה עשו נירוני פרשת „העסק הביש" מרסל ניניו ושמואל עזאר וד"ר מאיר מרזוק, ועל מאיר בינט לא שמעו? ואם שמעו, אין איש יודע מה בדיוק עשה. „אני לא יודעת איך זה", אומרת אלמנתו, ג'יין, „אני רק יודעת שמאיר הוא כמו בן אדם שאף פעם לא היה. מחקו אותו מההסטוריה. וגם אותי, גם אני כאילו לא קיימת. שלושים־ושתיים שנים עברו מאז שבעלי נפל בשרות המדינה הזאת, ואיש עדיין לא דיבר איתי, לא הסביר לי מה קרה, לא התנצל. איש לא התקשר, לא ביקר אצלי בבית. אפילו על מותו נודע לי בעקיפין. אבל אתה יודע, שקספיר כבר אמר את זה מזמן: משהו רקוב בממלכת דנמרק."

המון מרירות וכעס בקולה הצרוד של ג'יין. היא מעשנת בשרשרת, שותה קפה בשרשרת ומדברת בשטף שאי אפשר לעצור אותו. „שלושים ושתיים שנה אמרו לי לא לדבר על מה שקרה. אמרו לי: זה יסכן את האסירים בקהיר, ואחרי שהם שוחררו אמרו לי שזה יסכן את המדינה. לא דיברתי. בעלי אהב את המדינה הזאת. עכשיו כבר לא איכפת לי מכלום. עכשיו אני אדבר. ועוד איך."

המון מרירות וכעס ועצב, אבל ג'יין לא בוכה. „אף פעם לא בכיתי, אני אישה חזקה, למרות שתדע לך: זה מוצץ ממני את כל כוחותי לדבר איתך על זה. אולי גם אני אשמה שלא עשיתי מספיק כדי שידעו מי היה מאיר. לא רצתי לעתונאים. פעם אחת באה לכאן חנה זמר, ראיינה אותי ושום דבר לא פורסם. אחר־כך ביקשתי שיקראו רחוב על שמו. אם יש על־שם אלי כהן אז למה לא על־שם מאיר בינט? שום דבר. זרקו אותי ממשרד למשרד. אמרתי לך, מחקו אותו מההסטוריה."

מיהו מאיר בינט שכמו נמחק מההסטוריה? ובתו מישל, שלא זוכרת את אביה, קוראת מכתבי חברים ובוכה. זה המקור היחיד ממנו היא יכולה לשאוב פרטים. גם אמא בקושי הכירה את אבא, שרוב הזמן היה עסוק בשליחויות חשאיות בעיראק, באיטליה, במצרים, באיראן. בספרים הוא מוזכר פה ושם כבדרך אגב, (10 שורות בלכסיקון לבטחון ישראל) והפרטים לקויים בדרך כלל ואינם נכונים: פה קוראים לו מאכס בינט ושם מאיר בנט, פה כתוב שהוא לא היה יהודי ושם (בספר „מעלות לוחמים") כתוב שמאיר הוא יהודי יליד מצרים שהוריו הגיעו לאלכסנדריה אחרי מלחמת העולם הראשונה. „וזה לא נכון", בוכה מישל, „מאיר נולד בהונגריה והוריו היו ייקים מגרמניה והם מעולם מעולם לא היו במצרים."

◄

ماكس بنت
المهندس الاستشاري العام
انجلواجبشيان موتورز كومباني
فورد
٢٧ شارع عدلى باشا
تليفون ٤٢٨٩٥ - القاهرة

למעלה מימין: מאיר בינט במסווה של איש העסקים הגרמני מקס בנט. למעלה משמאל: ג'יין האלמנה עם בתה מישל והנכד ליד קברו של מאיר בישראל (צילום: דפנה קצור). למטה מימין: ג'יין בקהיר במסיבה עם דיפלומט גרמני, לשעבר קצין נאצי. משמאל: מאיר־מקס מציג דגם של פרוטזה לנשיא מצריים מוחמד נגיב. למטה: כרטיס הביקור של מקס בנט, כנציג חברת „פורד" במצרים.

(המשך מהעמוד הקודם)

אין תשובה אחת לשאלה: איך זה ששכחנו ו/או איננו יודעים מי היה מאיר בינט? יש כאן צירוף מקרים של ג'וב רגיש בשרותי המודיעין, של מוות שנגרם כתוצאה ממחדל חמור של הממונים, של סמיכות ארועים עם „העסק הביש" שגנב את ההצגה, של אלמנה ששתקה כל השנים ואם לא היתה מדברת עכשיו – היתה לוקחת לקיברה את הסיפור לעולמי עולמים. איש מלבדה לא היה מעוניין שהסיפור הזה יראה אי־פעם אור.

זה הסיפור. מאיר בינט נולד בהונגריה, 1917. הוריו, תושבי קלן, יהודים אורתודוכסים, שהו שם באופן זמני בגלל תפקידו של האב בצבא הגרמני. ב־1935 עלתה המשפחה לארץ בעליה בלתי־לגאלית. מאיר עבר למחיתו כספן בנמל יפו, אך כבר אז החל לרכוש לעצמו „זהות כפולה" וג'יין מספרת ש„הוא עשה שם גם בענייני העפלה." פתק מצהיב בכתב־ידו של מאיר מסייע לג'יין להיזכר בקורות חייו מכאן והלאה: 1936־38 – קורס של ה„הגנה" בכפר חסידים, והשתתפות בכמה קרבות בעמק בתקופת המאורעות. 1938 – מגוייס כאחראי לבטחון במשק הפועלות בחדרה. שרות של חודשיים. 1939 – הצטרפות כחבר למגן דוד אדום. 1942־45 – יציאה לאיראן מטעם סולל בונה (מאיר היה אחראי על מחלקת המכניקה העדינה בחברת הנפט האנגלו־איראנית), טיפול בנוער היהודי בעבדאן והכנתם להעפלה ולעליה. 1946־48 – יציאה לאנגליה לשם השתלמות במקצוע הרדיו. ינואר 1948 – הפסקת לימודים לשם התגייסות. 1948־49 – באיטליה בתפקיד בנית מכשירי אלחוט לאוניות רכש. 1949 – בטהראן, איראן. התפקיד – הקמת תחנת אלחוט.

כאן נגמרת הפיתקה. בהמשך, רב־סרן בחיל המודיעין מאיר בינט יורד למחתרת. תחילה הוא נשלח לעיראק ועוסק שם בהברחת יהודים לישראל. ב־1950 הוא חוזר ארצה ופוגש את ג'יין, עולה חדשה מדרום אפריקה. ג'יין זוכרת ציוני נלהב, ארם הרוכב שש שפות על בוריין, מצייר בשעות הפנאי ושורק יצירות שלמות של בטהובן ומנדלסון. („הוא היה משורר, מוסיקאי והוגה דעות. הערצתי אותו", אמר מאיר זעפראן מנידוני „הפרשה" שישב עם בינט בכלא קהיר). היא מפצירה בו לעזוב את העבודה בה הוא עוסק, אך מאיר עונה לה: „תחליטי, את איתי או נגדי." ג'יין מחליטה ומאיר מקבל על עצמו את השליחות החשאית בקהיר.

בסלון ביתה של ג'יין משמיע טרנזיסטור קטן (אין מערכת סטריאו) מוסיקה קלאסית, ועל האיצטבאות מונחים ספרים בשפה האנגלית. ג'יין מדברת עברית קטועה במבטא אנגלו־סקסי כבד. היא מגישה לשולחן לחמניות חמות עם חמאה וגבינת רוקפור („תאכל, זה טוב, אם חיכינו שלושים־ושתיים שנים נחכה עוד רבע שעה") ואחרי זה מפנה את המקום לעשרות מסמכים, גלויות, תמונות, תעודות זהות, פספורטים מזוייפים וגם תעודת פטירה רשמית. כבר שנים שלא הסתכלה בכל אלה, את רובם היא רואה כמעט בפעם הראשונה.

ג'יין דורשת שאקרא כל מילה. היא רוצה שעכשיו ידעו כולם מי היה מאיר בינט. אם יש משהו

(המשך בעמוד 31)

מאיר בינט ליד הפירמידות: הוא חש כאילו איכזב למרות שלא היה אשם כלל.

אברהם דר: בינט הגיע לשיא השלמות כסוכן מודיעין. (צילום: ראובן קסטרו)

אברהם דר: הכל בגלל טיפש אחד

„מדינת ישראל הטילה טאבו על מאיר בינט. היא מעולם לא הודתה שמקס בנט שנתפס במצרים היה רב סרן בצה"ל, מעולם לא הודתה שהוא היה שם בשליחותה, מעולם לא עשתה דבר כדי להנציח את שמו. בתחילה, כאשר המשפט בקהיר עוד היה בעיצומו וכאשר עוד היו לנו אסירים במצריים, המחתרתיות הזאת היתה מוצדקת. אבל אני חושש שהמשיכו בה מעל ומעבר למוצדק כי איש לא בדק את הסיפור ואיש לא התעניין בו. זו שערוריה. בשעתו, כאשר משרד התקשורת הוציא בולים לזכרם של נידוני המחתרות, ביקשתי שיוציאו בול גם על שמו. השר ציפורי אפילו לא השיב לי" – אומר אברהם דר, הלא הוא ג'ון דארלינג, סוכן המודיעין שגייס את חברי רשת „העסק הביש" במצרים.

דר, כיום בן 60, איש עסקים המתגורר בחיפה, מהלל ומשבח את אישיותו של בינט ואת המקצועיות והשלמות בה ביצע את תפקידיו, בעיקר בקהיר. הוא קובע חד־משמעית כי בינט פעל ללא דופי ונתפס אך ורק בגלל מחדלים חמורים של מפעיליו בארץ, שלא כמו „מרגלים אחרים שנכשלו בגלל טעויות של עצמם וטעויות מהנוהלים שנקבעו להם."

ב־52', כאשר הוקמה יחידת המודיעין המיוחדת, היה זה דר שהורה לבינט לצאת לגרמניה ולרכוש שם זהות חדשה, של גרמני נוצרי, אשר לחם בשורות הנאצים ברוסיה. דר מספר כי חשיבה לנופים המוכרים בגרמניה היקשתה מאוד על בינט. „הוא סיפר לי שכאשר חזר למקום מגוריו במיינץ וראה שם את בית הכנסת השרוף, פרץ בבכי באמצע הרחוב – ולמרות זאת הוא הצליח להיכנס בשלמות לזהותו החדשה ולרכוש לעצמו מעמד בכיר בחברה המצרית הגבוהה".

„בינט הגיע לשיא השלמות שסוכן־מודיעין יכול לשאוף אליה: הזדהות אמיתית עם האנשים בקירבם הוא חי ובריחה מתחושה יום־יומית מעיקה של מירמה. הוא הזדהה נפשית עם תפקידו כנציגו של מפעל לפרוטזות, כי ראה בכך הזדמנות אמיתית לעזור לאנשים פצועים, וגם הזדהה עם השלטון המהפכני במצרים, כמו רבים מאיתנו כאן בארץ. במקביל, הוא מילא את תפקידו במסירות והעביר לארץ מידע ממקור ראשון, בעיקר על מאבקי הכח בפוליטיקה המצרית ועל ענייני ציוד והצטיידות".

„לבינט – אומר דר – לא היה שום קשר לאנשי „עסק הביש", הוא לא היה מעורב במעילות שלהם ובתפעולם. הוא נלכד בגלל טעות של מפעיליו, אשר לי לא היה חלק בה. (באותה תקופה היה דר מחוץ ליחידה ולמד באוניברסיטה בירושלים – ע.ר.). איזה טיפש מקרב מפעיליו בארץ רצה להעביר כסף ל„יחידה" בקהיר והחליט לנצל לשם כך את בינט. הם העבירו לבינט את הכסף וביקשו ממנו להיפגש עם מרסל ניניו (מאנשי „העסק הביש") ולתת אותו לה. זאת היתה שטות נוראה. בינט נקט אמנם בכל אמצעי הבטחון והוא לא גילה למרסל את שמו, אבל כאשר נתפסה מרסל ועונתה היא מסרה לחוקריה כלית ברירה את סוג המכונית שלו וכך הם הגיעו אליו, אחרי שסרקו בשיטתיות גראג' אחרי גראג'. הם פרצו לדירה שלו באמצע הלילה, קשרו אותו לכיסא, הפשיטו את מכנסיו וכאשר ראו שהוא נימול – היכו אותו באכזריות נוראה."

[redacted]

איזה טיפש מקרב מפעיליו בארץ רצה להעביר כסף ל„יחידה" בקהיר והחליט לנצל לשם כך את בינט. הם העבירו לבינט את הכסף וביקשו ממנו לתתו למרסל ניניו. זאת היתה שטות נוראה.

דר אינו יודע אם ביקש בינט לצאת ממצרים, אחרי שנלכדה החוליה, ואם ביקש – האם קיבל את ההוראה לצאת או שנתבקש להתמהמה. הוא אינו פוסל את האפשרות שבינט ציפה להוראה שלא הגיעה ואומר: „כולם פעלו אז מתוך הסטריה ושלומיאליות וגם בינט נפל קורבן לכך. אני, כמי שחזר ליחידה אחרי הכרוך', הורחקתי ממידע ולא נתנו לי להיות בעניינים, מה שיכולתי לעשות למענו ולמען ג'יין אלמנתו – עשיתי."

דר מספר כי דאג למנות לבינט עורך־דין אנגלי (ג'ורג' וילקון), ואחר־כך עורך־דין מצרי – כל זאת בעקיפין, כאילו אשתו של בינט היא שדואגת לכך. מעורכי הדין שמעו דר ואנשיו על מצבו של בינט ערב התאבדותו. „הוא היה ציוני לחלוטין, כמו אדם שקיבל עליו את הדין. הוא חש כאילו איכזב אותנו, למרות שלא היה אשם כלל וכלל. הוא ראה בזה כשלון אישי ולא יכול היה לעמוד בבזיון של רב סרן בצבא הישראלי שעומד לעמוד לדין בבית משפט מצרי – ולהודות".

על האשמותיה של ג'יין בינט כי המוסד באירופה ומנע ממנה מידע על בעלה אומר דר: „היא צודקת, אבל חששנו ממנה. היא דיברה יותר מדי, כתבה מכתבים והיה חשש שיתגלה הקשר עם ישראל. מישהו היה צריך להיות קשוח איתה – ואני מילאתי את התפקיד. יש לה טענות, זה ברור. גם היא נפלה קורבן לכל השלומיאליות הזאת."

איך מכניסים 160 עופות לפריזר?

ביום 4.5.86 נערך ניסוי מדהים בפיקוח רואה החשבון, לשם המחשת גודלו של הפריזר הענקי.
את תוצאותיו תראה בעמוד הבא.

החלום האמריקאי מתגשם בישראל
מקס
לאקסי
קרר החדש עם המקפיא הענקי
160 עופות בפריזר
חדש
★ מקסי גלאקסי -
המקרר
72% רוצים
פריזר גדול יותר
עכשיו יש להם
מקסי גלאקסי
★ מקסי גלאקסי -
★ מקסי גלאקסי -
★ מקסי גלאקסי -
ICE MAKER
אחריות ושרות - ונדיראן.
להשיג בחנויות החשמל המובחרות וברשתות השווק.

בלי סנטימנטי

מהקוביה השחורה המפוארת של "תדיראן" מולך המנכ"ל יגאל נאמן, באימפריה של תעשיות אלקטרוניות עתירות ידע. הניהול קשוח והמסר ברור: העיקר להרווית, גם במחיר פיטורי אלף עובדים. מפעל הסתדרותי שמנהליו משתכרים אלפי דולארים לחודש.

יגאל נאמן בחלל המפואר של הבנין: אז אולי אנחנו פחות נחמדים אבל השורה התחתונה היא הנחשבת

(המשך מהעמוד הקודם)

להניח שיתמה כלנו איך זה שלא נתבקש להראות את דרכונו. ישראל זה לא. החלונות הכהים האוטמים את הבניין, לא נותנים אפילו לשמש ולאור הישראלי לחדור פנימה. בתדיראן יודעים, שכשמוכרים לאנשי העולם הגדול, חייבים להתנהג בהתאם. וחברה, שחייבת להביא כל יום הזמנות בשלושה מיליון דולר (!), כדי לפרנס את שנים־עשר אלף עובדיה, לא יכולה להמציא כללי משחק משלה. הקניינים רוצים חוץ־לארץ, ואת זה צריך לתת להם.

יגאל נאמן, בן 44, מנכ"ל תדיראן זה חמש שנים, בורר את משפטיו בזהירות רבה. רק כשהוא מדבר על מדיניותה הכלכלית של הממשלה, הוא מגביר קצת את קצב דיבורו, ואפילו מרים קצת את קולו. אחרי שעות רבות במחיצתו, אפשר לנחש שעכשיו הוא מתרגש, אולי אפילו מתעצבן. אבל כל פעם שהוא אומר דברים שנראים בעיניו כ"קשים", הוא שב וקורא לעצמו לסדר, שב לשלוט ברוחו. "אולי נגדיר את זה אחרת", הוא ממלמל כאילו לעצמו, מאחורי שולחן העבודה שלו המסודר למשעי. אחר־כך לומדים לדעת שבתדיראן בכלל אוהבים אנשים קרי מזג, כאלה "המדברים לגופו של ענין", ואינם מתרגשים יתר על המידה, לפחות לא מראים את זה כלפי חוץ.

ולומדים גם עוד משהו: מרגע שדרכה כף רגלך על השטיח האפרפר של בית תדיראן, טוב תעשה אם תשנה את כל עולם המושגים שלך. אלמלא כן, לא תבין לאיזה עולם נפלת. אחד העובדים הבכירים הגדיר כ"כמעט אינדוקטרינציה", את התהליך שעובר עובד בחברה. "כשנכנסתי לעבוד כאן לפני שמונה שנים, בחור די צעיר", הוא אומר ומשביע אותי שאשאירו אנונימי, "הבאתי עולם מושגים ישראלי טיפוסי. זמן זה לא בדיוק זמן, אפשר לבוא לעבודה עם ג'ינס וסנדלים, פה לשכוח משהו, שם להבטיח הבטחה שמראש יודעים שאי־אפשר לעמוד בה. את יודעת איך זה בארץ: יהיה בסדר. עברתי ממש יסורי־נפש עד שהצלחתי להתאים עצמי לנורמות של החברה. אפשר, לדעתי, לדבר על עובד טיפוסי של החברה הזו: אדם מכור לעבודתו, נמצא בלחץ מתמיד הן מצד הממונים עליו, והן מצד עמיתיו. מאד תחרותי, אבל אסור לו להראות כלפי חוץ את התחרותיות הזו. כל הזמן לוחצים אותך. או שתמכור יותר, או שתפתח משהו חדש, או שתקנה יותר בזול ויותר טוב. ויש פה מערכות בקרה ופיקוח מאד רציניות. עובד בכיר בחברה חייב להוכיח כל הזמן שהוא בסדר, והכל בסטנדרטים מאד גבוהים. היום, תתפלאי, אני כבר לא יכול אחרת. מרגיש שעברתי חינוך מחדש. אולי יום אחר אני אשלם על זה בהתקפת לב".

יגאל נאמן הוא המייצג הנאמן ביותר של השיטה הזו. מבקריו, כפי שנראה בהמשך, שואלים את עצמם איך יתכן שדווקא איש כמוהו הגיע לראש הפירמידה. באותה נשימה הם גם עונים: "הוא הטיפוס הקלאסי של אדם שיטפס ויצליח להגיע למעלה בחברה כמו תדיראן: חרוץ מאד, מסור לענין באופן אבסולוטי, משקיע את כולו ורובו בחברה. לא נועז מדי, אבל גם לא שוקט על השמרים. הכל במידה. בכלל 'מידה נכונה', היא מילת מפתח בדיונים עקרוניים בחברה. לוקחים תמיד סיכונים מחושבים. יגאל הוא איש שיטתי מאד, בודק בשבע עיניים כל צעד שהוא עושה, תמיד מתכונן לקדם את פני הרעה".

אז מה רע? "זה בדיוק הענין", משיבים אלה שאינם נמנים עם חסידיו. "היום יגאל הוא המזל הטוב של תדיראן. הוא האיש הנכון במקום הנכון. לגבי תדיראן אפשר לישון בשקט. עם מנכ"ל כמו יגאל, לא יקרה מה שקרה בחברות היי־טק גדולות אחרות בארץ. הוא יידע לשמור היטב על הקיים, לא יעשה צעדים פזיזים שיביאו לחורבן. אין ויכוח שהאיש מנהל טוב, אבל חסר לו מה שהופך מנהל טוב למנהל גדול. חסר לו חזון, אין לו שאר רוח, יש בו איזה פשטנות, חוסר תיחכום. הוא לא אדם שיעשה פריצות־דרך גדולות. התכונות שיש לו כמנהל טובות לשמירת הקיים ואפילו להגדלתו. הוא לא יכול היה לעשות את מה שהמנכ"ל הקודם, אלקנה כספי, עשה – להתחיל מאפס ולבנות אימפריה".

חיוך קל שבקלים עולה על שפתיו של יגאל כשהוא שומע את הדברים. לא, הוא לא כל־כך מתרגש מזה. העובדות והמספרים לטובתו, הוא אומר, חש שלא בנוח על הצורך להתנצל־כאילו. למה לו בכלל להשיב מלחמה. ובכל זאת. פסק־זמן למחשבה איך עונים על דבר כזה. בראשו, יש להניח, רצות כמה אפשרויות. לבסוף הוא בוחר בניסוח הבא: "כל אדם, בכל סיטואציה, מאמין שיש אצלו איזון בין מידת התעוזה והחזון, לבין הזהירות. לכן, זה בוודאי לא יפתיע איש, אם גם אני חושב כך. כל אחד חושב שהוא עושה דברים מאד נועזים, שיש בהם גם חזון. מה שצריך לשקול זה רק תוצאות. רק אנשים יחסית קרובים אלי, או חברי הנהלה יכולים לחוות דעה עם ידיעה. אני חושב שאני בענין הזה מאד מאוזן. כשצריך לקחת החלטות קשות, אני לוקח, וכשצריך להיות זהיר, אני זהיר. לי נדמה שיש עלי ביקורת שאני זהיר פחות מדי.

"מי שהגדיל את ההשקעות במחקר ופיתוח מ־13 מיליון דולר ל־67, הוא לא איש זהיר. מי שהשקיע ברכוש קבוע כ־500 מיליון דולר, הוא לא איש זהיר. מי שהקים חטיבה חדשה – חטיבת המערכות, מי שהקים את כל נושא הייצוא לארצות־הברית כמעט מאפס, זה לא אדם שלא לוקח העזות. מי שאומר דברים כאלה הוא פשוט לא בענינים, או שנקודת המוצא שלו לא נכונה". מאוחר יותר הוא יצטער קצת שאמר את מה שאמר על עצמו, בתגובה לביקורת. זה מריח קצת משחצנות, אולי אפילו מיחסי־ציבור עצמיים, ולמה הוא צריך לעשות את זה. על תדיראן הוא מוכן לדבר שעות. אבל למה, לעזאזל, הוא צריך גם לחשוף את עצמו. מיותר כמעט לציין, שהמילה לעזאזל לא יצאה מפיו.

המנכ"ל על רקע הבנין השחור בגבעת שמואל: מה שצריך לשקול זה רק תוצאות

לפני מספר חודשים קיבל יגאל נאמן החלטה קשה. אולי הקשה ביותר שיכול לקבל מנהל: לפטר אלף עובדים. מעביר צמרמורת בשומע. טרגדיה. אלף איש שעולמם חרב עליהם. רווחי החברה ירדו משמונה אחוזים בשנה הקודמת, לחמישה ב־1985. הציפיה היא שב־86' יהיה עוד קשה יותר. חייבים לקדם את פני הרעה, חייבים לדאוג שתדיראן תחזיק מעמד, שתהיה פרנסה ל־11.5 אלף העובדים האחרים. אבל עדיין – אלף איש קיבלו הודעות פיטורין.

אכפת לך מאלף העובדים שהלכו הביתה? "המטרה שמדריכה אותי יום ולילה היא לתת פרנסה ל־12 אלף העובדים של הקונצרן. ליצור להם מקום עבודה שיוכלו ממנו לפרוש לפנסיה. כשזה לא הולך, חייבים גם לפטר. בהחלטה הזו יש, מבחינתי, שני שלבים. השלב עד ההחלטה, והשלב אחרי ההחלטה. עד שאני מקבל החלטה, זה מאד קשה. אני מרגיש שאכזבנו כאן אלף משפחות. זה מה שאני חושב כשאני רץ לקבל את ההחלטה. ואז אני אפילו לוקח הזמנות פחות ריווחיות, העיקר שתהיה פרנסה. אבל, מרגע שקיבלתי את ההחלטה, אני משתדל להיות בלתי אישי. אני מגווט את עצמי כך, שאראה את הדברים בגדול. אין ברירה אחרת".

ואולי, כמו שהוא שב ומרגיש כל העת, אין לו ברירה אלא להיות בלתי־אישי לכל אורך הדרך. הקודים החמורים של ניהול תעשיות עתירות־ידע בקנה מידה של תדיראן, לא נקבעו כאן, ובטח שלא עכשיו. אי־שם באמריקה הגדולה המציאו אותם מנהלים, שחונכו על ברכי תרבות ניהול שונה מזו שהכרנו כאן. פעם, כשעוד היינו סוציאליסטים, קראו לזה קפיטליזם, ובעצם התכוונו לקלל. בתדיראן איש לא נבהל מהענין הזה, להיפך. המנכ"ל הצעיר של תדיראן רואה את עצמו כמו כל מנהל אחר של חברה אמריקאית גדולה.

"במציאות הקשה של תחרות מתמדת עם חברות־ענק עולמיות", הוא מתנסח באיטיות, "אי־אפשר להמנע מלפתח כלי ניהול דומים לאלו של מנהלים בכל העולם. אז אולי אנחנו פחות נחמדים, אולי יש מי שיגיד שאנחנו פחות אנושיים, אבל השורה התחתונה היא היחידה הנחשבת. והשורה התחתונה היא רווח והפסד. רווח והפסד זה המכניזם היחידי שיכול לנווט את כל המערכת. השורה התחתונה היא שנים עשר אלף עובדים, שיביאו בסוף החודש משכורת טובה הביתה. המתח היחיד שמריץ את העסק קדימה זה כסף.

"עם מנכ"ל כמו יגאל נאמן לא יקרה מה שקרה בחברות היי־טק גדולות אחרות בארץ. הוא יידע לשמור היטב על הקיים, לא יעשה צעדים פזיזים שיביאו לחורבן. אין ויכוח שהאיש מנהל טוב, אבל חסר לו מה שהופך מנהל טוב למנהל גדול. חסר לו חזון, אין לו שאר רוח, יש בו איזה פשטנות, חוסר תיחכום. הוא לא אדם שיעשה פריצות־דרך גדולות".

להרוויח, וכמה שיותר". 75 אחוז, דרך־אגב, ממניות תדיראן, שייכות היום לחברת העובדים של ההסתדרות. על זה, בטח, לא שמעו בחברות הענק האמריקניות. לפעמים נוצר רושם שגם בהסתדרות לא שמעו על זה.

דוגמא מהחיים: במסגרת התוכנית לצמצום הוצאות החברה, יש סעיף המדבר על קיצוץ משכורות העובדים הבכירים בחברה. וכאן יש ויכוח. האם מדובר בקיצוץ משכורות של ארבעת־אלפים דולר לחודש, או של שבעת־אלפים דולר. "משכורת של ארבעת אלפים דולר אינה מטרידה אותי", אומר אדם שמכיר היטב את המערכת מבפנים, למרות שאינו שותף לה היום. "לדעתי, השערוריה היא שמצד אחד מפטרים אלף איש, ומצד שני – מרוויחה ההנהלה הבכירה בתדיראן, שזה בערך עשרה איש פלוס המנכ"ל, משהו שמתקרב ל־100 אלף דולר בשנה. בכל חברה אמריקנית נורמלית, איש בכלל לא היה מציג את השאלה הזו. אז מה, אז פיטרו שמונה אחוזים מהעובדים. ביג־דיל.

ושלא תחשבי שאני מתרגש כל־כך מהענין. ואם אני לא טועה בהערכתי את מה שקורה בתדיראן, גם שם לא מתרגשים כל־כך. אבל אני בכל זאת לא מבין, איך חברה, ששייכת בעצם פורמלית לחברת־העובדים, משלמת למנהליה משכורות עתק כאלה. כאן אני רואה חוסר מוסריות".

הלכנו אל ישעיהו גביש, מנכ"ל כור, המחזיקה שבעים אחוזים ממניות תדיראן. מסתדר לך ענין משכורות הענק של מנהלי תדיראן?

גביש מתעצבן: "תשאלי את יגאל. אין לי מה להגיד על זה". בכל זאת, הרי אתם פורמלית הבעלים. "הבעלות היא משותפת לנו ולמשקיעים אמריקנים. מערכת השכר בתדיראן נקבעה כבר לפני 15 שנה, כשהאמריקנים החזיקו חמישים אחוז מהמניות. זה מה שהונהג, ואנחנו לא יכולים היום לשנות את זה. השכר הזה מקובל בחברות אלקטרוניקה גדולות בעולם. בחברות אלקטרוניקה אחרות השייכות לכור השכר נמוך יותר. אבל אני לא הייתי רוצה להכנס לזה. תשאלי את יגאל"

שאלתי. הוא לא התעצבן. קנה־המידה שלו איננו משכורות בארץ, ואולי הוא צודק. במצב עניינים שבו בכל העולם מחפשות תעשיות היי־טק עובדים טובים, ומוכנות לשלם משכורות עתק למוכשרים, אי־אפשר לדבר רק על ציונות. התחרות היא בכל התחומים, ומי שלא עומד בה, יש סכנה שיפול. נאמן: "מהבחינה הזו אנחנו נמצאים בבעיה. בכדי לשמור על היתרון היחסי היחידי שיש לי – כח האדם, אני חייב לפצות גם בכסף. מה שקורה הוא, שהפער בברוטו בין עובד רגיל למנהל, או למהנדס בכיר, הוא גבוה ביותר. אבל כשהופכים את זה לנטו, הוא הרבה יותר קטן. ומה שמעניין את האדם זה הנטו, והאלטרנטיבה שלו בכל חברה אחרת בעולם. מנהל בכיר בתדיראן שמרוויח אפילו ארבעת־אלפים דולר, יכול בקלות להרוויח עשרת אלפים דולר בחברה אמריקנית, שעליהם הוא לא יצטרך לשלם ששים אחוז מס".

יגאל נאמן, נשוי, אב לשלושה, גר בסביון, נולד וגדל בתל־אביב. את ימי התיכון בילה ב"אורט", למד טכנאות אלקטרוניקה, ובצבא שרת בחיל־אוויר כטכנאי. יש הפתעות בביוגרפיה שלו: הוא לא היה בתנועת־נוער ולא הלך להכשרה בקיבוץ. מי היה מאמין? תוך כדי הצבא החל ללמוד ראיית־חשבון. אחרי שסיים את הסטאז' ב־1966, החל לעבוד בחברת אלקטרוניקה שנקראה "טלקר". רצה גורלו הטוב, ואחרי שנתיים שעבר בחברה, היא נרכשה על־ידי תדיראן, שבלעה לתוכה גם את יגאל. בעקבות העיסקה מצא עצמו רואה־החשבון הצעיר מנהל את מחלקת החשבונות של תדיראן כולה. איך זה קרה, למה דווקא הוא – חבל בכלל על המאמץ לקבל ממנו תשובה. זה קרה, וזהו. אבל הקידום המטאורי רק מתחיל. כעבור זמן קצר, קיבל לידיו מחלקה נוספת – חשבון ותמחיר. ("עשיתי כנראה עבודה לא רעה"). כמה שנים לאחר מכן קודם הלאה. ב־1974 התמנה כסמנכ"ל בקרה, ושנתיים אחרי זה צירפו לו גם את מחלקת הכספים, והוא ישב כבר

(המשך בעמוד 40)

אור אדום בקומת ההנהלה

יגאל נאמן מתגעגע לימי ארידור. מתגעגע לאינפלציה של 400 אחוז. מה היה לו רע אז? תדיראן עלתה ופרחה. במאזן שנת 1983 נרשמו רווחים בסך 35 מיליון דולר, אחרי מס. ב־1984 – 46 מיליון דולר. ב־1985 השתנתה התמונה, רק 28 מיליון דולר. אור אדום נדלק בקומת ההנהלה, נעשו הצמצומים עליהם נכתב, והאור האדום לא כבה. הקצף יוצא על התוכנית הכלכלית של הממשלה. היא המקור, אליבא דנאמן, לכל הרעות הפוקדות בשנה האחרונה את תדיראן, ואת תעשיית האלקטרוניקה בכלל, שנאמן, דרך־אגב, משמש לה יו"ר.

"התוכנית הכלכלית באה, בעדיפות ראשונה, לצמצם את האינפלציה. זה בהחלט דבר חיובי. אבל את היעד הזה אפשר היה להשיג או על־חשבון הסקטור הציבורי, או על־חשבון היצרני־תעשייתי. הממשלה החליטה ללכת בדרך הקלה, ולעשות את זה על־חשבון הסקטור התעשייתי, וכאן מונח שורש האבסורד. הממשלה אמרה, למה שאני אהיה הרעה ואפטר עובדים במשרד הבטחון. אני אעשה משהו אחר – אקטין את התקציב על־ידי הקטנת ההזמנות מתדיראן, ואז יגאל נאמן יהיה הרע. הוא זה שיצטרך לפטר. לא אנחנו. קיצצו 15 אחוז מתקציב הבטחון, אבל ההזמנות מהתעשיה המקומית קוצצו ב־80 אחוז. זו הדוגמא לאופן בו קיצצו בתקציב המדינה.

הקיצוצים שאנחנו עשינו הביאו לחסכון של 40 מיליון דולר. למה אי־אפשר היה לעשות אותם קיצוצים גם במערכת הבטחון. בערך 30 אחוזים מתעשיית האלקטרוניקה בצה"ל בנויה על הזמנות של מערכת הבטחון. הקיצוץ האדיר בהזמנות מכה את התעשיה הזו באופן שקשה בכלל לתאר.

ייצוא. גם בענין הזה הולכים נגד התעשיה. המדיניות הכלכלית שחקה בעשרה אחוז את תמריצי הייצוא. הקפאת הדולר זה צרה ממקור אחר. הדולר מוקפא, אבל התשומות המקומיות – כמו שכר למשל – עולות כל הזמן. במצב הזה נעשה קשה יותר ויותר להתחרות עם חברות בינלאומיות אחרות. ואין עם מי לדבר. אנחנו באים וצועקים שבתעשיה אסור לפגוע, בייצוא על אחת כמה וכמה, ואיש לא עושה לתיקון המצב. תדיראן ותעשיית האלקטרוניקה בכלל, משולות היום לרץ למרחקים ארוכים, שקשרו לו משקולות על הרגליים, ואומרים לו: תרוץ באותו הקצב. זה בלתי־אפשרי".

לא רק מקררים

ב־1962 התאחדו שתי חברות קטנות "תדיר" לייצור גבישי קוורץ ו"ראן" לבטריות יבשות. בראש החברה הקטנה, שהיתה בבעלות "כור" ומשרד הבטחון הועמד מנכ"ל "ראן", אלקנה כספי. החברה החדשה הוקמה כדי לספק תשובה הולמת לדרישות הקשר והתקשורת של צה"ל, דבר שהיה כרוך ברכישת ידע מחברות זרות. ב־65' קפצו המכירות של תדיראן מ־17 מיליון ל"י ל־190 מיליון לירות. תדיראן הפכה ליצרן מספר אחד בעולם של מכשירי קשר צבאיים. ב־73' כבר הגיע ייצוא החברה ל־10 מיליון דולר ושנתיים מאוחר יותר, ל־54 מיליון דולר. בינתיים השתנו הבעלים. מניות המדינה נמכרו לחברה האמריקאית ג'י.טי.אי, אך אלו מכרו בשנים האחרונות את רוב חלקם ל"כור" ומחפשים עתה קונה ליתרת 19 האחוזים, עם מניית הבכורה שעדיין בידם.

בחברה שש חטיבות יצרניות – חטיבת קשר, המייצרת ציוד קשר צבאי לכל הרמות, שתחזית המכירות שלה לשנה הבאה עומד על 162 מיליון דולר, רבע מכלל המכירות של הקונצרן; חטיבת מערכות, שם פותח המזל"ט – צופים מכירות של 108 מיליון דולר (17%); חטיבת התקשורת, המייצרת מרכזיות ומערכות משרד ממוחשבות – 113 מיליון דולר, (18%); חטיבת אלקטרו־אופטיקה, חברת "אל־אופ" העוסקת במוצרים אלקטרו אופטיים, ציוד לראיית לילה – 90 מיליון (15%); חטיבת רכיבים, המייצרת סוללות, מצברים, מעגלים מודפסים – 83 מיליון דולר (13.6%); ובחטיבת מוצרים ביתיים, זו של המקררים, המזגנים ותאורת החירום – צופים מכירות של 75 מיליון דולר שהם 12% מסך המכירות של החברה.

ג'רי לי לואיס. הזמר, לא השחקן

רשימה זאת אפשר לפתוח במלים: מועדון פַלְמִינו היה מלא עד גדותיו ומסריח מבירה בהופעתו של ג'רי לי לואיס, שהיה הילד הנורא של ראשית הרוקנ'רול והיום הוא בן חמישים ואחת, ועדיין רוקֵר פרוע, קצת מפחיד, לא מבייש את הופעות ימי נעוריו. ואפשר גם ככה: ברוקנ'רול – כמו במלחמה – לא חשוב מי צודק, מעטים הם השורדים. ג'רי לי לואיס שרד, עובדה – הוא מופיע במועדון בוואלי, ונותן את כל הקטעים הישנים שלו, ואפילו מוסיף קטעים חדשים.

אבל הכי נכון להתחיל ככה: כשידידה טילפנה ואמרה לי: „הערב יש הופעה של לִי לואיס, ואתה חייב לבוא,” אמרתי לה „ג'רי לי לואיס, הזמר ג'רי לי לואיס? מה, אתה רוצה להגיד שהוא עדיין חי”. חי ונועט, כמו שאומרים. ואנחנו, שכילדים ספגנו את הסט הראשון של הרוקנ'רול ממנו, אולי גם אנחנו לא כל כך זקנים כמו שלעתים נראה לנו.

כשאתה בן 17, הרוקנ'רול הוא לא רק בילוי נשכלך. הרוק הוא תראפיה העולה בתוצאותיה על כל טיפול פסיכולוגי. יש לך מי שצועק איתך, יש לך איפה להחביא את הצעקה שלך. ונער בן 17 שאין לו צעקה אינו נער. ג'רי לי לואיס היה הראשון שנתן לי להחביא את הצעקות שלי אצלו. הייתי בן 16 והיה לי תקליט שהועיל להסתובב 45 פעמים ברקה. המלים שנצעקו היו קשות להבנה, ורק היום אני מתחיל להבין מה הן בעצם אומרות: “Whole lota shakin' going on”. מלים שאינן ניתנות לתרגום, רק להרגשה. וההרגשה היא: הרבה בלאגאן הולך לי עכשיו בראש. או – הכל מסביב מתפרק לחתיכות. ועדיין לא תרגמנו ולא כלום. נער בן 16 או 17 לא מתרגם, אבל הוא מרגיש. ג'רי לי לואיס היה הראשון שנתן לי להרגיש רוקנ'רול. אחר כך בא אלביס, והביטלס, והדלתות. ואנחנו הרגנו אותו די מהר, את המלך הראשון של הצעקות. והנה פתאום הוא חי, ואנחנו בקופה, קונים כרטיסי עמידה להופעה שלו.

מצוידים במפה, לקח לנו זמן למצוא את המועדון, שהוא די שכוח אל, בקצה הוואלי של לוס־אנג'לס. מאחורי המועדון, הקרון של הזמר, בו הוא מסתובב ברחבי היבשת, ומופיע בכל פעם שנגמר לו הדלק. אנחנו מציצים לתוך הקרון הפתוח ולא רואים אותו. רק ערימה של בקבוקי טאקילה ריקים ולידה ארגז עץ מלא לימונים. לימונים הולכים טוב מאוד עם טאקילה. אבל הזמר נעדר. אולי הוא בכל זאת מת, וההופעה היא לא שלו, אלא לזיכרו? אין כאן יום בלי הופעה לזכר מישהו. הופעה לזכר אלביס, והופעה כמחווה לריקי נלסון, ערב לג'ון לנון, ומופע־רוק להנצחתו של ג'ים מוריסון. להקות צעירות עם שמות כמו „דמעות אמיצות” ו„תחנת החלל האחרונה” – מופיעות בצילו של רוקרים מאוד גדולים, ומאוד מתים. אבל לִי לואיס מופיע בעצמו, ברוך השם, ולא לזיכרו. ועוד מעט נשמע אותו צועק אותנו.

המועדון מלא ב־700 נערים ונערות שעדיין נמצאים בצד הנכון של הארבעים. לרובם מגפי עור וחגורות עור מאוכזמות. כולם שותים בירה, עם חיוקים של טאקילה זהובה בכוסית נוספת. הכרוז על הבמה: „ג'רי לי לואיס, הגדול מכולם, נמצא בסביבה. כשיבוא לו – הוא יעלה על הבמה ויתן חצי שעה. בינתיים, תבלו לכם”

ויש איזה טעם לתת לרוקר קשיש למצוא את מצב הרוח הנכון לפני שהוא מרלג על הבמה. וגם לא יזיק שהקהל יהיה קצת יותר שתוי. שיַיִשַר קו עם הסַטוּל של אבי הרוק. לפי כמות הבקבוקים הריקים שלפני הקרון שלו, אנחנו אפילו לא מתחילים להתקרב אליו, והנה הוא נכנס בחליפה לבנה חולצה ורודה עם צווארון מלמלה, נעלי שפיץ שחורות ומבריקות, השיער הגלי המפורסם, שפעם היה גבה גלי והיום רגוע, כמעט אֲרוּה אבל עדיין רמז של גלים.

„השם שלי הוא, ג'רי לי לואיס, הזמר, לא השחקן”.

והוא מתנפל על הפסנתר ומתחיל לתופף עליו בתנועה גבוהות וארוכות, כמו שאחר כך יעשו כל הרוקרים שאחריו – מליטל ריצ'ארד ועד אריאל וילבר. השיר הראשון שלו הוא די חדש, שיר שמציג את הזמר במלים:

„השם שלי הוא ג'רי לי לואיס,
נולדתי בפְרִידַאי, לואיזיאנה ...”

וזאת הזדמנות טובה בשבילי להציג אותו בפרווזה: ג'רי לי לואיס נולד בלואיזיאנה, ובגלל זה קשה מאוד להבין את מה שהוא אומר, אלא אם כן גם אתה נולדת בלואיזיאנה. הוא נולד בשנת 35, שנה טובה להיוולד בה רוקר. כמובן שמילדותו הוא נמשך למוסיקה ולהרפתקאות, אבל אני חוסך לכם את קריאת הרוטינה הזאת, ויודע שאתם מודים לי על כך. בהתחלה ניגן לי לואיס פסנתר במועדונים, הסגנון שלו – ברוח הימים ההם, היה קאונטרי לְאַלְלָה, ב־56 הקליט את השיר הראשון שלו, שנקרא “Crazy Arms”. כעבור שנה יצא עם השלאגר הראשון שלו, שהטריף אותי בגיל שבע עשרה, ועדיין איני יכול לתרגם אותו, רק להרגיש אותו.

לצד הקריירה המוסיקלית שלו, פיתח לי לואיס גם קריירה של סקנדאלים, וזכה מהר מאוד לכינוי „רֶה־קִילֶר”, הרוצח. את הכינוי הזה קיבל אחרי שתפסו אותו נושא אקדח ליד חווילתו של אלביס פרסלי, בממפיס. הוא ידע שאם הוא רוצה להמשיך להיות מלך, הוא צריך להרוג את המלך החדש. אם הוא יצליח, לא יהיה מי שיפריע לו למלוך, ואם לא – לפחות יקראו לו „דה־קילר”. אם זה לא מספיק לכם, הוא גם התחתן עם בת דודתו. היא היתה בת 13 כשהוא עשה לה את זה. בעקבות זה זכה גם לכינוי „פרא הרוקנ'רול”. הבת־דודה הצעירה נעלמה בנסיבות מסתוריות, ולמרות שאיש לא אומר זאת בפה מלא, דעת הקהל מאשימה את לי לואיס, והוא מפסיק להופיע, ומשתדל לחסוך את הבנות־דוד האחרות שלו לקהל מעריציו הסולח לו על הכל, כל זמן שהוא רוקֵר, כל זמן שהוא ממשיך לצעוק את הצעקה שלהם.

אחר כך, כמקובל – סמים קשים, אלכוהול, גמילה, קאמבאק. גם את הרוטינה הזאת אני חוסך לכם. והנה הוא כאן, ובמיטבו הוא לובש משקפי־שמש ארומות, מסתובב, רוקד מתופף בתחת הרזה שלו על מקשי הפסנתר. ואנשים עומדים וצורחים, שכן אין זה סתם תחת. לא, גבירותי ורבותי, זה התחת שהפציץ את אמריקה ברוקנ'רול!

והנה הוא מוציא את המסרק השחור, הסמל המסתרי שלו, ומחליק סֵרוק על גלי שיערו. הוא נותן לקהל זיכרון מתוק, כמו שבוב דילן מוציא את המפוחית בשיר האחרון שלו. מין תמונה מהילדות שאתה מראה למישהו שאתה אוהב.

מי שנתן לנו את הצעקה, עדיין צועק. הוא עומד על הבמה אחרי שעה וחצי, והקהל צועק את שמו „ג'רי לי לואיס”. הזמר, לא השחקן. ואפילו ה„דה־קילר” הכי קילר, ישיר עוד רוקנ'רול אחד לנוכח כל כך הרבה אהבה רוקית. סו"ס בשורה משמחת לכל הילדים הזקנים שעדיין צועקים או מחביאים צעקה:

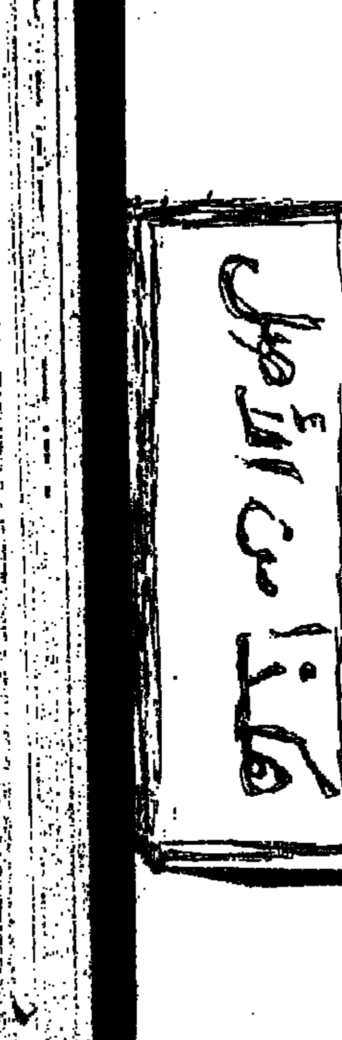
עוד אבינו חי.

לוס אנג'לס

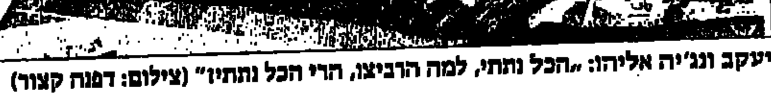
יהונתן גפן

יעקב ונג'יה אליהו: „הכל נתתי, למה הרביצו, הרי הכל נתתי" (צילום: דפנה קצור)

גיל הזהב, את הכסף

הסיוט התחיל בתשע וחצי בערב

הם באים בלילה, תוקפים, מרביצים, והכל בשביל כמה פרוטות, צמידי זהב עם ערך נוסטלגי או סתם ספורט. תקיפת קשישים. תעודת עניות לחברה הישראלית.

מאת יאיר לפיד
צילומים: דפנה קצור

הסיוט התחיל בתשע וחצי בערב, 21 בפברואר 86, ברחוב חמישים ושלוש ביפו. יעקב ונג'יה אליהו ישבו מול המסך, גלשו מתכנית לתכנית כמעט בלי להרגיש. יעקב, בן 81, הלך מדי פעם למטבח להביא מיץ אשכוליות. נג'יה, בת 72, עישנה „אירופה". כשהיא מביאה את הסיגריה לפה – הצמידים על היד מצלצלים. בתשע שלושים וחמש – כבו האורות. יעקב קם מהכורסא, לא מופתע. אחרי עשרים ושתיים שנה ביפו, הוא התרגל להפסקות חשמל. הוא פתח את הדלת. בחוץ, על המדרגות, עמדו שלושה אנשים רעולי פנים.

יעקב קיבל אגרוף בפנים, עף פנימה, הם אחריו. נג'יה הסתובבה וניסתה לצרוח. אחד הפורצים זינק אליה, סותם לה את הפה. שני האחרים משכיבים בינתיים את יעקב על הרצפה, בועטים לו בראש. בינתיים הכל התנהל בלי מלים. הפורץ שהחזיק את נג'יה גרר אותה אל הספה הקטנה בהול, הרים מכשיר קהה (חוקרי המשטרה שיערו שמדובר בקת של אקדח גדול) והתחיל להכות את ראשה. יעקב, מהריצפה, ראה איך הדם מתחיל להציף את פניה. הראש של נג'יה פתוח בשישה מקומות.

אחד מאלו שבעטו ביעקב, פנה אליו: „איפה הכסף?" ליעקב לא היה גרוש בבית, אבל הוא ניסה להרוויח זמן: „במזוודה, מתחת למיטה". הם גררו אותו לשם. מוציאים את המזוודה, הופכים אותה. כמה גרושים, זה הכל. הם מסתובבים ליעקב, אחד מהם מחזיק אותו, השני מכניס לו ברך בגב בכל הכוח. קול שבירה. בחדר השני יושב הפורץ על נג'יה, מוריד לה את הצמידים מהיד. לפני חמישים שנה הביאה אותם מעיראק, ולא איכפת לה. „קח הכל, קח, רק באס (מספיק) תעזוב אותי". הפורץ התיישב על הגב שלה, צועק „שקט". נג'יה שמה שתי ידיים על הראש, מרגישה שנוזל כל כך הרבה שהיא חושבת שזה מים.

הפורץ שולח יד, רוחף לה אגרוף לתוך הפה. נג'יה חולת לב, אחרי התקף, היא מרגישה את ההתקף השני מגיע. משתדלת בכל הכוח לא להתעלף. היא רוצה לצעוק ליעקב שיתן הכל, פוחדת. יעקב לא נותן הכל. הם מנסים להוריד לו מהאצבע טבעת שקיבל בירושה. במרדנות־פתע הוא סוגר את היד. זה עולה לו בכמה אגרופים בפנים, אבל הטבעת נשארת אצלו. שלוש שעות ישבו הפורצים בבית מספר חמש ברחוב חמישים ושלוש. יעקב מאבד שליטה, מתחיל לצעוק „באס, באס, באס, די", המכות לא משתיקות אותו. בסוף, אחד מהם אומר „בוא נלך". נג'יה אומרת בשקט „אני הולכת למות". הפורץ קם, מוריד לה לפרידה עוד ברזל בראש. הם יוצאים.

כשהפורצים עזבו הם זחלו לשכנים, הוזעקו אמבולנס ומשטרה. את התקף־הלב נג'יה קיבלה בבית החולים, „עכשיו עוד חודש־חודשיים, מקסימום שנה, אני אמות". יעקב נותן לה סיגריה. היא בוכה: „הכל נתתי, למה הרביצו, הרי הכל נתתי". זה לא קשור. בתשעים ותשעה מתוך מאה מקרים הזקנים שהותקפו נתנו את כל מה שהיה להם מייד, ברגע הראשון. המכות באו אחר־כך, כשכבר היה ברור שלא יעזרו בשום דבר. הסיבה היחידה שיכולה להיות למכות האלה, היא גם הנוראה מכולם – סתם, להשתחרר מהלחץ.

כמה חודשים לפני שהותקפו בני הזוג אליהו, ישבה אוולינה וינר בדירתה שברחוב זמנהוף בתל־אביב. פתאום כבה האור. היא פתחה את הדלת לברוק מה קרה, הם חיכו לה בחוץ. בראשון לציון היו מקרים של צעירים שביקשו כוס מים וכשנפתחה הדלת הם פרצו פנימה. בירושלים השתמשו בזרי פרחים. בפתח־תקווה נכנסו מהחלון לביתה של מרים גלילי בת 67. כל מה שהם לקחו היו כמה צמידים מידיה. במהלך הגניבה הם נעצו בראשה מכשיר קהה. ארבעה ימים מאוחר יותר היא נפטרה כתוצאה מהמכות. לאה סימוניץ, בת 76, מקריית ים נחנקה למוות באפריל 85. השכנים, גם הם קשישים, שמעו רעש מדירתה, אבל פחדו לרדת.

ואף אחד לא עושה שום דבר. המשטרה היא האחראית על שלומם של הקשישים. האפשרות היחידה־כמעט להגן על שלומם בצורה מסודרת היא חיבור למערכות קשר מרכזיות („ביפרים"). זה עולה כסף, הרבה כסף. לפי הנתונים שריכז אגף השיטור והבטחון של משטרת ישראל מונה אוכלוסיית הקשישים בארץ (מעל גיל 65) כ־325,000 נפש. אחד עשר אלף מהם, אומרת המשטרה, זכאים וזקוקים לביפר. רק 650 קשישים קיבלו אותו. וגם זה התאפשר רק בזכות תרומות בודדות, מקריות, ולא בגלל התארגנות מסודרת של הרשויות. עד כמה ה„ביפרים" יעילים, יכולה להעיד זקנה בת 90 משכונת הבוכרים בירושלים, שעשרים וארבע שעות לאחר שקיבלה את המכשיר ניצלה בזכותו מנסיון פריצה של גבר בן 50. המשטרה לכדה את האיש והוא נמצא לא יציב בנפשו. הוכחה אחרת, ישראלית מאוד, לחשיבות המכשירים, מצאנו בידיעה שהתפרסמה באוגוסט 82': „שר וחמישה חברי כנסת ניסו להשיג מכשירי קשר לקרוביהם, אף שאלו לא עמדו בקריטריונים שקבעו הרשויות המוסמכות לכך".

גם לוולי הלר, בת 86 מנתניה, היה „ביפר" ודאי עזר. היה לה רק רגע אחד. כשהפורצים עמדו במסדרון, האור דלוק, והיא שכבה לבד בחדר השינה. אבל לא היה שום דבר שהיא יכולה היתה לעשות ברגע ההוא. לא היה לה שום כפתור ללחוץ עליו. אחרי רגע – הם היו בפנים. „הם הצמידו לי סכין לצוואר ואמרו לי לתת את הכסף. כל מה שהיה לי בבית זה מאתיים שקל ושמונים דולר. נתתי להם". הלר – אישה קטנה, מלאת קסם – לא צעקה. לא כששמו לה את הסמרטוטים בפה, לא כשנתנו לה אגרוף באוזן ששיתק לה את השמיעה לחודש, לא כשסטרו על פניה. אחרי שהפורצים רוקנו את הבית הם התיישבו במטבח, אכלו את העוגה שהכינה ולי הלר לשבת ושתו שני בקבוקי קולה. בשלוש לפנות בוקר הם עזבו. בשלוש וחצי היא השתחררה מהחבלים. בשעה שבע – היא ביקשה מהשכנים לקרוא למשטרה.

מה עשית משלוש וחצי עד שבע?

„חיכיתי בבית".

למה לא הלכת לשכנים מייד כשהשתחררת?

„לא היה לי נעים, לא רציתי להפריע להם באמצע הלילה".

אילו נג'יה אליהו, או ולי הלר, היו נפטרות במהלך השוד כתוצאה מהמכות או מהתקף לב יש להניח שפרקליטות המדינה היתה תובעת את הפורצים על רצח. אבל זו תביעה מוסרית יותר מאשר מעשית. ב־27 לנובמבר 1981 פרץ חיים שיטרית לביתה של הקשישה שמעה יחיא במשכנות שאננים בירושלים. במהלך השוד נפטרה הזקנה. בית המשפט העליון קיבל את ערעורו של שטרית על האשמתו ברצח, הרשיע אותו בשוד ובפציעה בנסיבות מחמירות וגזר עליו שש שנות מאסר. מוחמר סאלח נאג'ר פרץ ב־1983 לביתו של אליהו שטל, בן 75, בחדרה ושדד אותו באיומי סכין. מייד לאחר השוד נפטר שטל מהתקף לב. התביעה לא הצליחה להוכיח שמותו של שטל נגרם ישירות מן הפריצה ועל נאג'ר נגזרו חמש שנות מאסר. היו מקרים אחרים שהוטלו עונשים חמורים יותר, אבל הבעיה נשארת – לתביעה קשה מאוד להוכיח שישיש, שנפטר במהלך שוד, אכן נפטר כתוצאה ישירה מן התקיפה ולא בגלל בעיות בריאותיות שקדמו לה. אם היא נכשלת בהוכחה – יורשע הנאשם בהריגה או בגרימת מוות ויזוכה מרצח. לא רבים המקרים כדוגמת זה של ציפורה וישנבסקי מתל־אביב שבתיקה הרפואי נכתב בבירור: „התקף לב שנגרם ממתח כתוצאה משוד".

משפט מסוג שונה, בוטה יותר, עוכרים תוקפי הזקנים בכלא. אפילו לפי סולם־הערכים הגמיש של העולם העברייני – המעשה שלהם הוא בלתי נסלח. הם נחשבים לשולי־השוליים של העולם התחתון. „כשאחד שתקף זקן בא לכלא, מרביצים לו ומענים אותו כל הזמן. איזה בנאדם זה? כבר בלילה הראשון הוא מקבל את הקרדל עם כל החרא על הראש", סיפר עבריין ששוחרר מן הכלא לפני כשנתיים, „אני זוכר בתקופה שהייתי אחראי על החצר בכלא – הגיע בחור צעיר שרצח אישה זקנה בזמן שוד ותקיפה. אם לא הייתי מרחיק אותו – הוא היה מת במקום כי כולם רצו לגמור אותו בגלל מה שהוא עשה. בסוף רק הכריחו אותו לעשות ספונג'ה כל השנים שהוא היה בכלא. אחד כזה, אף אחד לא חבר שלו".

בתקיפות הזקנים אין כמעט שום מכנה משותף, אולם חלק גדול עד להפתיע של התקיפות מרוכז באיזור הצפון הישן של תל־אביב, בין רחוב ארלוזורוב לנחל הירקון. במרץ 1985 הזדעזעה המדינה כולה מרצח הזוג לוינסון ברחוב ארלוזורוב 129. בעדויות שנגבו אז מתושבי הסביבה דובר על חיים בפחד מתמיד, על פריצות חוזרות ונשנות, על־כך „שהיה ברור שבסופו של דבר ייקרה משהו כזה". פחות משנה אחרי הרצח, ב־21 לפברואר 1986, ישנה ציפורה וישנבסקי לבד בדירתה שברחוב שרת. היא התעוררה מאור שנדלק לפתע בסלון. „נכנסתי למטבח וראיתי בחור גבוה עם כיפה. הוא הראה לי את הסכין ביד שלו ואמר לי לשתוק. אז שתקתי. הייתי בטוחה שהוא יירצח אותי. לפני שהוא הלך הוא אמר לי לחכות עשרים דקות בלי לזוז. אחרי עשרים דקות נכנסתי לגנון ממול ושם התעלפתי". וישנבסקי התעוררה כבר בבית החולים, אחרי התקף לב. פסיכולוג ששוחח איתה בבית החולים אמר לה שהעובדה שהיא שתקה, הצילה כנראה את חייה.

המשטרה אמרה לוישנסקי שהיא „תשים עין" על ביתה. זה לא מעודד במיוחד, גם לא רציני. פתרון חוקי פחות וצודק בהרבה יותר הוא ארגון המתנדבים של ראובן כץ. מדובר בקבוצה ההולכת ומתארגנת בחודשיים האחרונים ושתעסוק בסיורים באיזורים „מועדים לפורענות". פורץ שייתפס כשהוא מנסה להכנס לביתו של קשיש קודם כל יחטוף מכות. כך מארגן יוצאי יחידות קרביות שנמאס להם לראות את הזיקנה ההולכת ונעשית עצובה ומפוחדת. להרביץ בחזרה זה לא תמיד פתרון טוב. כרגע, זה הפתרון הכי פחות רע.

היום שאחרי

לפחד אין תוקף משפטי. אי אפשר לשפוט פורץ על לילות ארוכים־ארוכים ללא שינה, על סיוטים, על חזיות־בעתה. זוהי נקודת־המשוואה של הזקנים המותקפים. ציפורה וישנבסקי: „אמרתי למשטרה שאני מפחדת. מה ייקרה אם הם ייתפסו אותו והחברים שלו יבואו לנקום? מה ייקרה אם הוא לא ייתפס ויחליט לחזור? הפחד נורא. כל בנאדם שעובר ליד הדלת הוא איום ישיר. כל הזמן נדמה לי שיש אנשים בבית". ולי הלר: „כל החיים שלי לא פחדתי, עכשיו התחלתי. עברתי דירה כי לא יכולתי להיות שם יותר, לא יכולתי לישון. כל הזמן נדמה לי שאני לא לבד בבית". נג'יה אליהו: „כל החיים שלנו הבית הזה היה פתוח, אנשים תמיד נכנסו ויצאו. עכשיו לא. מפחדים מכל צלצול. מפחדים להסתכל על עצמנו, על הדירה, תראה – דם על הקיר, דם על השטיח, דם על ספר הטלפונים. אפילו לטיול אנחנו לא מעיזים לצאת".

בטווחי זמן, שנעים מחודש ועד שנתיים מאז הפריצה, אין הבדל בטקסטים, הפחד – וזו איננה רק צורת ביטוי – ילווה אותם עד יומם האחרון.

תסביך אבא, תסביך סבא

הרומן שלי עם אסי

יום אחרי שקרוליין לנגפורד סיפרה שבעלה, אסי דיין, מרביץ לה — הציעו לה מקלט במעון לנשים מוכות. היא צוחקת ומודה: זה אני אשמה. אני הבאתי את הבנאדם למצב שהוא נתן אגרופים. עכשיו, כשאסי איננו, היא לבד עם הבן ליאור, מנסה לתפקד כאמא ומחכה שמשפחת דיין תפסיק לבדוק אותה בזכוכית מגדלת.

מאת בילי מוסקונה־לרמן

צילומים: ראובן קסטרו

בת עשרים ושמונה. פעם ראשונה בחיים לבד. על פתק קטן בכניסה כתוב קרוליין לנגפורד ובסוגריים דיין. דירה גדולה ברעננה. הקירות ריקים, לבנים, חשופים, חדרים גדולים ערומים, מזוודה פעורה בפינה וכמה צעצועים שעושים כתם של צבע.

היא שחקנית, הוא במאי. השם דיין הקפיץ אותם לכותרות בקצב המריבות והפיוסים שלהם. שש שנים. חודש אחד – האשמות מכוערות, חודש אחריו הופיעו, בדרך כלל, תמונות מתקתקות של אושר: היא מתולתלת יפה מחייכת, הוא מחבק אותה, באמצע, ביניהם, תינוק בלונדיני שמנמן. אסי, קרוליין וליאור דיין. התחתנו, התגרשו ושוב התאחדו. הפיאנלה היה מותח. הוא נסע ללוס אנג'לס לעבוד על תסריט, וכעבור יומיים, לגמרי במפתיע, היא קיבלה הודעה שהוקלטה על המזכירה האלקטרונית שלה שהוא התחתן. התגובה שלה היתה פורקן עצבני כשתיים בלילה בווידוי טלפוני סנסציוני ל„העולם הזה": הוא הרביץ לה, היא נסעה לטיפול בבית חולים, כשחזרה – מצאה רסיסים של וידאו וטלוויזיה ופתק קצר שלו שאומר שהוא שבר לה בכוונה את כל המתנות שקנה לה.

למחרת בבוקר, צלצלה אשה עם קול ענייני מהמעון לנשים מוכות ואמרה לה שהם מוכנים לקלוט אותה כל רגע. קרוליין צוחקת צחוק מלא, משוחרר. מעון לנשים מוכות היא ממלמלת שוב, ועוד אמרו לה שכדאי שיטפל בעצמו כי הוא עלול לעשות את זה גם לאשתו החדשה. הוא לא אלים, היא אומרת. אני אשמה. אני הבאתי את הבנאדם למצב שנתן אגרופים, לקח פטיש ושבר כל מה שהיה סביבו.

הוא בן ארבעים. בכל זאת בשתים עשרה שנה יותר מבוגר, יותר שקול. אז איך? בקלות – היא מסבירה. „מתחתי את החבל כל יום קצת יותר ועוד קצת יותר. כדי לראות עד איפוא אני יכולה להגיע. בדקתי כמה מכות האיש הזה מסוגל לספוג. דוגמאות: הייתי ישנה כל יום עד 12 בצהריים, לאף אחד אסור היה להפריע לי. הוא היה צריך להעיר את הילד, להאכיל אותו, להביא אותו למעון. היה חסר שמישהו יעיז להפריע לי ב־9–10 בבוקר. ב־12 הייתי קמה. אוכלת משהו. מתלבשת ויוצאת. לקראת 4 הייתי מתחילה להתעצבן שאני צריכה להחזיר את הילד מהמעון. טוב, הייתי עושה את זה, לוקחת אותו, וכל אחר־הצהריים צורחת עליו ועצבנית עליו שיגמור כבר לשחק ושיילך לישון. ב־8 בערב אסי היה בא אחרי יום עבודה ומוצא אותי עצבנית. למה? כי אין שום אוכל בבית ואני רוצה לצאת למסעדה. זה בימים שלא היו צילומים. בימים שהיו לי צילומים הייתי נעלמת מהבית בשעה 5 או 6 אחה"צ וחוזרת באמצע הלילה. ככה היו החיים. שיתקתי אותה פרימדונה".

היום היא רואה את מערכת היחסים הזאת כמו מערכת יחסים של אבא ובת. „יש לי קומפלקס אבא" – היא עושה הבחנה פסיכולוגית מהירה, בלי להוריד את החיוך מהפנים או לשנות את טון הדיבור: „כל החיים שלי חיפשתי גברים מבוגרים. אם לא היה להם קצת קרחת וזקן לא התקרבתי אליהם. אני הייתי הקטנה היפה, התלתלולה המפונקת: הם היו הגדולים, החכמים, היודעים והמטפלים. אף פעם לא הייתי עם בחורים בגילי".

ביוגרפיה. אוסטרליה. יום אחד, בת ארבע עשרה, חזרה הביתה וראתה שעל הבית של השכנים כתוב „למכירה". רצה מהר לאמא ושאלה מה פתאום השכנים מוכרים. אמא אמרה לה, קצת במרירות, שזה לא השכנים. זה אבא שהחליט לגור בישראל. האבא, כרי לנגפורד, במאי טלוויזיה, נחת כאן יום אחד במקרה והתאהב במזג האויר. הילדים בקושי ידעו שהם יהודים ושאלו אם יש כאן מוזיקת פופ. הם עזבו בית ענק, מגרש טניס ובריכה. אלו לא היו הנדודים הראשונים של המשפחה. ההורים נדדו כל חצי שנה למקום אחר בעולם כשאת הילדים מלוות אומנות. קרוליין זוכרת את עצמה מתלוננת ומקבלת תשובות נוסח „תשמחי שאנחנו לא שולחים אותך לפנימייה". היא החליפה שלושים בתי־ספר וקרוב לחמישים בתים.

התחנה האחרונה היתה בית־הספר האמריקאי בכפר־שמריהו. מחינוך של מרים נוקשים ודיסטנס באוסטרליה נפלה לחינוך הכי חופשי. פעם ראשונה ראתה תלמידים שאומרים למורה פאק אוף ולמדה לעשן. תעודת בגרות לא יצאה מזה. אח שלה נסע לגוואטמאלה לעשות מדיטציה ואמא שלה היתה במצב של מתח מתמיד עם אבא שלה. לא היו צעקות ולא היו ריבים, אלא רק מתח שהיה חזק באוויר.

יום אחד, כשהיתה לה הופעה ראשונה בבית הספר בארץ, באה אמא ואמרה לה: אני נוסעת לאנגליה, אני צריכה לארגן את הראש לי. את חוזרת? שאלה אותה הבת. חמישים אחוז חמישים אחוז – ענתה לה אמא. „אפילו אם היא היתה אומרת לי תשעים אחוז ידעתי שהיא לא תחזור", אומרת קרוליין היום. בהופעה הראשונה שלה בארץ לא נכח אף אחד מההורים. כשחזרה הביתה בלילה, אבא שלה כבר היה עם בחורה צעירה. היא טרקה את הדלת ונשארה בחדר שלה לבד.

„היום אני מבינה", היא אומרת, „אני יודעת שהוא היה איש שבור ומיואש. גבר שאשה עוזבת אותו. היה סמרטוט". היא היתה באותה תקופה בת 16. אבא שלה אמר לה: בואי נעשה כל מה שאמא לא הירשתה. נאכל מקופסאות שימורים, לא ננקה את הבית, נעשן על הרהיטים ותחזרי מתי שאת רוצה בלילה. „זה לא מה שהייתי צריכה. התחלתי לא לאכול, פרוסה קטנה היתה מספיקה לי לכל היום. יום אחד באוטובוס התחלתי להשתעל וכשבאתי הביתה נכנסתי למיטה וקמתי כעבור שישה שבועות. הרופא שנכנס הביתה רצה לפנות אותנו מהדירה בגלל הליכלוך. היה לי חום גבוה, ברונכיט והזיות. אבא גם היה במצב של נפילה. יום אחד כשאמא צלצלה בכיתי בטלפון שאני רוצה לבוא אליה ללונדון. זה מאד לא נוח כרגע – היתה התשובה שלה. מאז לא דיברתי איתה שנתיים".

„היום אני מבינה אותו ומבינה אותה. על כל דבר אפשר להסתכל מכמה צדדים. אז שמתי על אמא שלי את כל הכעס. היו לי כל הזמן חלומות שאני רוצה שאמא שלי תהיה שמנה ומכוערת ואבא שלי יהיה עם כרס וקרחת והם לא יהיו עשירים ויפים, ושלא יהיו משרתות ושמישהו יבקש ממני לאכול. כל הזמן חלמתי שמישהו יבקש ממני לאכול כמו אצל כל המשפחות. היום שניהם נשואים לבני זוג אחרים ומאד מאושרים".

אם היא מקנאה במישהו זה באח שלה, שחזר בתשובה וחיי חיי משפחה שלווים. רק לה מתפרקים החיים: „אני לא יכולה לחכות עוד חמש עשרה שנה, כמו אמא שלי, עד שליאור יגדל ויגיד לי שלום. יש לי חיים משלי". פסיכולוגים הסבירו לה שהיא עוזבת כדי שלא יעזבו אותה. היא נשבעה לעצמה שהבן שלה לא יעבור אותו תסריט והיא מעבירה אותו בדיוק אותה דרך שהיא עברה.

„ההורים שלי ראו מה שהיה עם אסי וניסו להגיד לי שאני לא מתנהגת בסדר, שהוא עושה בשבילי הכל ואני לא עושה כלום. זה לא עזר. אמרתי לעצמי כל הזמן את איומתו את נוראיתו ודווקא בגלל זה המשכתי עם זה עד הסוף. באיזה שהוא מקום בראש רציתי את המכות האלה. אני לוקחת עליהם את האחריות.

„היתה לנו גם תקופה יפה. במושב. שיחקתי קאנטרי גירל. היו מסביב פרדסים וכלבים וסוסים. אני נכנסתי למשחק רומנטי. הייתי בהריון לבשתי שמלות ארוכות והלכתי יחפה בין השבילים. הוא חזר מהמלחמה עם מרים מלוכלכים והיה לנו בית קטן עם רעפים וחתול. ילדתי והנקתי. תשעה חודשים הנקתי. הייתי טיפשה רציתי להיות 'פרפקט מאדר', ואפילו הלכתי לאיגוד להנקה. אני זוכרת שרחפתי אותו כבר שיגמור לינוק. בתוכי שנאתי כל רגע. קול קטן בפנים אמר לי כל הזמן שאני מזייפת, אני מתנהגת בדיוק כמו שאני חושבת שאמהות צריכות להתנהג ולא כמו שאני רוצה.

התחלתי לנדנד לאסי שנעבור יותר קרוב לתל־אביב. רציתי לצאת בערבים, להתחיל לעבוד. אסי אמר שמשפחה קודמת לעבודה. בשביל משפחה

(המשך בעמוד 41)

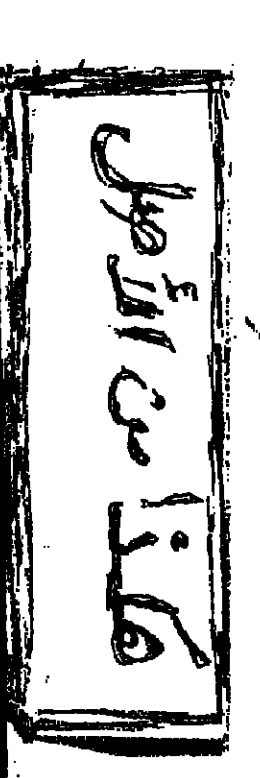

קרוליין עם ליאור: בבוקר מוקדם אמא עצבנית.

קרוליין לנגפורד־דיין:
„שיתקתי אותה
פרימדונה"

אייר תשמ"ו
מאת נילי פרידלנדר
צילומים: שי גינות
בשיתוף רשות
שמורות הטבע

נוף מעלה אילת: אל הר יואש

30. אל מעלה אילת

זהו טיול קל לאילתים ולכל מי שנוסע לאילת או עולה ממנה צפונה. עם הכביש החדש לאילת, כביש הגבול המערבי, קל פתאום להגיע לקניון האדום או לתצפית מרהיבה על בקעת הערבה. יש מקומות יפים בדרך, נופי ההרים הגבוהים שמעל אילת. לא עוד נסיעה בכביש הערבה השטוח והחם עם היזדנבות מאחורי משאיות כבדות אלא נסיעה בהרים ומעל נקעות, באקלים קריר יותר, עם כניסות מסודרות למסלולי טיולים קלים לאורך הכביש הראשי.

כביש הגבול המערבי מוביל מניצנה אל אילת בתוואי נופי. בקטעים מסויימים הוא נעשה בהשגחה צמודה ועקשנית של פקחי רשות שמורות הטבע, כדי למנוע כל פגיעה מיותרת בשוליו. על הכביש הזה נוסעים רק בשעות היום. בצומת הר חריף יש פניה לכביש למיצפה רמון (טיול 28) והמשך של עוד 215 ק"מ לאילת.

כאן מתוארים טיולים לאורך הכביש בקטע הקרוב לאילת, טיולים לנחל נטפים, להר חזקיהו, לקניון האדום ולהר יואש. טיולים ברכב, בהמשך הנסיעה בכביש, עם חניות והליכות קצרות. כמה יפה לרדת אחה"צ מהר יואש אל אילת, בנוף של הרים שחורים ואדומים וקטע כחול של ים סוף בין ישראל, מצרים, ירדן וערב הסעודית.

● את הטיולים האלה אפשר לעשות גם בדרך חזרה מאילת, צפונה. ● כששוהים באילת, מומלץ לעלות בשעות אחה"צ אל כביש מעלה אילת, במסלול המתואר כאן.

● **אל מעלת אילת**

מאילת, זהו טיול קל ונינוח לשעתיים־שלוש, בשעות אחר־הצהרים עד השקיעה. יוצאים מאילת, ברחוב מעלה יותם, אל ההרים שמעל אילת, הנקראים על שם מלכי יהודה.

● **עין נטפים.** מגיעים למיסעף לעין־נטפים, המעיין היחיד באיזור, למרגלות קיר תלול בערוץ יפה – נחל נטפים. שמורת טבע. יש שלטים. מהמיסעף פונים ימינה ויש ירידה של קילומטר וחצי בדרך עפר, לכיוון צפון. הדרך מובילה לחניון הרכב על שפת הנחל התלול, מעל עין נטפים. בקטעים אחדים היא משובשת ולכן כדאי לחנות במיסעף ולרדת ברגל, בדרך העפר הרחבה עד החניון. מכאן מתגלה, משעה שלוש אחה"צ, מראה מרהיב של הערוץ העמוק. אפשר לשבת בבטחון מעל התהום, לא קרוב מדי, לחכות לבוא היעלים שיורדים לשתות במעיין ולשמוע קונצרט של טריסטרמיות, ציפורי מדבר שחורות עם כנפיים כתומות, שמשמיעות קולות של חלילים המהדהדים בנחל. אמנם יש שני שבילים דקים, די תלולים, היורדים אל המעיין, אבל למעלה – הרבה יותר יפה.

חוזרים לכביש וממשיכים צפונה אל הר חיזקיהו.

● **נוף בקעת הירח בהר חיזקיהו** או נקודת הגבול (ישראל־מצרים) 833, יש תצפית אדירה מערבה (משמאל) לבקעת הירח מעבר לגבול. יש שילוט ברור וחניון לרכב. לא להחמיץ את המקום, גם בירידה מהצפון לאילת.

● **הקניון האדום.** חוזרים לכביש ונוסעים צפונה עוד קילומטרים אחדים עד אבן הגבול 79. פונים מזרחה (ימינה, מאילת) לקניון האדום של נחל שני. יש שלט, שמורת טבע. נוסעים בדרך עפר עד לחניון הרכב. 15 דקות של הליכה קלה עד לקניון, בשביל שיורד אל ערוץ נחל שני. הולכים על חול וחלוקי נחל ולפתע נכנסים להליכה בין קירות של אבן־חול בגוונים אדומים וורודים. יפה כאן מאד. מגיעים למעבר צר שיש בו ירידה בסולם מתכת. היורדים בסולם ימשיכו ללכת עוד כעשר דקות בשביל הצר. ולפתע נפתח בקיר הימני שביל מסומן, שעולה ומוציא את המטיילים בחזרה לחניון.

זהו טיול של עשרים דקות, חצי שעה, בין סלעים וורודים וכל אחד יכול להגיע אליו בקלות. מי שחושש מהירידה בסולם, יישאר שם לנוח ויחזור באותה דרך אל הרכב. אורך הקניון האדום כ־600 מטר וגובה הקירות כעשרה מטר. חוזרים אל הכביש ומסתובבים לנסיעה דרומה לכיוון אילת.

● **אל הר יואש.** לא להחמיץ! זוהי אחת התצפיות היפות והמעניינות בהרי אילת מהר יואש שגובהו 734 מטר מעל פני הים, רואים את בקעת הירח, אילת, סיני ועוד שלוש ארצות: מצרים, ערב הסעודית וירדן. מבט נרחב אל נופי אבן־החול וים סוף.

עוברים את מעבר הגבול נטפים ונכנסים לדרך עפר סלולה עד לראשו של הר יואש. כל רכב יכול לעבור בה. על פיסגתו עובר קו המתח הגבוה המגיע מבקעת עובדה ויורד אל נחל שלמה ואל הרי אילת. בצלע המיזרחית של ההר יש מיבנה עשוי אבני גזית ולו שער אבן. זהו שריד ממיבנה עתיק הקשור בדרך העתיקה, דרך עולי הרגל למכה, דארב אל חאג', בערבית. הדרך העתיקה שהיתה בשימוש פעיל עד סוף המאה התשע עשרה וראשית המאה העשרים, חצתה את חצי האי סיני בין סואץ בראש המפרץ המערבי של ים סוף לעקבה, בראש המפרץ המזרחי של ים זה.

מכאן נוסעים בחזרה אל הכביש ויורדים לאילת. מגיעים לצומת שבה יש פניה שמאלה למעלה יותם בתוך אילת, וימינה, ישר בכביש הגבול היורד בנחל שלמה עד לחוף אלמוג, מומלץ לחזור בדרך זו. ◀

המעופפות

בשדות האספסת של קיבוץ אילות, כקילומטר אחד צפונית לאילת, ובמטעי התמרים, יש הזדמנות נדירה לראות ציפורי שיר ועירות בדרכן הארוכה באביב מאפריקה לאירופה. בסתיו הן עשו את הדרך בכיוון ההפוך.

באביב, ציפורים קטנטנות אלו מגיעות לאילת לאחר חציית איזורי מדבר נרחבים מחל מסומלי, דרך אתיופיה, סודן, מצרים וסיני. אין פלא שהן נוחתות בשדות הירוקים, צמודות לאילות, ושוהות כאן שעות או ימים אחדים. לכן, כאן ניקבע המקום לתחנה למחקר נדידת הציפורים באילת.

השכם בבוקר הציפורים נתפשות ברשתות הפרושות על השדות. הן נאספות לשקיות בד קטנות בידי צפרים מקצועיים שמגיעים לכאן מאירופה, ובידי עובדי רשות שמורות הטבע. אחר כך הן נבדקות ונשקלות. עונדים להן טבעת דקה, הפרטים נירשמים, והן משוחררות לעוף לדרכן הארוכה. תחנת הטיבוע פועלת השכם בבוקר מאמצע פברואר עד סוף חודש מאי. היא חלק מתוך פארק־הצפרות שנפתח כאן לאחרונה לאחר שבעקבות הציפורים, החלו להגיע אלפי תיירים מאירופה. במסגרת הפארק, יש מסלול טיול קל לצפייה בציפורים מהחוף הצפוני ולאורך בריכות המלח ומטעי התמרים מצפון לו. הפארק הוקם ע"י החברה לפיתוח אילת, משרד התיירות, רשות שמורות הטבע, החברה להגנת הטבע, עיריית אילת והקרן הקיימת לישראל.

מרכז המידע על הציפורים נמצא במלון המלך שלמה, מלון יפהפה בחוף הצפוני, שפרש חסותו על הצפרים וחובבי הציפורים.

עיקר הפעילות כאן בעונות הנדידה מספטמבר עד דצמבר ומפברואר עד מאי. נושא הצפרות שאינו מפורסם כל כך באמצעי התקשורת, כמו התיירות השופות־חזה, מושך לאילת עשרות אלפי תיירים מאירופה, וביניהם צפרים צעירים יפי תואר מארצות סקנדינביה ומאנגליה. פרופסור יורם יום טוב מאוניברסיטת תל־אביב מפנה את תשומת לבנו לתופעה שיותר ציפורים חולפות מעל אילת באביב מאשר בסתיו.

שרקרק גמדי. צילום: הדורס שיריחי, רשות שמורות הטבע

סופשבוע

אבטיחי מקועה בערבה
צילם: שי גינות

מעריב

هكذا من الأصل

פסח. צילום: דוד דרום
(מתוך מדריך המצפה התת־ימי)

קיסמו של העולם התחתון

לא צריך להיות צוללן מומחה כדי ליהנות מהשקט, היופי והתנועה של הדגים בים של אילת. לשחות עם דגים טורקיזיים בחוף אלמוג, זו אחת החוויות היפות שלמענה כדאי לרדת באביב ובקיץ לאילת. בשמורת האלמוגים באילת, יש מסלולי צפיית תת ימיים מסומנים. זהו גם חוף יפהפה עם שירותים מבהיקים בלובנם.

חוף שמורת האלמוגים, פתוח כל יום משמונה עד חמש אחרי הצהרים. יש כאן ציוד צלילה להשכרה: מסכות, קני נשימה (שנורקל) וסנפירים. בלווית מדריך מוסמך אפשר לצאת לצלילת היכרות. יש כאן הדרכות וסיורים לקבוצות, בתיאום מראש.

לפניכם מסלול בשמורת האלמוגים הכולל גם ביקור במיצפה התת ימי, מפעל נפלא של דוד פרידמן, מומחה בעל שם עולמי בכל הקשור בעולם החי של שוניות האלמוגים בים סוף. גם מי שביקר פה פעם, ישוב לכאן מחדש כדי ליהנות מכל היופי הטבעי, שבו צופים בשקט מחלונות הזכוכית. ואולי תצליחו לראות כאן דג קטן בצבע סגול מתכתי שהוא כה אופנתי השנה. זהו דג המיוחד למפרץ אילת ושמו צבעון פרידמן, על שם דוד פרידמן שגילה אותו. לראות כאן את עולם האלמוגים הנמצא כ־7 ק"מ מדרום לאילת בתחום שמורת הטבע של חוף אלמוג. כאן, באולמות מרווחים וממוזגי אויר יכול כל אחד ליהנות בשלווה ובנוחיות מירבית לצפות באוכלוסיה של בעלי חיים ימיים הנחשבת לעשירה ולמגוונת בעולם. עד שלא מבלים כאן שעה לפחות, לא מאמינים שיש מתחת למים עושר כזה של צבעים וצורות מרהיבות ביופיין.

שמורת האלמוגים והמיצפה התת מימי נכללים בחוף הדרומי של אילת המשתרע מנחל שלמה בצפון ועד שפך נחל טאבה בדרום – עד גבול מצרים. אורכו של קטע החוף הזה כחמישה קילומטר ורובו בנוי מסלעי גרניט המכסים גם את קרקעית הים. במדרגה הרדודה של קרקעית הים, שליד החוף, מצויים גושי אלמוגים רבים ודגים רבים ממינים שונים משוטטים בהם.

בגושי האלמוגים פעורות מערות ומחילות שבהן מסתתרות להקות גדולות של דגי לילה. כאן אפשר למצוא אלמוגים ושושניים נדירים ביותר. עם שנורקל ומסכה בלבד אפשר לצלול בשוניות־אלמוגים רדודה למרגלות המיגדלור. המקום נקרא „המערות". השונית עשירה באלמוגי אבן ובשוליים הפונים אל הים – אלמוני אש צורבים שכדאי להיזהר ממגע בהם. ובין כל אלה דגים, אלמוגים רכים, שושנות ים וקיפודי ים.

בין האתרים המומלצים לצלילה עם בקבוקי אויר, מצוי חוף טאבה. כאן נמצא גוש אלמוגים ענק שסביבו משוטטות להקות גדולות של פזיות, כרומיות ודגים רבים אחרים. למרגלות השוניות משתפלת קרקע הים בצורה מתונה עד לעומק של בעשרה מטרים. כאן נופלת לפתע הקרקעית, במעט בבת אחת, לעומק של כארבעים מטר, לפני שהיא מתיישרת שוב. במדרגה הנמוכה שלמרגלות המידרון התלול מצויים איזורים חוליים שבהם ריכוז עצום של צלופחים, סוסוני ים ומלפפוני ים המותנים לכל קטע אופי שונה ומעניין משלו.

אתרים נוספים לצלילת עומק מכילים גושי אלמוגים יפים במיוחד. ביניהם אלמוגים רבים הגדלים כשיחים, ועליהם צדפות, שושנות ים, סרטנים ודגיגים. אלה מושכים למקום דגים טורפים כגון מורנה, דקר וזהרון. לפעמים עוברים כאן דגי קיסר גדולים במיוחד, דגי מלאך ולהקות של משושנים, כשהם חולפים מגוש אלמוגים אחד למישנהו.

בעומקים אלה מצויים ספוגים בצבעים מרשימים ומיני דגים וקיפודי ים שאינם חיים במים שעומקם פחות מעשרים מטר.

הקטע הדרומי של החוף הוא שפך ואדי טאבה. איזור חולי, נוח לחניה ולרחצה בים. ליד מגרשי החנייה יש סככות ומקלחות עם מים מתוקים. כאן נמצא המלון המפואר „אביה סונסטה" שנקבע כעובדה בשטח לאחר חתימת הסכם השלום עם מצרים, וכפר הנופש הוותיק של רפי נלסון. בקטע הצפוני של החוף הדרומי יש מלונות אחדים, מעגן סירות ומועדוני הצלילה „אקווה ספורט" ו„קאראגון".

בכל שמורת האלמוגים יש להקפיד על הכללים הבאים: להיכנס למים בנעליים נמישות, להגנה מפני אלמוגים חדים וקיפודי ים ארסיים. לשחות במים בלי לגעת בקרקעית, כדי שלא להידקר ע"י קיפודי ים. לשחות במרחק מה מהאלמוגים, ולא לשבור אותם. כאן אסור לדוג, וכמובן לא לזהם את החוף.

● השכרת ציוד צלילה בשמורת חוף אלמוג ● שירותי צלילה, לרבות מילוי אויר ניתנים במרכזי הצלילה ● הצלילה בעומק מותרת לשני צוללים לפחות ומחויבת מצוף סימון ● הכניסה לשמורת האלמוגים בתשלום, וכך גם הכניסה למצפה התת מימי.

בדרך

● מרחקים ומסלולים

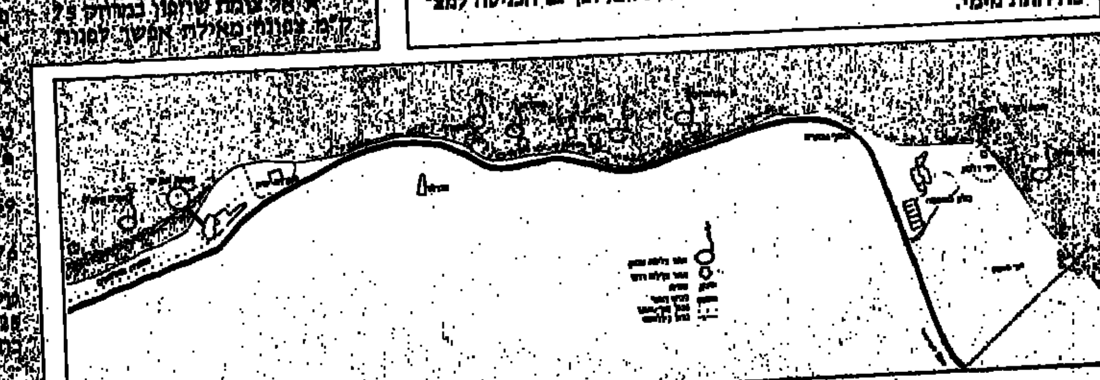
★ כדי לגוון את הנסיעה הארוכה לאילת מתל אביב מומלץ לנסוע לאילת בכביש הגבול המערבי. מצומת טללים, אחרי באר שבע, פונים לכיוון ניצנה. שני ק"מ לפני מסוף ניצנה פונים שמאלה לכביש המתחבר לכביש הגבול, עוברים את צומת הר חריף ועוד 215 ק"מ לאילת.

אפשרות שניה, יפה גם היא, (בנוף חדש למטיילים – לפנות בצומת טללים לכיוון מצפה רמון (דרך שו"ם בוקר), לצומת ציחור ולצומת שיזפון עם נסיעה דרך בקעת עובדה ובקעת סיירום לכביש הגבול המערבי ולאילת.

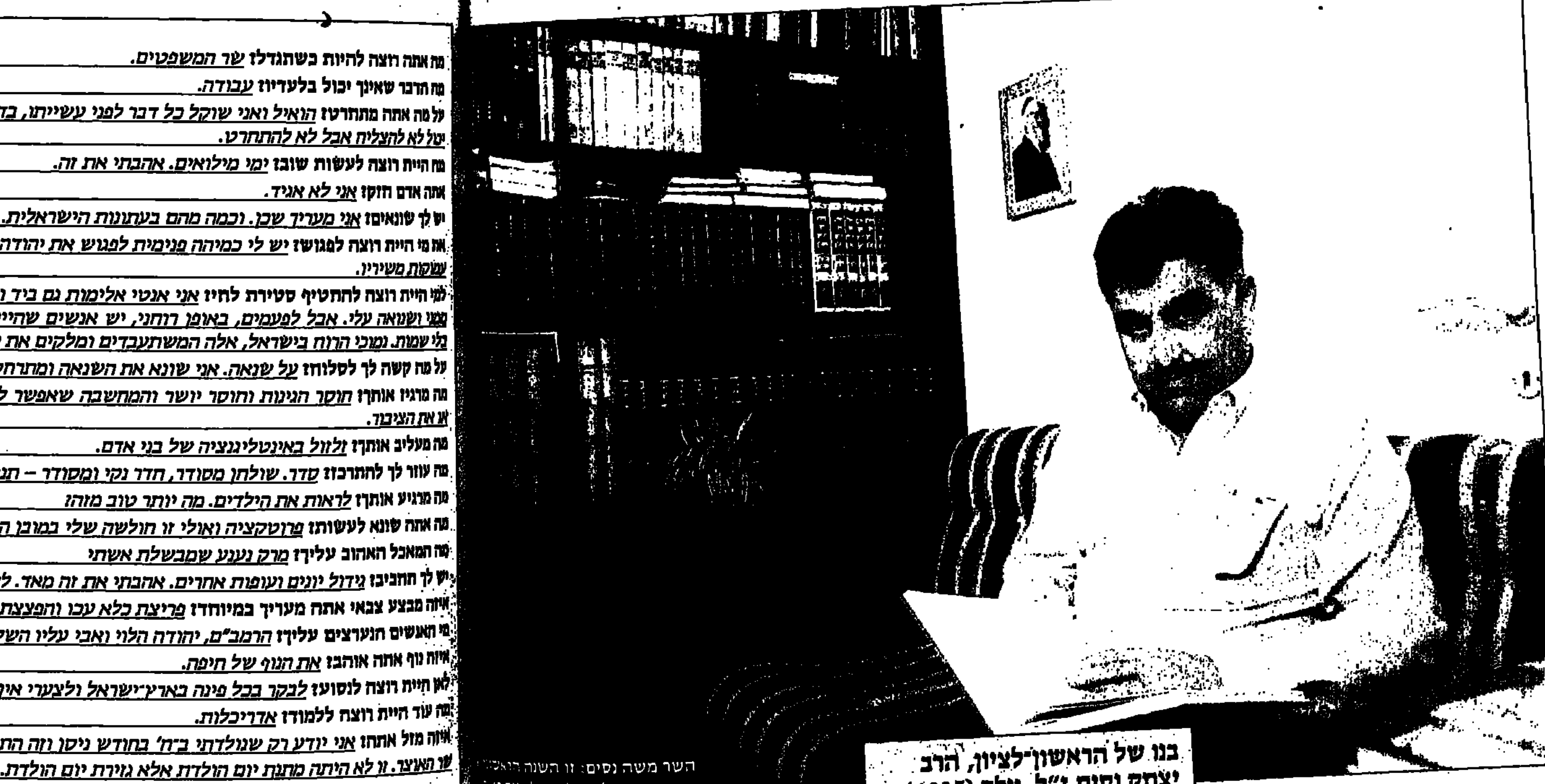
גם מצומת קטורה – 50 ק"מ צפונית מאילת על כביש הערבה, בדרך חדשה יחסית, ראוים שוכנים חדשים של התק"ם. ישוב קהילתי חדש, היחיד באיזור, הוא מעלה שחרות, אליו מגיעים בפנית מזרח מבקעת עובדה. יש בו ששה משפחות, מתוכן ארבע של עובדי רשות שמורות הטבע, ומקווים לגדול עד מאה ועשרים. במושב זה גר ספי הנגבי, המארגן סיורי גמלים באיזור. פרטים על כך בטל. 059-71308.

● המרכז הבינלאומי לצפרות באילת, מלון המלך שלמה, טל. 059-77236. בעונות הנדידה יוצאים סיורים מאורגנים מבתי המלונות, בעקבות הציפורים.

● שמורת האלמוגים בחוף אלמוג, טל' 059-73988. כאן משכירים ציוד צלילה עם הדרכה למתחילים.

השר משה נסים: זו השנה הראשונה שלא הלכתי לאפות מצות

בנו של הראשון־לציון, הרב יצחק נסים ז"ל, נולד (1935), גדל וגר בירושלים. מוסמך הפקולטה למשפטים באוניברסיטה העברית. בגיל 24, כשנכנס לכנסת הרביעית (ברשימת הציונים הכלליים), היה הח"כ הצעיר ביותר. ב־1978 הצטרף לממשלה כשר בלי תיק. ב־1980 התמנה לשר המשפטים. נשוי לרות לבית קורן, אב לחמישה ילדים. גר בימין משה בירושלים.

בעניין חלוקת התקציב המשפחתי את צריכה לשאול את אשתי. היא שר האוצר בבית, לא אני. המשכורת שלי נכנסת לבנק וזהו. יותר אני לא יודע עליה, רק שאשתי טוענת תמיד – יש אוברדרפט. אינני יודע כמה בדיוק עולה לחם, אני לא מבצע כעת את הקניות. יודע בערך מחירי פירות וירקות וכאשר אני רואה מצרך שיש עליו תווית עם מחיר, אני שם לבי למחיר ולפעמים נרהם, כמו כל אחר. התפקיד אינו מייחד את בעליו בשום דבר. ואני חושב שכך צריך לתפוס כהונה ציבורית, לא בהתנשאות, לא בגאווה, לא ביוהרה, אלא להרגיש ולהתנהג כאחד העם.

בערב החג הלכתי לבקר בשוק מחנה־יהודה וזה לא יהיה ביקורי האחרון, בעתיד אני מתכוון לעשות עוד ביקורים כאלה. האמת היא שעד היותי שר נהגתי לעשות שוק באופן קבוע, אחת לשבוע, ביום רביעי אחר־הצהרים יצאתי לקניות במחנה או בכל־בו. גם כשנכנסתי לממשלה הלכתי, מעת לעת וסמוך לערב פסח או ליום הכיפורים, למשל, לשוק. לבסוף הפסקתי לגמרי, בעיקר בגלל חוסר זמן אבל גם מפני שנראה היה לי שאנשים מסתודדים – מאיפה יש לו זמן לעשות שוק. כאילו גזלתי זמן מהמדינה. האמת היא שמאד אהבתי לעשות שוק. בכלל, אני אוהב לקנות מצרכי מזון. קניית מזון, רכישת צורכי הקיום, זה דבר שנותן לאדם את התחושה שהוא אחד האדם. כשצריך, אני הולך לקנות גם בגדים, אני קונה לעצמי כל פריט של לבוש. כאשר לצבעי הבגדים, הטעם משתנה.

עכשיו אני בתקופה של כתול־אפור. אבל מה שבאמת מתחשק לי תמיד לקנות זה ספרים. בין שאצליח לקרוא אותם ובין שלא. אני אוהב גם לעבור ליד חנויות פרחים. אפילו כשאני עובר במכונית ליד חנות פרחים – הלב מתמלא. אבל חוץ מספרים, אין לי שאיפות גרנדיוזיות לקניות. לפי מיטב זכרוני כבר שנים רבות לא החלפנו רהיטים ולא קנינו משהו גדול, מלבד ארון וספה לילדה. אנחנו לא בזבזנים ואת המינימום הדרוש יש. האמת היא שלכסף אין משמעות קובעת בחיי. הוא מהווה רק מכשיר חשוב לקיום. ובכלל, עכשיו הייתי ממליץ לעצמי, כמו לציבור, לחסוך, לא לבזבז, להכיר בערך הכסף.

אני אוהב לשוחח עם אנשים. מעניין אותי הלך המחשבה שלהם, אני רוצה לשמוע דעות והשקפות, לעמוד על הלכי הרוח. זה גם עוזר לי מאד במילוי התפקיד. יש לי הערכה עמוקה לכושר השיפוט של העם. בסך הכל יש לנו עם נפלא, ציבור בעל חוש אבחנה ואחריות, שאי אפשר למכור לו דברים שאינם נכונים. כשבת, כשאני מטיל, יש לי הזדמנות לשוחח עם אנשים. אני אוהב ללכת ברגל וכל שבת אני משכים ועושה טיול לפני התפילה. מטייל באזור שאני גר בו, ימין משה, משקיף על נוף החומה והעיר העתיקה, הולך למושבה הגרמנית, היוונית, עולה לאזור תיאטרון ירושלים ודרך רחוב הפלמ"ח אני מגיע לרחוב ז'בוטינסקי, לבית הכנסת שביד הרב ניסים. זו הרגשה נעלה להתפלל בבית כנסת על שם אבי, ברוך לשם ובחזרה אני פוגש אנשים, לוחץ ידיים, משוחח וזה טוב. השבת מוקדשת למנהגות השבת ולמשפחה, ביקור אצל אמא, שיחות עם הילדים וגם קריאה. עם הקטנים אני משחק במה שהם אוהבים לשחק, משחקי רביעיות של נביאים וספרים, משחקים כמו „כן־לא" או „חי־צומח־דומם". משחק בקיצוב, וזה לא קל אבל אין ברירה, אחרת לא אספיק לעשות דברים אחרים. זו הסיבה שילדי לא אהבו את היותי שר המשפטים ושללו שלילה מוחלטת וכנה את קבלת תיק האוצר. לפעמים אני חש שזה לא הוגן כלפיהם, אבל אם קיבלתי על עצמי אחריות על תחום כלשהו, אני לא יכול שלא למלא את התפקיד כמיטב יכולתי. אדם שאיננו מסוגל להקריב, אסור לו לכהן בתפקיד ציבורי.

אוראי. כל תפקיד בממשלה צריך לתת את הנשמה, אחרת אי אפשר לעשות את המלאכה כראוי. אם אין תחושת שליחות – זו הונאה במילוי התפקיד. האלטרנטיבה היא פרישה, לא קיצוץ מאורגן בשעות העבודה. אבי השקיע כי הרבה יותר משאני משקיע בילדי. בשנים האחרונות יצאתי למעט מאד חופשות. פה ושם לקחתי יומיים־שלושה, למען המשפחה. וגם

עד היותי שר נהגתי לעשות שוק באופן קבוע. אחת לשבוע, ביום רביעי אחר־הצהרים יצאתי לקניות במחנה או בכל־בו. גם כשנכנסתי לממשלה הלכתי לשוק. לבסוף הפסקתי לגמרי, בעיקר בגלל חוסר זמן אבל גם מפני שנראה היה לי שאנשים מסתודדים – מאיפה יש לו זמן לעשות שוק.

אז, חלק ניכר מהשהות במקום החופשה היה מוקדש לעניני העבודה.

לפעמים אני מגיע הביתה בשעת ערב סבירה ועד שעת השינה של הילדים יש זמן לשוחח מעט, לעזור, עם צריך, בשעורים. הילדים לא מפחדים מפני. הייתי אומר שיש יראת כבוד בדרגה סבירה. הם אף פעם לא יאמרו – אבי מכהן בתפקיד זה או אחר. כשבתי הלכה להרשם לתיכון שאלו אותה מה עושה אביה והיא אמרה – הוא עורך דין. הם מתרחקים מהשימוש בתפקידי וכוודאי מהתהדרות בו. ואני שמח על כך.

בערב, כשמתאפשר, אני צופה ב„מבט". אין תכניות שאני להוט אחריהן במיוחד. אהבתי את „שרתי לך ארצי" ו„חיים שכאלה" בגלל פרקי ההסטוריה שהיו שזורים בהם. במוצאי־שבת אני רואה חלק ממבט ספורט, אם ניתן, אני אוהב לצפות במשחקי כדורגל וכדורסל, יש לי קבוצה שאני אוהד, אבל לא אומר איזו. אני אוהב לצפות בתכניות הומור ובידור, אוהב חידונים, אבל לא אזכיר שמות הבדרנים שאני מעריך. תכנית בידור נותנת לי פורקן מהעומס הכולל. אוהב תכנית שיש בה שיקוף של מנהגים בישראל, משהו מסוג של „בוסתן ספרדי". ראיתי את זה בזמנו שלוש פעמים והייתי מוכן לראות שוב. אני אוהב ומאזין הרבה לזמר ישראלי, בדרך כלל בשעת קריאה, שלא לגזול זמן. יש לנו זמרים וזמרות טובים מאד. לפי עניות דעתי לפעמים המלים לא ברמה, אבל הלחן מאד משביע רצון. אוהב תיאטרון, אבל בשנים האחרונות לא הזדמן לי ללכת, ולכן בשיש הצגת תיאטרון בטלוויזיה, אני משתדל לראות. קולנוע אינני אוהב. אני אוהב לקרוא פובליציסטיקה ואילו היה לי זמן, הייתי קורא יותר. לצערי, בשנים האחרונות רמת הפובליציסטיקה בעתונות ירדה פלאים. היום יש הרבה עתונאות של מילוי העתון. אני עובר על העתון, קורא את הדברים שחיוניים לי, מדי פעם גם סיפור אנושי או פרופיל. לפעמים אפילו מעניין לראות איך מסלפים דמותו של אדם, וזה לא נדיר אצלנו, יש לפעמים יותר מדי העזה והצפה להעריך דמויות, לחלק להן ציונים ולפעמים מרגישים שזה לפי מידת הזיקה של העתונאי לאישיות. יש פגיעות באנשים שלא לצורך, התקפות בוטות ללא בסיס. צר לי לומר שהברוטליות בעתונות הישראלית הורידה את דרגת האמינות שלה. לציבור יש חושים בריאים והוא יודע לבור את התבן מהבר. לדעתי, לעתונות אין כיום השפעה של ממש על הציבור, ואני מצר על כך כי אני מחשיב מאד את התפקיד שהעתונות חייבת למלא.

היום יש הרבה עתונאות של מילוי העתון. לפעמים אפילו מעניין לראות איך מסלפים דמותו של אדם, וזה לא נדיר אצלנו. צר לי לומר שהברוטליות בעתונות הישראלית הורידה את דרגת האמינות שלה,

בשנים האחרונות, רוב הקריאה שלי היא מקצועית. עתונים, מסמכים, ספרות מקצועית, חומר רקע. כשמתאפשר, אני אוהב לקרוא ספרי הסטוריה, ספרים על עיר בישראל או קהילה יהודית. לדוגמא ספר ראש־פינה או ספר פתח־תקווה. תולדות ישראל זה נושא שמעניין אותי ויותר מכל, הספרות היהודית המקורית. ומה שמרתק אותי תמיד זה התנ"ך. כל רגע שאני משקיע בקריאת התנ"ך זה רגע של התפעמות. מדי פעם קורא גם תלמוד, פוסקים, הרמב"ם, לא הרבה, אבל הרגעים המעטים הם רגעים של קורת רוח רוחנית. אני מעריץ עד אין חקר את הרמב"ם, הקודיפיקטור הגדול ביותר שקם, איש שאיגד בתוכה הלכה ופילוסופיה, רפואה ולשון ומדעים. אני קורא גם שירה, ביאליק, אצ"ג, דוד שמעוני, את טשרניחובסקי אני אוהב מאד. אבל בעיקר אני אוהב את שירת ספרד, יהודה הלוי, אבן־גבירול, אבן עזרא.

החיים חברתיים שלנו מצומצמים מאד. אין זמן. המעט שיש מוקדש למילוי חובות כמו הליכה לברית או חתונה ולהבדיל, ניחום אבלים. החברותא העמוקה ביותר היא במסגרת משפחתית, מצומצמת ומורחבת. וודאי שיש חברים אבל לא מתאפשר להפגש עתים לעתים קרובות כפי שהיה ראוי. אני מאד אוהב לעשות דברים בבית, להוריד כלים מהשולחן, לסדרם במקום, לארגן, לסדר את המקרר, לתכנן מיקום הרהיטים, בכלל, תכנון פנים ממש מרתק אותי. אבל אין זמן. השנה היתה השנה הראשונה בחיי שלא עשיתי עבודות בבית לקראת פסח. בעבר הייתי עושה עבודות נקיון וסדר וכמובן, אפיית מצות. מאז שאני זוכר את עצמי, זו השנה הראשונה שלא הלכתי לאפות מצות.

- מה אתה רוצה להיות כשתגדל? _שר המשפטים._
- מה הדבר שאינך יכול בלעדיו? _עבודה._
- על מה אתה מתחרט? _הואיל ואני שוקל כל דבר לפני עשייתו, בדרך כלל אינני מתחרט. אני יכול לא להצליח אבל לא להתחרט._
- מה היית רוצה לעשות שוב? _ימי מילואים. אהבתי את זה._
- אתה אדם חזק? _אני לא אגיד._
- יש לך שונאים? _אני מעריך שכן. וכמה מהם בעתונות הישראלית._
- את מי היית רוצה לפגוש? _יש לי כמיהה פנימית לפגוש את יהודה הלוי. מילדותי התרשמתי עשקת משיריו._
- למי היית רוצה להחטיף סטירת לחי? _אני אנטי אלימות גם ביד וגם בלשון. אלימות רחוקה ממני ושנואה עלי. אבל לפעמים, באופן רוחני, יש אנשים שהייתי רוצה לסטור להם. מי? בלי שמות. נמוכי הרוח בישראל, אלה המשתעבדים ומלקים את עצמם._
- על מה קשה לך לסלוח? _על שנאה. אני שונא את השנאה ומתרחק ממנה._
- מה מרגיז אותך? _חוסר הגינות וחוסר יושר והמחשבה שאפשר לשטות ולרמות את היחיד או את הציבור._
- מה מעליב אותך? _זלזול באינטליגנציה של בני אדם._
- מה עוזר לך להתרכז? _סדר. שולחן מסודר, חדר נקי ומסודר – תנאי הכרחי ליכולתי לעבוד._
- מה מרגיע אותך? _לראות את הילדים. מה יותר טוב מזה?_
- מה אתה שונא לעשות? _פרוטקציה ואולי זו חולשה שלי במובן הפוליטי._
- מה המאכל האהוב עליך? _מרק נענע שמבשלת אשתי_
- יש לך תחביב? _גידול יונים ועופות אחרים. אהבתי את זה מאד. לצערי עכשיו אינני יכול._
- איזה מבצע צבאי אתה מעריך במיוחד? _פריצת כלא עכו והפצצת הכור בעיראק._
- מי האנשים הנערצים עליך? _הרמב"ם, יהודה הלוי ואבי עליו השלום._
- איזה נוף אתה אוהב? _את הנוף של חיפה._
- לאן היית רוצה לנסוע? _לבקר בכל פינה בארץ־ישראל ולצערי אין לי זמן._
- מה עוד היית רוצה ללמוד? _אדריכלות._
- איזה מזל אתה? _אני יודע רק שנולדתי ב־ח' בחודש ניסן וזה התאריך שקיבלתי את כהונת שר האוצר. זו לא היתה מתנת יום הולדת אלא גזירת יום הולדת._

ראיינה: נורית ברצקי
צילום: איציק אלהרר, סקופ 80

מאיר בינט, עסק ביש

(המשך מעמוד 8)

שתביא אותה מרעתה, זו הנטיה, ה"אינפנטילית" מנויה, לקשר בינו לבין אנשי "העסק הביש" עוזר אחרון, מרסל ניניו ורוברט דסה. "מה שהם עשו היתה עולת, חבלה ישראלית היא בדיוק כמו חבלה ערבית", אומרת ג'יין, "מאיר מעולם לא היה מסכים לזה. הוא היה איש של שלום, איש תרבותי על רמה אחרת לגמרי. הוא האמין שמעשיו בקהיר יתרמו לשלום. הוא אמר לי פעם: גם אם מישל לא תדע אפילו בעוד חמישים שנה שקוראים לה מיכל ושהיא יהודיה, זה שווה את מה שאנחנו עושים פה. מאיר בחיים שלו לא היה הולך להרפתקה מטופשת כמו זאת ששלחו אליה את הצעירים המסכנים האלה. זה לא היה הסגנון שלו."

למעשה היה מאיר בינט מרגל בכיר, בסגנון וברמה שאלי כהן הגיע אליהם ברמשק. הוא הצליח לחדור לצמרת השלטון המצרי החדש והיה ידיד אישי קרוב של הנשיא מוחמד נגיב, מי שהנהיג את כת "הקצינים החופשיים" שהדיחה את המלך פארוק. לא היה שום קשר בינו לבין חבורת הצעירים החובבנים, גיבורי "העסק הביש", שנשלחו להטמין פצצות מאולתרות במתקנים בריטיים במצרים, כדי לסכסך בין שתי המדינות, ונתגלו לאחר שפצצת תבערה התלקחה בכיס של אחד מהם.

ובכל זאת, הפילה את בינט בפח "העובדה המפעילין", ראשי חיל המודיעין בארץ, התעלמו מהאל"ף בי"ת של תורת הריגול. אחד העקרונות קובע שלעולם לא יווצר קשר כלשהו בין שתי רשתות ריגול הפועלות בארץ אויב, לא קשר מקצועי ואף לא היכרות חברתית. בפועל, לפחות שניים מאנשי "העסק הביש" במצרים ידעו על קיומו ותפקידו של בינט: אברי אלעד (האדם השלישי) ומרסל ניניו. אחד מהם אף הסגיר את בינט.

ג'יין אומרת: "מרסל סיפרה לי שהיא הסגירה את מאיר. היא מסרה את מספר הרכב שלו, כאשר לא יכלה לעמוד עוד בעינויים הנוראים. ביקשתי ממנה לספר את זה גם לפני מישל והיא הסכימה. אני לא מאשימה אותה. היא בחורה נהדרת. לא היתה לה ברירה."

איסר הראל, לעומתה, מתעקש על דעתו הישנה-נושנה שאברי אלעד הוא שהסגיר את כולם, גם את בינט. מרסל ניניו מסרבת להגיב. אברי אלעד נמצא אי-שם מעבר לים, ובנימין גיבלי, מי שהיה באותם ימים ראש אגף המודיעין בצה"ל, שהפעיל את בינט וגם את חבורת הצעירים וגרם לקשר האומלל ביניהם, מתמיד בשתיקתו רבת השנים: "גזרתי על עצמי שתיקה", הוא אומר, "אינני מוכן לומר מילה על הפרשה הזאת. תכתבו מה שאתם רוצים."

השליחות לקהיר נולדה בסוף שנת 1951. מאיר חידש את אזרחותו הגרמנית, תחת שם הכיסוי מאקס בנט, והגיע למצרים כנציג החברה הגרמנית לייצור גפיים מלאכותיות "ביורן פון לאופנברג". המוניטין המקצועי הגבוה שיצא לו בקהיר הביא אליו גם את חברת "פורד", אשר הציעה לו להיות המהנדס הראשי שלה במצרים. בנט הסכים. כל אותו זמן נותרו ג'יין והתינוקת מיכל בארץ, יודעות רק שאבא נמצא אי-שם, על שהותו בקהיר נודע לג'יין בגלל מחדל מודיעיני. "את הגלויות והמכתבים ממאיר הייתי מקבלת בתקופה הראשונה דרך לונדון, כאילו שהוא נמצא שם, אבל מישהו טעה ושכח לתלוש את הבולים המצריים, כך שמייד הבנתי", מצטחקת ג'יין ומייד מרצינה: "זאת היתה הטעות הראשונה שלהם. שהרגע הראשון הבנתי שיש לנו כאן עסק עם אנשים מבולבלים ולא רציניים."

בקהיר הבין מאיר-מאקס שמדובר בשליחות ארוכה והוא כותב לג'יין: "אל תדברי עם מיכל עברית וגם אל תקראי לה מיכל." כך, בגיל שנה, הופכת מיכל למישל, תינוקת נוצריה-גרמניה, דוברת אנגלית וגרמנית. מאקס, ג'יין (אשר מחדשת בינתיים את אזרחותה הדרום-אפריקאית) ומישל נפגשים באירופה, שוכרים בית בגרמניה ו"יוצרים משפחה גרמנית מאושרת."

הכיסוי הושלם. מאקס חוזר לקהיר ומחזק את אחיזתו ב"פורד" ובחברה לייצור גפיים מלאכותיות לנכים. הצבא המצרי הוא הלקוח הראשי שלו. מאקס מסייר כמעט בכל יחידות הצבא המצרי ובמפעלי הבטחון, משוחח עם קצינים בכירים על התאמת גפיים לחיילים פצועים ובוחן כלי רכב חדשים. הוא מקובל גם כאורח קבוע במסיבות ובמפגשים אקסקלוסיביים של הקצונה הבכירה, ושל החברה המצרית הגבוהה. וכך הוא מסייר בבסיסים בשעות היום, בלילה מוזמן לנשפים ולפנות בוקר, כשכולם הולכים לישון, משדר לארץ את המידע.

„מרסל סיפרה לי שהיא הסגירה את מאיר. היא מסרה את מספר הרכב שלו, כאשר לא יכלה לעמוד עוד בעינויים הנוראים. ביקשתי ממנה לספר את זה גם למישל והיא הסכימה. אני לא מאשימה אותה. היא בחורה נהדרת. לא היתה לה ברירה."

ג'יין עדיין שומרת במגירה את הגלויות שהיה משגר באותה תקופה לאירופה, גלויות של געגועים וציפיה מתוחה לאיחוד המשפחה בקהיר. "תינוקת יקרה שלי", הוא כותב למישל, "היום יש לך יומולדת, את בת 17 חודשים, אבל הכל כל-כך ריק כאן בלעדייך. האם תכירי אותי כאשר נפגש?" ועל גלויה אחרת משפט אחד: "נותרו עוד שמונה ימים לפגישתנו".

מן הגלויות לומדת ג'יין על מעמדו הבכיר של בעלה בקהיר. על אחדות מהן רשומה הקדשה בערבית ל"אישה ולתינוקת החמודה". על החתום: מוחמד נגיב, נשיא מצרים. אחרי שלושים ושתיים שנים, ג'יין מדברת בגאווה על הגלויות האלה, על הקשרים האלה, על המעמד. היא מציגה תמונה דהויה בה נראה מאיר מושיט לנגיב פרוסה פרי פיתוחו. במין תמימות ילדותית היא מדברת על עיסוקיו של בעלה בקהיר במונחים חברתיים, לא שאולים חלילה מעולם המיסתורין של הריגול.

שמעון פרס (מודגש) בהלוויתו של מאיר בנט: לאלמנה נודע רק יום לפני ההלוויה.

"היו לנו המון ויכוחים", היא מספרת, "אני לא ראיתי רק את טובת המדינה, חשבתי גם על טובתי שלי, של מישל, אבל מאיר היה שונה. הנה, אני אראה לך עכשיו דבר שעד היום לא הראיתי לאף אחד, חוץ מאשר למשה שרת (ראש הממשלה בתקופת "העסק הביש" – ע.ר.), שהיה היחיד שבא לנחם אותי אחרי מות בעלי." ושוב, ג'יין שולפת נייר מצהיב ועליו שורות מיומנו של מאיר: "הייתי בהרבה ארצות וראיתי אולי נוף יותר יפה, יותר מרשים, אבל אף פעם הוא לא נגע ללבי כמו פה (בישראל), אף פעם לא חשתי כל כך חלק ממנו. זו פעם ראשונה בחיי שאני חש שההר שלי, העמק שלי, השמים שלי. פשוט הבית שלי."

בתחילת 1954 מגיעה ג'יין לקהיר. צילום: ג'יין בשימלת נשף רוקדת עם דיפלומט גרמני, לשעבר קצין בכיר במטהו של רומל, הגנראל הנאצי שנבלם בשערי מצרים במלחמת העולם השניה. "היינו שם משפחה מבוססת, גרנו בקהיר ליד מועדון ג'זירה, איפה שכל המי ומי באו להתחכך, דירה מרוהטת, מכונית, מאיר הרוויח מפורד לבד 100 לירות מצריות בחודש, כאשר משכורת מקבילה למהנדס מצרי היתה אז 25 לירות. היו לנו הרבה חברים ולמאיר היו הרבה הצלחות."

צילום: ג'יין ומישל בפתח מטוס, מנופפות בידם לשלום. אבא מאיר מקבל פרוטקציה ומצלם אותן ממש מקרוב. התאריך: 29 ביולי '54, שבוע אחרי מעצרם של חברי רשת "העסק הביש". איש, כנראה, עדיין אינו חושד במאיר. אבל מאיר חושש. הוא יודע שמרסל ניניו נעצרה. הוא יודע אילו עינויים היא עוברת. הוא יודע שהיא יודעת מיהו מאקס בנט. זה שבוע הוא מצפה בקוצר-רוח למברק מהארץ, שיתן לו "אור ירוק" לצאת.

ג'יין מספרת שמאיר ראה את הנולד וביקש פעמים רבות שיאפשרו למרסל לצאת ממצרים, כדי שלא תאלץ לחשוף אותו. "אבל המפעילים של מאיר" אומרת ג'יין, "אמרו שלא מצליחים להוציא למרסל דרכון ולכן עליה להישאר בינתיים. אתה מבין?", קולה נשבר. היא מספרת שהפצירה במאיר להצטרף אליה, ב-29 ביולי, כאשר המריאה לציריך, לפגוש שם את אמה (אחרי מות אביה) בטיסה שתוכננה מראש. "אבל מאיר היה יקה", אומרת ג'יין, "והוא חיכה לקבל רשות מהמטומטמים האלה. זה לא עולם לייקים העולם הזה, לא לייקים."

ג'יין המריאה לציריך, נושאת במזוודתה מסמכים סודיים ביותר ששליחו של גיבלי אמור היה לקבלם ממנה בנקודת מפגש, ומייד אחר-כך לשגר למאיר בקהיר את המברק המיוחל: "האיש הזקן חולה מאוד", שמשמעותו – אתה רשאי לצאת. אבל איש לא הגיע לנקודת המפגש, וג'יין חיכתה שם לשווא במשך שבועיים עם המזוודה והמסמכים. איש לא סיפר לה

(המשך בעמוד הבא)

ארוחה עיסקית ב„פונדרו"

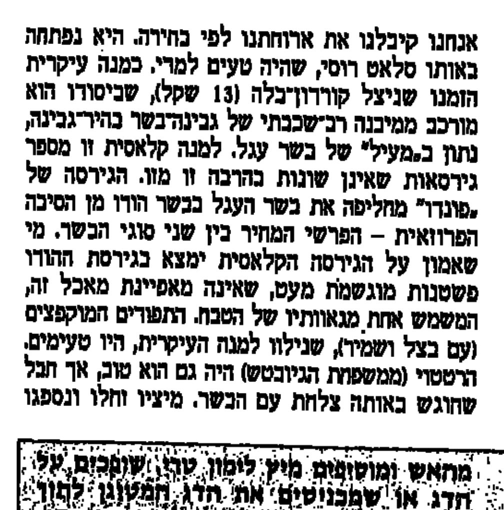
„פונדרו" – מסעדה קטנה ברחוב אבן־גבירול 129, עם בעלים וטבח מזור־קן, שכולם קוראים לו אוסקר. רבים מהלקוחות, בשעות הצהריים, נימנים על ה„קבועים" – אנשי עסקים צעירים, עובדים בסביבה. מקום קטן עם היצע נרחב למדי. דף התפריט המוגש לשולחן מלא חן נאיווי־צבעוני. הקהל שבא בערבים, בא „לבלות" חלק ניכר ממנו עושה זאת סביב סירי ה„פונדו". שילוב נחמד של ארוחה ו„שעשוע חוויתי".

האש לוהבת, השמן רותח, המזלגות עם קוביות הבשר ננעצות פנימה, הבשר משחים תוך זמן קצר. בדרך מהשמן הרותח אל החיך עושות הקוביות תחנה קצרה באחת מצלוחיות הרוטב. זה כאשר הפונדו הוא בשרי. לחילופין – האש לוהבת ובקדרה הגדולה מבעבעת לה עיסת הגבינה והיין. על המזלגות הננעצות פנימה קוביות של לחם. אם אתה עשיר – קוביות הבשר שלך הן מבשר פילה (19 שקל לסועד). אם אתה מבקש לחסוך, תוכל לקבל בשר בקר רגיל, או עוף, שעולה רק 10 שקל לסועד. מי שבא רק לבילוי של ערב, ללא סעודה של ממש, יכול להזמין „פונדו־שוקולד", שבתוך עיסתו החומה נועצים קוביות של פרי העונה.

מלבד פונדו, קונה אוסקר את עולמו בסדרת המרקים ה„עשירים" שלו – רב־טעם ורב־קלוריות. לבד ממרק הבצל כולם מרקים מוקרמים, המתפנקים בחלב ושמנת. כך מרק הפטריות וכך מרק האספרגוס, או מרק התירס (3.5 שקל). מן המרקים אתה עובר, בדרך כלל, אל הבשרים והדגים. חובבי האומצות ימצאו כאן אומצת פילה (18 שקל), אומצת אנטריקוט (15 שקל), אשר גם לקבל שניצל קורדון־בלה (13 שקל). מחיר המנות העיקריות כולל סלסלת בגט טרי וכדור חמאת־שום, שתי תוספות חמות וסלאט ירוק.

לסועדי הצהריים המתוקצבים מציעה המסעדה ארוחה־עיסקית במחיר אחיד של 9.90 שקל. ביום ביקורנו כללה ארוחה זו סלאט רוסי (מורכב מקוביות תפוחים, גזר, אפונה, מלפפון חמוץ וקוביות בשר); כבד הודו עשוי ברוטב יין עם תפודים מוקפצים ורטטוי; סלסלת בגט וחמאה; שתיה קלה; קפה. במחיר הנזכר – זו עיסקה הוגנת בהחלט. את העיסקה הזו אכלו מולנו.

ב„פונדו", חגיגה של שיפודים ושמן רותח (צילום: שמואל רחמני)

אנחנו קיבלנו את ארוחתנו לפי בחירה. היא נפתחה באותו סלאט רוסי, שהיה טעים למדי. כמנה עיקרית הזמנו שניצל קורדון־בלה (13 שקל), שביסודו הוא מורכב ממיבנה רב־שכבתי של גבינה־בשר בהיר־גבינה, נתון ב„מעיל" של בשר עגל. למנה קלאסית זו מספר גירסאות שאינן שונות בהרבה זו מזו. הגירסה של „פונדו" מחליפה את בשר העגל בבשר הודו מן הסיבה הפרוזאית – הפרשי המחיר בין שני סוגי הבשר. מי שאמון על הגירסה הקלאסית ימצא בגירסת ההודו פשטנות מוגשמת מעט, שאינה מאפיינת מאכל זה, המשמש אחת מגאוותיו של הטבח. התפודים המוקפצים (עם בצל ושמיר), שנילוו למנה העיקרית, היו טעימים. הרטטוי (ממשפחת הגיובטש) היה גם הוא טוב, אך חבל שהוגש באותה צלחת עם הבשר. מיציו זחלו ונספגו במעטה ה„קורדון" ופגמו באיכותו. סלאט החסה (ברוטב חרדל), שהוגש כפינכה נפרדת, היה בסדר גמור.

למי שאוהב תרד ומאמין בסגולותיו אנו ממליצים על פשטידת התרד של „פונדו". זו עשויה מתרד רתוח וקצוץ לא־דק, בתוספת בצל, חלב, ביצים ותערובת תבלינים (כולל אגוז מוסקאט). המנה טעימה ונדיבה בממדיה. למרות שהיא מופיעה במחלקת המנות הראשונות – למי שאינו מורעב במיוחד היא יכולה לשמש כמנה עיקרית. מחירה – 4.5 שקל. קינחנו בהנאה במיקפא שקדים, שהוגש עם קישוטים שונים, ביניהם גבעות קטנות של קצפת גדולה.

מאו"ל

בעל הבית לא השתגע

הנני מתייחס לכתבתך מיום 4.4.86. כנראה שבעל הבית בכל זאת לא השתגע. בביקורי ב„לה־מדיטראנה" ב־10.4 נוכחתי בשינוי משמעותי במתכונת הפעלת המקום.

1. אין הם מגישים מזנון חופשי ב־12 שקל.
2. מוצע שילוב של מזנון חופשי ומנה עיקרית במחיר של 18 שקל.
3. מספר הפריטים צומצם.

אין עירעור על הידורו של המקום. אין טענות לגבי טיב המזון. השרות אדיב, אך מאוד לא נעים.

משה ספיר, נווה אביבים

(המשך מהעמוד הקודם)

שמאיר נעצר בינתיים, ב־12 באוגוסט, („שכנים בבניין סיפרו לי ששמעו את הצעקות שלו בכל הרחוב"), ושזהותו האמיתית נחשפה. „השתגעתי שיספרו ליז אפילו על מותו נודע לי בעקיפין", היא אומרת.

אבל ג'יין חשדה. „היו לנו כרטיסים לפסטיוואל המוסיקה בזלצבורג. עשינו רזרווישן עוד בקהיר וסיכמנו שניפגש שם. כאשר מאיר לא הגיע, הבנתי שמשהו קרה. על ארוע כזה הוא לא היה מוותר. פחדתי להתקשר לארץ, כדי לא לסכן אותו, אבל מכיוון שאיש לא דיבר איתי ולא סיפר לי הרמתי טלפון למשרד שלו בפורד קהיר. הם אמרו לי: מאיר איננו. הוא יצא לחופשה בלתי מוגבלת..."

עכשיו ג'יין באירופה, אחרי סיבוך קשה בהריון שהסתיים בהפלה, והרופא מצווה עליה לנוח במיטה. אבל היא מתעלמת ממצוותו, מתרוצצת עם ילדה קטנה על הידיים, מנסה לברר מה קרה, מבקשת עזרה. איש לא מדבר איתה. האנשים של גיבלי כועסים עליה שהיא כותבת לאחותה בארץ, מבקשת ממנה לבוא לעזור („אחותי ידעה מכל הסיפור"). הם אומרים לה שהיא מסכנת את מאיר, שהסוריות מחייבת... אבל על מעצרו היא לומדת מקריאה בעיתונים ומאמא שלה. ב־29 בנובמבר מקבלת האם מכתב מקהיר: „משפחה יקרה, כמו שידוע לכם מייק חולה והוא בבית חולים, המצב שלו רציני מאוד. רק מנתח מעולה יוכל להציל אותו וזה יעלה כסף רב. בבקשה, עשו את הסידורים המתאימים מהר, מפני שאין לו מישהו שיעזור לו פה. הוא שולח אהבתו ליקיריו, על החתום: מרי."

זה היה, כמובן, מכתב כיסוי, בו מבקש מאיר עורך־דין רציני, רציני יותר מזה שנשלח אליו מלונדון. „אחרי שאמא קיבלה את המכתב הזה, היא שלחה לי אותו וכתבה: גיבלי הבטיח לאחותך שבקרוב הוא יכתוב לך אישית ויסביר הכל, הוא גם יבוא לפגוש אותך בקהיר. אל תסמכי על ה'רופא' ששלחו למאיר מאנגליה, הוא לא רציני... לשלוח אותם למוות הם יודעים יפה־יפה, אבל כאשר צריך להציל את חייהם אין כסף ואין מי שיעשה את זה.' המשפחה הבטיחה לממן עורך־דין רציני, אבל כאשר פניתי לאנשים של גיבלי הם צעקו עלי, ואברהם דר [אחד ממפעילי רשת „העסק הביש" במצרים] אמר לי: את מסכנת דברים בהתערבות שלך."

היא מחייכת במרירות ומרימה את קולה: „אני מסכנת, אתה מבין את המטומטמים האלה? אתה יודע, כאשר מאיר עוד היה בקהיר ואני בתל־אביב, הביאו לי לדירה את ד"ר מרזוק, (מנידוני העסק הביש, שהוצא להורג יחד עם שמואל עזאר) אמרו לי שאין לו איפה לגור ושאתן לו את אחד החדרים. הם לא הבינו מה שכתוב בכל ספר בלשים טיפשי. הם לא הבינו שמרזוק עומד לחזור לקהיר ושאסור לו לדעת על קיומו של מאיר, עד כדי כך הם היו טיפשים. וכאשר הלכתי לאנשים של גיבלי וביקשתי שיוציאו אותו משם, אתה יודע מה הם אמרו לי? שאני שונאת שחורים, כי אני דרום־אפריקאית, ולכן אני לא מוכנה שהוא יגור בדירה שלי..."

קטעי מכתבים מג'יין לאחותה בישראל. ג'יין: „...יש לי מעט מאוד אמונה בחברים של מאיר בארץ; מה שאני – אדם חולה עם ילדה קטנה – יכולה לעשות ביום אחד, לוקח להם שבוע ימים; לכן ביקשתי שתבואי לעזור לי, כי עד שהם ירשו לי לבוא אליך לארץ כבר לא תהיה שום תקווה..."; ועוד מכתב: „אני מתרוצצת ממדינה למדינה, ממשרד למשרד, אף אחד לא עוזר לי ולא מספר לי מה קרה עם מאיר, הילדה בוכה ורעבה וגם אני רעבה רוב הזמן; אין לנו כסף ואני יכולה להרשות לעצמי לקנות שני סנדוויצ'ים וזהו. אנא: בואי..."

מכתב שלישי: „בבקשה ממך, קחי את המכתב הזה ומסרי אותו אישית לבנימין (גיבלי); זה מאוד מוזר בעיני שמונעים ממני לדבר עם העורך־דין של מאיר. אני רוצה לראות את הדו"ח שלו. אם מאמץ אמיתי יכול לעזור, אז למה מונעים את זה ממני? אני מוכרחה להאמין במשהו, במישהו..."

מכתב רביעי: „שלחו אותי לפריז כדי להיפגש עם הנציג של גיבלי. נסעתי למרות שאני מרגישה רע מאוד והרופא אסר עלי לנסוע; הוא כועס שאני כותבת לך, הוא אומר שאת מופרת לאנשים..."

ולבסוף: „זהו. זהו אין מה לשקר יותר. סוף סוף סיפרו לי את האמת שאני יודעת כבר שלושה חודשים. כל מה שאומרים כאן זה בולשיט. המצב רציני מאוד ועלינו לחכות לגרוע ביותר... עכשיו אני פוחדת שהבחורים האלה (אנשי גיבלי) יחסלו אותי. אל תקשיבי להם, אל תקשיבי לדברים היפים שלהם..."

הגרוע ביותר אכן הגיע. מאיר בינט, כמה שעות לפני שהיה צריך לעלות לדוכן העדים במשפט „העסק הביש", חתך את עורקי ידיו בסכין גילוח שהוסתר בתוך ספר תנ"ך. כאשר מרזוק ועזאר הוצאו להורג כעבור זמן קצר, הוכח שהוא ראה את הנולד.

> „לא היתה לו ברירה, שום ברירה, אני רק כועסת על אלה שהפקירו אותו שם ואחר־כך אותי באירופה. מאיר הוא היחיד שהיה מאה אחוז. הרופא שבדק אותו אמר שזו היתה עבודה ממש מקצועית איך שהוא חתך את הוורידים שלו."

מאיר זעפראן, מנידוני קהיר, סיפר: „מצבו של מאקס בנט היה נורא במיוחד. מפעם לפעם היו מעבירים אותו מתא לתא כדי להראות לכולנו שגורלנו יהיה כגורלו. פניו היו נפוחות וזבות דם בצורה נוראה. חלק גדול מעור גופו קולף בשריטות בחוטי ברזל. עיניו ואפו היו תפוחים וכולו דמה למי שיצא זה עתה ממלתעותיהן של חיות טרף. לא אשכח כיצד אמר לי בזמן המשפט, כאשר ישבנו זה לצד זה: מאיר, מוטב אני צריך לעלות לדוכן העדים, אבל בשום פנים לא אעשה זאת ולא אגרום להם את התענוג הזה. אני אתאבד."

ג'יין מציגה את תעודת הפטירה הרשמית, שנשלחה אליה כעבור שנים ממצרים. היא איננה כועסת על מאיר. „לא היתה לו ברירה, שום ברירה", היא אומרת, „אני רק כועסת על אלה שהפקירו אותו שם ואחר־כך אותי באירופה. מאיר הוא היחיד שהיה מאה אחוז. הרופא שבדק אותו אמר שזו היתה עבודה ממש מקצועית איך שהוא חתך את הוורידים שלו."

לג'יין אין תשובה ברורה מדוע נשארה כל השנים בארץ, למרות הזעם על המדינה, למרות המנטליות והכל־כך לא ישראלית שלה, למרות הרצון להתנתק מכל מה שהיה. אחרי הרהור ממושך היא אומרת שהתשובה נמצאת כנראה בצוואה של מאיר, אותה רשם בתאו דקות לפני התאבדותו: „יקירי, אין מוצא. הגעתי להחלטה מתוך זהירות ושיקול דעת. זה נהיה בלתי אפשרי לסבול, לא נפשית ולא פיזית. אני חושב עליכם. עדיף כאב אחד גדול וחד פעמי, שהזמן יקהה אותו, על מכאובים ללא סוף. ג'יין, את חייבת להתחתן שוב. מישל צריכה אב. ואני מקווה שתחיי איך שתכננו. מכל מה שרציתי לתרום למען עתיד טוב יותר לכולם, מישל היא עכשיו תרומתי היחידה. אני מבקש שאת ומישל תשתלו עץ ביום הולדת שלי על שמי. אני מחבק אותכם. אלוהים יתן לכם שלום ושמחה. סילחו לי."

„אתה מבין", מסבירה מישל, „הוא כתב שם ,אני מקווה שתחיי איך שתכננו'. הוא ידע שאמא כועסת על המדינה ולכן כתב לה במפורש שתשאר כאן." ג'יין מהנהנת בראשה. היא לא רוצה לומר מדוע לא התחתנה והביאה אב למישל.

והמדינה, בה נשארה לחיות, לא סיפקה אותה. משה שרת, היא חוזרת ואומרת, היה היחיד, עד היום, שבא לנחם ולהסביר מה קרה. אבל היא גם יודעת ש„אפילו לא רצו לספר לו איפה אני גרה, אז הוא שלח כמה אנשים לחפש את הכתובת". גם יגאל אלון הגיע. האחרים בממשלה ובצבא לא השמיעו קול. לא דוד בן גוריון שחזר לממשלה בתור שר בטחון אחרי התפטרות פנחס לבון בעקבות „העסק הביש"; לא משה דיין שהיה אז הרמטכ"ל, לא אנשי היחידה, לא בנימין גיבלי. גיבלי אפילו לא הגיע להלוויה החשאית, שנערכה בהר הרצל ביום חורף אחד של חודש פברואר 1959. לפי ידיעה שפורסמה בעיתון לפני מספר שנים הובא בינט למנוחות בישראל לאחר שכמה מחבריו הערימו על השלטונות המצריים.

גם הסיפור הזה, כמו בפרקים אחרים של הפרשה, לא היה מדוייק. האמת היא שמיד לאחר מותו הוטסה גופתו של בינט לאיטליה והוא נקבר ברומא בבית קברות מקומי. ב־1959 הובאו עצמותיו לישראל. לג'יין נודע על כך יום לפני ההלוויה. היא נתבקשה לא לספר על כך לאיש, שכן הדבר עלול לסכן את אסירי „העסק הביש" שעדיין ישבו במצרים. רק מעט בני משפחה והכנסו בסוד העניינים, ואחרי ארונו של בינט הלכו גם שמעון פרס ומשה דיין. שנים רבות היה הקבר בלתי מסומן ורק חברים קרובים ובני משפחה עלו אליו מדי שנה, בשקט בשקט, בחשאי.

העץ ניטע בחצר ביתה של ג'יין. בקשותיה לקרוא על־שמו רחוב או אתר מסויים – נידחו. גם בקשתה להעיד בפני ועדת השבעה, שחקרה בשנות ה־60 את העסק הביש, נדחתה. מאות הכתבות שפורסמו עד היום על „פרשת קהיר", התעלמו מקיומו של בנט או שהזכירו אותו כבדרך אגב. „כאשר הייתי ילדה", מספרת הבת מישל דגן, היום יועצת חינוכית, אם לשלושה ילדים, „שאלתי כל הזמן את אמא למה לא עושים משהו כדי לזכור את אבא. רציתי שיהיה משהו מוחשי, אבל אמא אמרה לי: לא צריך, יזכרו אותו גם בלי זה."

עכשיו היא דיברה, אולי הזדמנות אחרונה לחקק עיוות מרגיז. וכשעמדנו כבר להיפרד, אחרי הרבה שעות שיחה, הציעה ג'יין: אולי תפרסם את הכתבה ביום השנה, אף פעם לא עשו לכבודו משהו ביום השנה." מתי יום השנה, אני שואל. „בסוף דצמבר", עונה ג'יין, שותקת רגע ואומרת בקולה הצרוד: „טוב, תפרסם עכשיו, לא כדאי לחכות."

עמנואל רוזן

קשר השתיקה

שתיקה. אין תגובה. שלושים ושתיים שנה אחרי, אנשים עדיין אינם מדברים. נכון, הם אומרים, בינט הוא גיבור, הגיע הזמן שיכתבו עליו, אבל אנחנו לא מתראיינים.

אל"מ (מיל.) בנימין גיבלי – מפקד המודיעין ומפקדו של רס"ן בינט: „גזרתי על עצמי שתיקה. אינני מוכן לומר מילה על הפרשה הזאת. כשארצה לדבר, אכתוב זאת בספר משלי ואז אשיב לכולכם. בינתיים תכתבו מה שאתם רוצים."

רוברט דסה, מנידוני קהיר – „לא הכרתי אותו טוב. אני מציע לך לדבר עם מרסל ניניו."

מרסל ניניו – „מאיר הוא באמת גיבור, גיבור ישראל, אבל אני לא מוכנה לדבר עליו. לא עכשיו."

מאיר עמית, לשעבר ראש המוסד, לקח על עצמו לדאוג לנידוני קהיר שחזרו הביתה: „אני טיפלתי רק בהחזרתם של האסירים והייתי אחראי על הטיפול בהם כאן. את הסיפור של בינט אינני מכיר היטב. אני רק יודע שהנצחנו את שמו באנדרטת חללי המודיעין. גיבלי בטח יספר לך עליו הכל. אני רק מכיר את אלמנתו..." (ג'יין: „שקרן הוא בכלל לא יודע מי אני. לפני כמה שנים הוא הגיע למקום מגורי לאסיפת בחירות ושם הציגו לו אותי בפעם הראשונה. הוא בכלל לא ידע במי מדובר. אמרתי לו את זה בפנים...")

איסר הראל: „בכל פעסק הביש' שכחו את הגיבורים האמיתיים ובינט הוא אחד מהם. הוא היה איש נהדר. למה לא פורסם עליו עד היום שום דבר? בטח לפי בקשת המשפחה, ככה אני מתאר לעצמי."

בוקר טוב, הקפטן מדבר

בואינג 767 של „אל־על": הכל אוטומטי עם קסטה. מימין: אורי ירום: המטוסים מתפוצצים מנוסעים. משמאל: בצלאל (צוליק) עופר: היית מעדיף שנשב מאחור!

מאת מנחם תלמי

צילומים: ראובן קסטרו ויעקב כץ

אורי ירום, טייס בואינג 767, אחרי נחיתה בנמל בן־גוריון, אינו נראה מודאג. אתה שואל אותו אם לא פוחדים עכשיו יותר. הוא מניף בידו לאות ביטול. הצעירה האירית ההרה, שנתפסה בנמל התעופה „היתרו" של לונדון, כשעמדה לעלות למטוס „אל־על" עם מזוודת־נפץ שהפקיד בידה הפלשתיני, אמנם שוחררה זה מכבר ממעצרה. הפלשתיני, ממנו נכנסה להריון ואשר ביקש להרוג כמה ציפורים במכה אחת, עדיין נחקר. אבל אורי ירום נשמע רגוע.

„תשמע", הוא אומר, „מאז שחר ילדותי, כל בני דורי וגם אלה שנולדו אחרינו, חיים בארץ הזו בצל מתמיד של איומים ושל אירועים שקוראים להם היום אירועים בטחוניים. כל שמונה, או תשע שנים היו לנו כאן מאורעות־דמים. אז עדיין לא היו מנסים לפוצץ מטוסים באוויר. אבל היו מנסים לפוצץ מכוניות בדרכים. למדנו לחיות עם כל האיומים האלה. הסתגלנו לפחדים.

„אותי מפחידה היום הנערה הרפואית שלנו יותר מכל אפשרויות החבלה באויר. כן, אותה ועדה שכל טייס עובר אותה אחת לששה חודשים ואם הוא לא עובר אותה — שלא נדע מצרות — הוא לא טס יותר. לגבי הסיטואציות הבטחוניות אני הרבה יותר רגוע. האנשים, השיטות והאמצעים שמופעלים להבטחת שלומם של המטוסים ושל הנוסעים ב„אל־על" הוכיחו עד היום את עצמם. החברה שלנו, כמו שהיא המובילה בתחום הבטיחות, כך היא המובילה בתחום הבטחון. ובינתיים המטוסים של „אל־על", כפי שאתה יכול לראות, ממשיכים להתפוצץ — מתפוסה גבוהה של נוסעים".

בואינג 767. „צעצוע" ענקי. 242 מושבים. כלי טייס מתקדם, מתוחכם. ממוכשר לתפארת. ממוחשב להרהים. בתנאים רגילים מבצעים הטייסים רק את ההמראה. כל השאר אוטומטי, מתוכנת מראש. יש מחשב. יש קסטה. היא המתפעלת את המטוס במיומנות ובדייקנות, בהתאם למה שהוזן בתוכה. היא שומרת על הגובה והמהירות. היא מפקחת על שמירת הנתיב. היא השולטת בכל המנגנונים המסובכים, מורידה את הספק המנועים לקראת נחיתה, מטה את המטוס בזווית הדרושה. בשלב זה יורידו הטייסים את המדפים ואת הגלגלים ידנית וישיבו למחשב את השליטה המלאה. הוא יבצע עבורם נחיתה מושלמת, רכה, בטוחה.

שאלה: אז בעצם לשם מה אנחנו צריכים אתכם?

הטייסים: היית מעדיף שנשב מאחור, כמושב רגיל, יחד עם שאר הנוסעים?

תשובה: חס ושלום. אנא, השארו במקומותיכם.

אז הם נשארים בתא הטייס, ב„קוקפיט". בוקר טוב גבירותי ורבותי. מדבר הקברניט. אנו טסים עתה מעל... מימין למטוס תוכלו לראות את... בעוד פחות משעה נתחיל בנחיתה... מזג האויר ביעד הנחיתה ... הטמפרטורות ברגע זה...

במושב הימני שרוע הקצין הראשון אורי ירום. גבר נאה, מוצק. שפם. עינים מורעבות קמעה. במושב השמאלי — גבר מוצק לא פחות. בצלאל עופר. קרחת שזופה. מבטים שאינם מסגירים את בעליהם. קצין־ראשון אורי ירום נולד לפני 55 שנה בבית־עובד. בצלאל עופר נולד לפני 46 שנה בבאר־טוביה. השורשים של שניהם שתולים בנבכי ארץ ישראל היפה, הנמוגה כמו חלום שלא נחלם עד תום. בני גזע איתן. דומה כי הפסיקו לייצר כמוהו. הענפים יונקים יוקרה של אצולה מסויימת. הקברניט עופר, הקרוי בפי חבריו צוליק, אומר שפעם, לפני איזה שלושים־ארבעים שנה, אמא יהודיה טובה קיוותה שהבת שלה תתחתן עם נהג בעל מניה באגד, או כהן. עכשיו היא מתפללת שתתחתן עם טייס באל־על. בעוד ארבעים שנה החלק השני ישמע מוזר כמו החלק הראשון.

חלומות, חלומות, לא רק בלב אמהות. כשאני אתגייס לצה"ל, אלך להיות טייס, כמו כל הטובים. אקרע את השמים במהירות הקול פלוס, אקרע את לב הנערות. וכשאשתחרר, אהיה טייס באל־על. אלבש חליפה כחולה, אחבוש כובע מצחיה, ארכיב משקפי שמש דקי מסגרת מוזהבת. יהיו לי פסי דרגה על השרוול, כנפיים קטנות על החזה וכנפיים ענקיות בתוך החזה. מאמאלה! כמה שאני אהיה גברי, יפה. אחזיק את הגאיי המטוס הכסוף ואהיה גבוה ומחיר מכולם. העולם יפתח בפני את שעריו. למעלה יצפו לי השמים ולמטה כל מנעמי הארץ. העולם הגדול יהיה שלי. פריס, רומא, לונדון, ניו־יורק. הדלתות יהיו פתוחות לרווחה — של מלונות ההדר ומסעדות היוקרה, של בתי התיאטרון והאופרות והמוזיאונים. אני אראה עולם וארעה בשדות הצייד של הדיילות והנשים החשוקות. חיים יפים. אתגרים מקצועיים. מעמד כלכלי ויוקרתי. ובעיקר — לטוס, לטוס...

זה לא היה כלב של בצלאל עופר. צוליק היא מושבניק במקורו. היה קצין בצנחנים. השתחרר. חזר למשק. כעבור שנה וחצי התגייס שוב, כדי להצטרף לקורס טייס. אני אגיד לך איך זה קרה — הוא מהייך — לקראת השחרור מהצנחנים אמר לנו רפול, תעזבו את כל השטויות, לכו תלמדו טייס. מהנסיון אני יכול להגיד לכם, זו חוויה בלתי רגילה. אסור להחמיץ אותה. הלכתי הביתה כשדבריו של רפול מנקרים לי בראש. אחרי שנה והצי במשק רחצתי את הידיים, התלבשתי יפה, נסעתי למטכ"ל, הלכתי לאג"ם לראות את רפול. זונה שכמותך, הוא אמר לי, ידעתי שזה לא יקח הרבה זמן עד שתחזור לפה. שלושה ימים לאחר מכן כבר הייתי בקורס טיס.

בסוף 1963 נענד המושבניק מבאר־טוביה כנפי טייס ומאז הוא באויר. בחיל האויר היה טייס קרבי. לפני 16 שנים הוא משתחרר בדרגת סרן, נכנס לקורס טייס אזרחי באל־על ומאז הוא על הבואינגים.

אורי ירום הגיע קצת מאוחר. הוא השתחרר משרותו בחיל האויר בדרגת סגן־אלוף, עסק כחברת חברת מסוקים אזרחית ורק לאחר מכן פנה לקריירה באל־על, שבסיומה הוסמך כטייס בואינג. ה„איחור" יונע ממנו להגיע למעמד הבכיר של „קברניט". בעוד חמש שנים, בהגיעו לגיל 60, עליו לפרוש. לבו לא נר עליו. ברגע שהחליט לנסות ולהשתחל לאל־על הוא ידע שמספר השנים שישרת כטייס וה„צפיפות" השוררת שם למעלה לא יאפשרו לו לעבור למושב השמאלי של תא־הטייס. כמו מרבית בני החבורה הזאת של טייסי אל־על אהבת הטיס והאתגרים המקצועיים

(המשך בעמוד הבא)

(המשך מהעמוד הקודם)

הם מעבר לכל שיקול אחר, אף שאין לזלזל גם בשיקולים האחרים. מיצוי האהבה לטיס ולכל מה שמשתמע ממנו הוא הבסיס וקנה המידה לכל התייחסותו.

אורי וצוליק הם חברים גם מחוץ ל"קוקפיט". העובדה שאורי ירום היה מפקד טייסת בחיל־האויר בדרגת סגן־אלוף בעוד צוליק צעיר ממנו בשנים ונמוך בדרגה הצבאית, אינה מעלה ואינה מורידה. יש שלושה "אסים" בעולם התעופה, – הוא מסביר בחיוך – סלרי (שכר), סקס וסניוריטי (בכירות) ועל פי זה נוהגים אצלנו. צוליק נכנס לדבריו וטוען כי קיים "אס" נוסף בקוד הזה. והוא? – שואלים אותו. "סי־פוד" (מאכלי ים)... מצטחק הקברניט.

יש להם לשון מיוחדת – קיצורית־ציורית – שהיא לשון הטייסים, הנשרכת, בשינויים ועידכונים אזרחיים מאז ימי שרותם בחיל־האויר. שיחם טבול בהרבה שחוק ואיזכורים מצחיקים. ההומור, לעתים שחור עד כדי עצירת נשימה, משוך לאורך שיחם ונתיב כיסתם. אתה יכול לשהות שבוע שלם במחיצתם ו"סיפורי הימים ההם", ישנים ומפולפלים, לא יתמו לנוע. אורי ירום הוא "איש מצחיק" משחר נעוריו. אחד הסיפורים שנכנסו כבר לקלאסיקה של זכרונות ימים עברו קשור לתקופת שרותו בחיל האויר, כאשר נשלח לחלץ ימאי שנזקק לאיפוז דחוף מסיפונה של אניית משא ישראלית. זה היה ב־1958, בימי הדור הישן של ההליקופטרים, כשאלה עוד טסו על מנועי בנזין ומכשירי הניווט שלהם היו "פרימיטיוויים". איתור האניה בלב ים קשה. הדלק אוזל והולך. בעוד בעשר דקות יגיעו לנקודה של "אין חזרה". אבל הדבקות במטרה של הצלת חיי אדם היא מעל לכל. לא מוותרים. ואז מתגלות פתאום למטה ספינות של הצי האמריקאי, המשוטטות בים התיכון עקב אחד המשברים שפוקדים את לבנון. "אלוהים עוזר לנו, – מתחייך היום, מקץ 24 שנים, אורי ירום – ואני רואה נושאת מטוסים כשמעליה ששה הליקופטרים המתכוננים לנחות עליה והם הליקופטרים זהים לזה שלנו. הודעתי בראדיו לעזר ויצמן: יש לי שתי אפשרויות, לחזור מיד לחוף מבלי לבצע את המשימה, או לנחות על נושאת המטוסים האמריקאית ולבקש שיתדלקו אותי. ועזר עונה לי: תשקול ותחליט. שקלתי והחלטתי. הצטרפתי אל ששת ההליקופטרים ונחתתי יחד אתם. גרמתי שם למהומה לא קטנה. הוקפנו מיד. לקחו אותו ישר אל תאו של האדמירל והוא שאל אותי, תגיד, מה אתה עושה כאן? אני מצטער, השבתי לו, הייתי בטוח שזו אניה שלנו... חוש הומור דווקא היה להם. צחקנו יחד ובסופו של דבר הם נאותו לתדלק אותי ואף איתרו למעני, במערכת המשוכללת שלהם, את האניה שחיפשנו."

ורי ירום, מי ש"המציא" את ההליקופטרים בצה"ל ודחף את הנושא הזה כל עוד נשמה באפו, "הזיע" את דרכו אל תא הטייס. הוא התחיל את שרותו הצבאי כלוחם צעיר, ב־1948, בקרבות נגד הסורים בעמק־הירדן. ורק מאוחר יותר הגיע לחיל־האויר, הצליח כטייס, אך בשלב מסויים התברר לו ולמפקדיו כי בשל יחס לא שווה בין משקלו לגובהו – עניין שולי כשלעצמו – אין הוא מסוגל להימצא בתנאי צנטרפוגה ומכאן שלא יהיה כשיר להטיס מטוסי קרב סילוניים. מעבירים אותו לטייסת קלה, ומשם לטייסת מפציצי קרב "מוסקיטו", כדי לסלול את דרכו קדימה, חרף המיגבלה הנזכרת, חיפש פתרון ומצא אותו בנושא המסוקים – כלי שהיה עדיין בחיתוליו, חריג ושולי במערך חיל האויר. "לא ידעו אז איך להתייחס להליקופטר, כמו אל גמל או כמו אל ג'ירף". בסופו של דבר קיבל, כמובן, הכלי הזה "את הכבוד המגיע לו", לא מעט בזכותו של אורי ירום, העתיד להפוך למפקד טייסת ההליקופטרים. מאוחר יותר נשלח להיות נספח אוירי בוושינגטון. עם שיחרורו מצה"ל הוא מקים חברת מסוקים אזרחית, אוכל מרורים, מתחבט ומתלבט, מוכר את החברה ומצטרף "ברגע האחרון" לאל־על בידיעה שאם יעמוד בהצלחה בקורס בן השנה יוסמך כקצין ראשון, אך לא יספיק – לפני גיל הפרישה – להיות קברניט. ירום לא חש בשל כך "דפוק". להיות טייס, הוא אומר, זה לא מקצוע. זו דרך חיים.

להיות טייס זה גם חיי זוהר. אתה אפוף הילה מיוחדת. אורח החיים וההזדמנויות הניקרות בדרכך מלאי מנעמים ופיתויים. אבל לכל דבר יש מחיר. במקרה זה בחיי משפחה, בחיי חברה. יש מתח לא קטן בעבודה עצמה ופעמיים בשנה המתח לקראת הבדיקות הרפואיות, שקובעות את גורלו של הטייס בפסקנות אכזרית. בתחום הזה אין חברים, אין פרוטקציות, אין התחשבות בעבר מפואר. תראה, אומר לנו אורי ירום, אחת לששה חודשים מעמידים אותך למבחן חוזר: איך אתה שולט בניתוב המטוס, איך אתה מגיב במקרי חרום, מה מצב בריאותך. עם שני הארטיקלים הראשונים אין לך בעייה. זה ענין של מקצוענות ומיומנות. הבעייה היא הבריאות. אתה מתייצב בפני הועדה הרפואית כשאתה חש עצמך כמו אריה צעיר. אבל פתאום מוצאים לך איזה רישרוש קטן בלב, אוליח משהו זמני, אולי משהו שולי ולא משמעותי, אבל עצם הידיעה כי צץ סימן שאלה קטן כבר מקפיצה לך את לחץ הדם. אין עוד מקצוע, נדמה לי, שפעמיים בשנה עומדים בו לבחינה מדוקדקת של כושר וכשירות כמו במקצוע שלנו.

שר לחיי הזוהר, אומר ירום, הטייסים אינם משתייכים לקהילית המסכנים והדפוקים. אבל לא תמיד מה שנראה כלפי חוץ הוא כל האמת. הטייסים באמת עושים חיים משוגעים, הוא אומר, אבל חיים משוגעים תרתי־משמע. פעם, כשהיו פחות מטוסים ופחות טייסים והכל היה מתנהל במהירות פחותה, היו הפסקות גדולות יותר בין טיסה לטיסה, היו שהיות ממושכות יותר בחו"ל, היה יותר זמן לבילויים ולטיולים. היום הקצב רצחני יותר. זמני המנוחה והשהייה בחו"ל נתקצרו. אנשים חושבים שברגע שאנחנו נוחתים בניו־יורק,אנו פותחים בחיים סוערים ומתוקים. זה לא בדיוק כך. גם אם הטיסה כולה הולכת למיישרין והטייס האוטומטי עושה למענך את מרבית המלאכה, קיים המתח וישנה הצטברות של מאמצים ועומס, אף פעם אינך יורד מהמטוס רענן כמו מרגנית. ברוב המקרים התשוקה הדומיננטית היא להגיע למלון וליפול למיטה. לבד. ויש, כמובן, טיסות המסתבכות בגלל ליקויים, או מזג אויר ואז אתה מסיים אותן גמור ונדרש לך זמן רב כדי להתאושש.

למעלה: קברניט עופר בביתו: נחיתה בשיקאגו זה לא תענוג. למטה: ירום עם אוסף הרובים בביתו: הוא שנחת על נושאת מטוסים בטעות... באמצע: ה"קוק פיט" בבואינג: בוקר טוב רבותי, מדבר הקברניט)

קברניט עופר נותן דוגמה. נחיתה בשיקאגו בסערת שלג. תופעה בהחלט לא נדירה בעונות מסויימות של השנה. השדה של שיקאגו נחשב לעמוס ביותר בעולם. אנו מגיעים אליו בטיסת לילה. בגלל העומס העצום הכל שם קצר ופסקני, לא נותנים לך שהות להתייעצויות. אתה חייב לציית לפיקוח ללא עוררין. הם מאוד אכזריים כלפיך. וקשה להאשים אותם בכך שעה שהם מתעסקים בו זמנית עם ששים־שבעים מטוסים הקרבים אליהם וסובבים מעליהם , עם חמישה מסלולים הפועלים בו זמנית. המטוסים מגיעים מכל הכיוונים, צולבים זה את זה. כולם מקבלים הוראות בו זמנית ואתה חייב להיות דרוך, לשמוע מי נמצא איפה ואיזה הוראות ניתנו לו. אם לא שמעת ולא הבנת כיאות, אם לא צייתת מיידית, אתה כבר כבחינת בעייה לשדה והם 'פולטים' אותך אל מחוץ לתור ואתה צריך להתחיל הכל מההתחלה. אבל לכך כבר לא יהיה מספיק דלק ואתה מחפש לך שדה נחיתה אלטרנטיווי. וגם זו בעייה לא קטנה. זה לא אתונה , או רודוס, שאתה יכול לגשת לשם בעינים סגורות. אלה הם שדות שאינך מכיר. וגם שם אתה לא בן יחיד. כבר הקדימו אותך מטוסי של סוויס־אייר ולופטהאנזה שגם הם נפלטו מסיבה זו ואחרת מן התור הארוך הממתין לנחיתה בשיקאגו. אבל בינתיים אנחנו עדיין מעל שיקאגו, עדיין בתור לנחיתה. השלג יורד ללא הרף. הוישרים רופקים. אתה נצמד באדיקות אל ההוראות שקיבלת, מאזין וקולט את כל ההתרחשויות שסביבך ומעליך ויחד עם זה קשוב למה שקורה בשדות האלטרנטיוויים, למקרה שיחולו עיכובים בהנחתתך ובגלל הדלק האוזל תיאלץ למצוא בהם את ישועתך. במסגרת זו אתה משתדל להיות מעודכן מי וכמה כבר פנו לשדות האלטרנטיוויים שבאזור, כדי לחשבן לעצמך מה הסיכויים שלך לנחות שם ללא עיכובי יתר. שהרי אותם שדות אלטרנטיוויים אינם שיקאגו. הם אינם מסוגלים להנחית מטוס מדי שלושים שניות. שם עוברות שלוש דקות לפחות בין הנחתה להנחתה. ואם ממתינים שם לתורם עשרה מטוסים שנפלטו משיקאגו, הרי שתוכרח לשהות באויר חצי שעה לפחות. אז מה מצב הדלק שלך במקרה כזה? וכשאתה נוחת סוף־סוף בשדה האלטרנטיווי, תוך תחושה קשה שהתרגיל האידברירתי הזה עולה לחברת התעופה שלך עשרים אלף דולאר מיותרים, אין מי שיטפל בך, כי עבורך זה שדה זר וצריך לאלתר במהירות את הסידורים הכרוכים בנחיתה לא צפוייה כזו. וצריך לתדלק. וכשאתה סוף־סוף מסיים את כל הפרוצדורות וממריא משם – עליך להתחיל מחדש את הסיפור של שיקאגו.

א. הם אינם מתלוננים. לא מעמידים פני מסכנים. לא מתכחשים למנעמי החיים המרפרים דרכו של טייס. אוהבים את הטייס אהבה ללא מיצרים. רואים בה אתגר מקצועי שכולו חידושים מרתקים. אין נושא בעולם, אומר אורי ירום, שהוא דינאמי ומתקדם יותר מתעופה. מאז החלו מהטיסות לירח כל התחום התעופתי הוא במרוץ מהיר קדימה. מכשיר, שלפני כמה שנים היה בגודל של ארון בגדים, היום מחליף אותו "ג'וק" בגודל של ציפורן. עזרי הניווט הם כל כך חכמים וכל כך מדוייקים שעל הנתיב בין אירופה לארה"ב שעור הסטייה המירבי יכול להגיע לכדי מאה מטרים וברוב המקרים לא יותר מעשרה מטרים. המהפכה הגדולה ביותר, מסביר אורי ירום, הוא ענין המחשבים. אם לנקוט לשון פשטנית – אתה מכניס את הקסטה הנכונה, מרים את המטוס מהקרקע. את כל השאר, עד לנחיתה ועצירה, יבצע עבורך המחשב בדיוק מדהים ובבטחון מירבי. המחשב הזה מעניק לך כל הזמן כל שבריר אינפורמציה כשבריר של שנייה. הוא 'מצייר' לך מפות בכל קנה מידה דרוש, מעניק לך מכה על היד אם אתה מבצע שגיאה, לועג לך אם אתה עושה טעות. בלחיצת כפתור אתה יכול להחליף את נתיב הטיסה הרגיל בנתיב אלטרנטיווי וזה כולל חיזוי מדוייק של הזמנים החדשים בהם יעבור המטוס מעל ערים אלו ואחרות. המטוס והקומפוננטים שלו בנויים מחומרים חדשניים שאפילו את שמם אינך מכיר תמיד. הגבהים, שנראו פעם דמיוניים, הם היום גובה שיוט נורמאלי.

לאור כל הדברים האלה, – נאנח אורי ירום – אולי תוכל להבין שמה שמדאיג אותי (ורבים מחברי הטייסים) זה לא מתחים בטחוניים ובטיחותיים, לא עייפות מצטברת ולא בעיות חברתיתיות הנובעות מצורת החיים הזו – לא מה יהיה בעוד חמש שנים, כשאגיע לגיל ששים. מפני שבתאריך הזה, ללא כל קשר למצבי הפיסי והמנטאלי ולכושרי המקצועי, אני חייב לקום ממושבי ולצאת מהקוקפיט. בתאריך שאני יודע מראש, וקשה לי להתעלם ממנו, להרחיק אותו, כל הסיפור הזה ייגמר. וכמו רבים אחרים, שלא זכו במה שזכיתי אני ושכמותי, ארים אז עיני להסתכל בקנאה ובגעגועים במטוס החולף בשמים.

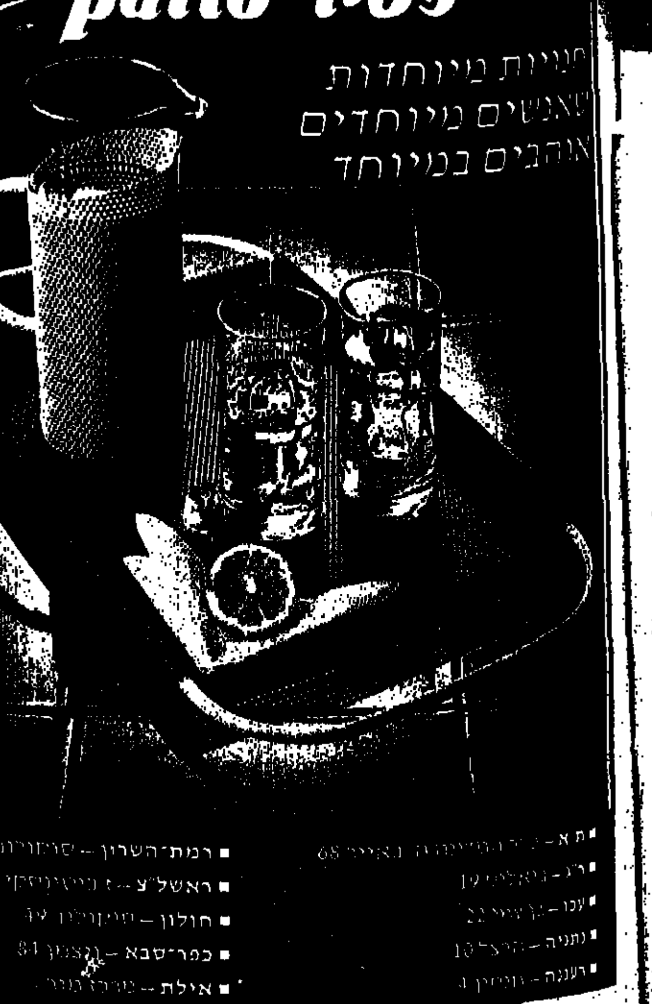

שבוע ה' באייר
בככר ה' באייר

מבצע משולב מעריב ורשת החנויות בככר המדינה

קודאק, ה' באייר 70.

הוניגמן ובניו, ה' באייר 70.

ויצמן 67 פינת ה' באייר.

עוזיה, ה' באייר 62

בורדו, ה' באייר 30.

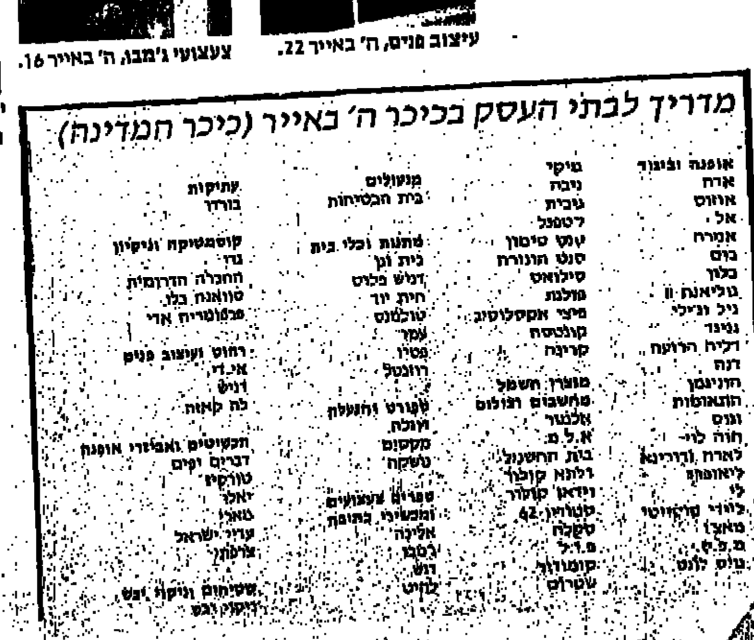
בוטיק ארזה, ה' באייר 38.

סקאלה, אלקטרוניקה ה' באייר

פטיו, ה' באייר 68.

טורקיז, תכשיטי אופנה ה' באייר 36

שעוני אבי, ה' באייר 4.

חגלה ספורט, ה' באייר 4.

קונטסה ה' באייר 8.

צעצועי ג'מבו, ה' באייר 16.

עיצוב פנים, ה' באייר 22.

לי, ה' באייר 28.

מדריך לבתי העסק בכיכר ה' באייר (כיכר המדינה)

אופנה ולבוש
ארח
אווזס
אל
אמרה
בוס
בלון
גוליאנה II
גיל וגילי
גינגר
דליה הרועה
דנה
הוניגמן
התאומות
ונוס
חוה לוי
לארח ודרינה
ליאופולד
לי
לוקי קרוזוטי
מאצו
מ.פ.ש.
טיס לונג

טיקי
ניבה
נוכית
ליטפגל
עמט סימון
סנט הונורה
סילואט
פולגת
פיצי אקסקלוסיב
קונטסה
קרינה

מוצרי חשמל
מחשבים וצלום
אלכטור
א.ל.מ.
בית החשמל
דלתא קולור
וידאו קולור
סטודיו 42
סקלה
פ.ד.ל
קומודור
שטרום

מנעולים
בית הבטיחות

מתנות וכלי בית
בית ונן
דנלש פלוס
חית יוד
טולטוס
עמר
פטיו
רוזנטל

ספורט והנעלה
חגלה
מקסים
נשקה

ספרים צעצועים ומכשירי כתיבה
אליקה
בטבו
דוש
לבוקט

עתיקות
בורדו

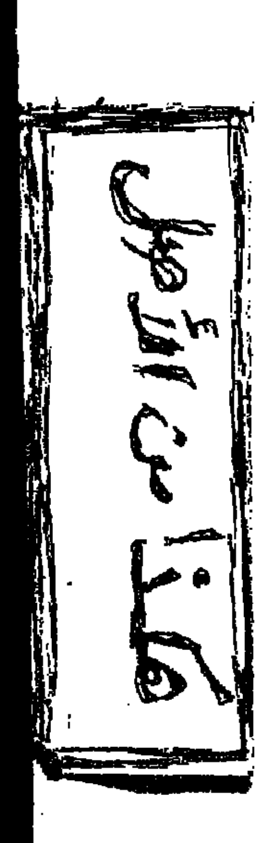
קוסמטיקה וניקיון
גדי
החכלה הדרומית
סוזאנה בלו
פרפומריה אדי

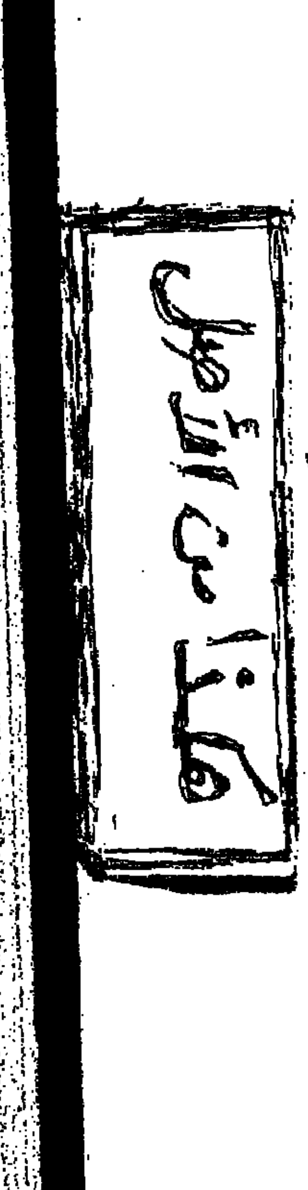
רהוט ועיצוב פנים
אי.די.
דניש
לה קאזה

תכשיטים ואביזרי אופנה
דברים יפים
טורקיז
יאלו
מארי
עדי ישראל
צרפתי

שיחום וניקוי יבש
ניקוי יבש

עיצוב והפקה: א. בן-חן

בלי סנטימנטים

(המשך מעמוד 15)

מן החברה. מן הפוזיציה הזו קפץ לפני ... שנים להחליף את האיש שבעצם עשה את ..., אלקנה כספי.

כספי היה האיש שגידל את נאמן. היה גם מי ... זאת כך: "שנים אכל נאמן מידיו של כספי". ... בין השניים לאחר חילופי התפקידים, ... יותר מכל את מערכת היחסים הנראית ... בעיני הנהלת תדיראן. עובד בכיר בחברה, ... להזדהות בשמו, כי נאמן הוא זה המשלם ...: "אלקנה כספי היה במשך שנים השליט ... של תדיראן. אחרי שנים רבות של עבודה ... כמעט, חל אצלו תהליך שחיקה. היה ברור ... לו, שהוא רוצה ללכת הביתה. היה ברור גם ... שהאיש שיחליף אותו יהי אברהם לשם, אחר ... בחברה, איש מבריק בכל קנה-מידה. יום ... אברהם טניס, צנח באמצע המשחק, ומת. ... עד היום אני לא יודע איך להסביר את ... שפתאום נהפך יגאל נאמן למספר שניים ... הוא לא היה מן המנהלים הבולטים במיוחד. ... אלקנה ... לאחוז בידו, והביא אותו למצב שהוא ... יורשו הטבעי.

"יום אחרי שכספי פרש, ובעצם מינה את נאמן ..., למרות שפורמלית עשתה זאת מועצת ..., שכח לו נאמן חסד נעוריו, ופשוט דחק אותו ... מכל עמדת השפעה בחברה. למרות שכספי היה ... מועצת המנהלים, דאג נאמן להראות לכל ... כדבר שיש רק בוס אחד, וזה יגאל נאמן. הוא ... את זה בשקט, בלי סערות ומהפכות גדולות מרי, ... ראשים. אבל הוא עשה את זה. יגאל נאמן ... שיודע מה הוא רוצה. סנטימנטים הוא בטח לא רוצה. אולי הוא אפילו לא יודע מה זה".

נאמן: "זה נכון שכספי נתן לי הרבה מאד הזדמנויות להתקדם, אבל הוא עשה את זה משום שהוא חשב שאני האיש המתאים. בתדיראן הדברים לא עובדים כמו בפוליטיקה. הוא לא היה חייב לי, ואני לא חייב לו. הדבר היחיד שקובע זה טובת החברה, ואיפה תהיה תרומה גדולה יותר לחברה. אני בטוח שגם אלקנה לא ציפה, שכתוצאה מהקידום שהוא נתן לי כשהיה מנכ"ל, אני אהיה חייב לו כל החיים. זה לא עובד כך אצלנו. לא, אין אצלנו סנטימנטים, ולא צריכים להיות. אני קידמתי ומיניתי עשרות אנשים לתפקידים בכירים. אני מקווה שאיש לא מרגיש שהוא חייב לי משהו. אם כן, זה חמור מאד. אין אצלינו קואליציות, אין מאבקי כח מהסוג המוכר בפוליטיקה. יש מאבקים על עניינים שהם טובת החברה, וזה לגיטימי. אנחנו לא אנשים שמבזבזים את זמננו במלחמות סקטוריאליות. ואני אומר שוב, אין סנטימנטים. זה לא שאנחנו נבלות שזורקים אנשים לכלבים כשהם פחות טובים. אבל את הפחות טובים לא נקדם, אפילו אם הם נורא יתאמצו, ויהיו חרוצים ומסורים. הרוח, האווירה, התרבות של החברה היא, שרק הטובים באמת עולים למעלה."

כדי להיות הטוב ביותר, מקריש יגאל נאמן את חייו לתדיראן. ואת המשפט הזה צריך לקבל כפשוטו. אין פשרות. נאמן אומר, שהגיע למסקנה שאי-אפשר להתחלק: "או שאתה מקריש את כל ומנך לענין, ועובד משרה כפולה ואפילו משולשת, או כלום. אין באמצע". והמחיר כמעט מתבקש מאליו: אין מספיק זמן לאשה, אין מספיק זמן לילדים, אין מספיק זמן לאמא, ולמשחק הטניס שהוא כל-כך אוהב, ולקולנוע ולספר. יש תדיראן, והעול רובץ ואינו מרפה לרגע. כשנגמר יום עבודה של 14 שעות, מספיקים לפעמים לקפוץ הביתה, להחליף בגדים, כדי לצאת לארוחת-ערב עם אורחים שחפצים ביקרם. "אני חושב שיש אבות ובעלים גרועים ממני. אין מה לעשות, החיים זה פשרות. דברים מוכרחים לבוא אחד על חשבון השני". יבש וקולע. מה טעם להכביר במילים על עובדות חיים. עושים מה שצריך, ולא צריך להגזים ברגשנות מיותרת. מי שרוצה תפקיד מענין, שלא יבכה שאין לו זמן.

"הם דורשים פה מאנשים טוטאליות שהיא לא אנושית. מי שעובד כאן במשרה בכירה, צריך לשכוח בכלל שיש משהו חוץ מתדיראן. נכון שמשלמים על זה יפה. אבל אני את חיי לא מוכן להקריב על מזבח העסק הזה". דבריו של מנהל בדרג די בכיר בתדיראן. אחרי שלושה ימים בבית המהודר, הספון בשטיחים ובירק, המשתלשל לו בין הקומות, אפילו אני יכולה לתת לו עצה: אם כך אתה מרגיש, אין לך מה לחפש כאן.

"אנחנו בעצם ממשיכי דרכו של א.ד.גורדון, שקירש את ערך העבודה", אומר אחר-כך יואל מטות, אחד מעשרות הסמנכ"לים של החברה, בן 38, אחראי על משאבי אנוש.

"תדיראן זה לא ארץ-ישראל. זה משהו אחר לגמרי, והדרישות מהאנשים הם בהתאם", יאמר יגאל נאמן. מאד בשקט, בטון מונוטוני, במלוא כובד-הראש.

במעלית היורדת מהקומה השלישית, יאמר עובד-מסור אחד לחברו: "אנחנו את ההזמנה הזו נספק בזמן, גם אם נעבוד ימים ולילות". מאד בשקט, בטון מונוטוני, במלוא כובד-הראש.

יעל פז-מלמד

הרומן שלי עם אסי

(המשך מעמוד 20)

... בדיוק כמו עבודה. התחלתי לעבוד כסרט של ... לא עשיתי שום דבר בבית. אסי התרגז ... שבצילומים אני יכולה לעבור חמש עשרה ... בלי הפסקה ובבית – אני יכולה לשכב שעות ... לקטר ולא לעשות כלום. אני לא יכולת להכנס למטבח. עד היום. גם פה אשם אבא שלי. ... אמיתי. אשה בשבילו היא משרתת. כשאני ... שאשה אומרת שהיא עקרת בית נעשה לי רע, ... הוא היה מסתכל מגבוה על נשים. הוא היה ... משהו אלוהי. אף פעם לא קיבלתי ממנו ... לב. הבנתי שאם אני רוצה שיראה אותי – אני ... לעשות משהו אחר. כשאני משחקת – אני רואה ... שלו שאני משהו. התגרשנו. את ליאור שלחנו ...".

... כתבות ארסיות אחד על השני בעיתונים ... כמה חודשים שוב תמונות שלהם מחובקים. ... שלושה שבועות נפרדו סופית. יום אחד היא ... הביתה מצילומים ואמרה לו בשקט שאין טעם. ... ליד הטלפון השאירה שיר שכתבה "אני ... אותך ואתה חונק אותי, עוד מעט אתה תמות ... לא אשום".

... כל הלילה והלכו לישון ובבוקר היו מכות ... של פטישים. אחר כך שכרה דירה לבד והוא ... לעבור בלוס אנג'לס. כעבור יומים הוא התחתן עם ... צעירה בת עשרים ושתיים. בתגובה היא יצאה ... על המכות. "הסיפור על המכות היה במקום ללכת לפסיכולוג ולהוציא חמישים דולר" – היא ... עצבים לכותרת סנסציונית בעיתון. ... היא קצת מצטערת. רק קצת. כל אישה הרי יכולה להתעצבן שהמזכירה האוטומטית מודיעה לה שאדם ... איתה יומים קודם מתחתן פתאום עם בחורה ... בת עשרים ושתיים.

עכשיו היא שוב מופיעה בסרט של ברקן. יודעת שיש לה תפקיד של בלונדינית מטומטמת. זה קצת מפריעה לה. היא מקווה לצאת מזה. "עוד לא הגעתי לשלב שאני חושבת שזה שטותי", אומרת. לפחות גלויה ולא מתחכמת. גם המבטא האנגלו סכסי עושה אותה חמודה וקצת לא רצינית, גם התלתלים והחיוכים שלא נפסקים. היא לא טיפוס מלאנכולי. לא יכולה להיות. אם נניח קורה לה משהו עצוב היא מיד חושבת על כל הדברים הטובים ונהיית שמחה. היא מבינה שאפשר להיות מלאנכולי שעה ביום, אולי חצי יום, אבל אסי היה ימים שלמים. את זה היא לא הבינה. אולי זה עושה אותה קצת שיטחית היא אומרת אבל מה לעשות, היא בחורה שמחה.

גילתה את הבחורים הצעירים, אלו שבגילה. אנשים שיכולה לדבר איתם על דברים שמענינים אותה וללכת לרקוד איתם על הבוקר. לא יותר מדי אינטלקטואלים ולא יותר מדי מלאנכוליים. רואים אותה בעיר עם יונתן מילר, המתולתל של "כמו צועני". שש שנים של דרמות ויותר מדי זמן בלי אהבה. פעם ראשונה שהיא גם לא משחקת את הפרימדונה. זה בטוח הכאיב לו אומרת ומתכוונת לאסי. "אמרתי לו שאני רוצה להיות עם אנשים צעירים בגילי. יש לו משבר גיל הארבעים, ואם אין לו אני עשיתי לו."

עכשיו, לבד, יש לה הרבה קשיים. למשל, לקום מוקדם בבוקר. היא הולכת לישון בסביבות ארבע וצריכה להתעורר בשבע להביא את ליאור לגן. זה לא קל לה לקום אחרי לילה של שלוש שעות שינה אבל היא משתדלת. מאחורי ההשתדלות קיים רצון חזק שלא יקחו את הילד. היא מדברת עם ליאור כמו לילד גדול. היא מסבירה לו שאמא בבוקר מוקדם עצבנית, אז שיחכה עד שהיא תשתה את הקפה הראשון ואחר כך היא תדבר איתו ותשחק איתו. הוא מעיר אותה בבוקר בעדינות, מביא לה את הבגדים למיטה ונותן לה נשיקה. הוא בן שלוש ליאור.

"אולי אני לא נותנת לו שלוש מנות בארוחה ולא משכיבה אותו לישון בשבע בערב בדיוק אבל הוא מקבל דברים אחרים" – היא אומרת. מה למשל? "הרבה אהבה". עכשיו, כשהיא לבד והוא על אחריותה היא גילתה שיש לה מחסנים של סבלנות ואהבה. אני בסדר היא אומרת לעצמה שלוש פעמים ביום כדי להתעודד. בסוף השבוע הוא ישן אצל אבא שלה, שהתחתן עם אישה צעירה ממנו בעשרים שנה. בדרך כלל הם גם אוכלים שם.

גם עם משפחת דיין קשה לה. הם באו בדרישה מוזרה שתתלה תמונה גדולה של סבא של ליאור בחדר השינה שלו. "שש שנים לא שמעתי את אסי מדבר על אבא שלו, לפחות לא בהערצה, ועכשיו – תמונה גדולה". לדעתה הוא התחתן איתה בגלל שהיא לא ידעה מה זה בדיוק משה דיין. אפילו מהביטלס עושים פחות רעש. אין להם מה לפחד – היא תחדיר לילד את ההכרה שהוא הנכד של משה דיין. היא הגיבה לדרישה הזאת בציניות וקיבלה מהם תגובה שהפחידה אותה. בכלל, אסי מעדיף שהילד ילך לקיבוץ. הם מעדיפים שלא היא תגדל אותו. אורח החיים שלה לא מתאים לגדל ילד הם אומרים. "את יודעת מה זה קיבוץ" – היא אומרת. קיבוץ זה אימון. היא קמה מהמקום ועושה סיבוב עצבני בחדר. אין לי שום דבר חוץ מהילד הזה. זה נשמע קיטש, היא שואלת. עכשיו הם יתחמו על שנה נסיון, לנסות להתמודד עם הגידול של ליאור. יסתכלו עליה בזכוכית מגדלת. היא מפחדת מהם ותלוייה בהם ולא רוצה להרגיז אותם בשום דבר. הפחד הזה עוצר אצלה הרבה מילים של כעס.

הדודה יעל דיין ממלאה עכשיו את התפקיד של אסי. בבוקר לקחה את ליאור לים ואמרה שתחזור באחת. באחת וחמישה, קרולין תלוייה בעצבנות על המעקה, העיניים שלה לא זזות מהמדרכה. צריך לשלם כסף לשכר דירה, למעון, לאוכל. היא לא מרוויחה הרבה. תפקידים מזדמנים פה ושם. אין לה אפילו ממי לקחת. מה יהיה? לרגע יש לה הבעה של דאגה, אחר כך היא נכנסת לתפקיד סקרלט אוהרה, הדמות שהיא הכי אוהבת, מזיזה את הדאגה הצירה ואומרת בחיוך: אני אחשוב על זה מחר.

בילי מוסקונה-לרמן

חיים ואוהבים

מחלות מן ההפטרה...

פעם הייתי חשה כאב פה וכאב שם ולא הייתי שמה לב אלא כאשר היה זה ברמה בלתי סבירה. כאב היה פשוט כאב. נקודה. משהו שבא והולך ומלבד אי הנוחות הזמנית שעמו – לא היה מביא עמו שום דאגה. היום – כל כאב אינו אלא סימפטום למחלה איומה שאני בטוחה כי החלה לקנן בי – מאתמול. אינני יודעת את השמות המדויקים של מחלותי המשונות והרבות (שהרי בכל פעם אני נתקפת בכאב זה או אחר) – אבל די לי שאני נותנת בהם סימנים המזכירים לי מחלות אחרות המפורסמות בארץ מאמאלי.

הבוקר, למשל, קמתי כרגיל, בהרגשה טובה סבירה, כרגיל, ולפתע חשתי כאב עז בפרק של אצבע האגודל. ככל שהנעתי יותר את הפרק הדואב כן גברה בי התחושה שזהו הסימפטום הידוע למחלת פרקים נדירה שטרם אין לה עדיין תרופה. בקרוב, אמרתי לעצמי, אתחיל לחוש כאב ביתר הפרקים. הרופא יבדוק את הצילום ויאמר לבעלי שניסה לעשות כל מה שניתן לעשות.

והנה, כאמור, אשר יגורתי בא: גם בפרק כף הרגל אני מתחילה לחוש כאב עמום. מה יהיה? והרי יש לי עוד כל כך הרבה תכניות בחיים. ביקור מיידי אצל הרופא לא בא בחשבון מפני ש: א) אני חייבת להיות היום במשרד עד הלילה. ב) הרופא בחו"ל. ג) הרופא הנ"ל ממילא אינו מתייחס ברצינות הראויה למכאובי ובטוח למצוא לו תחליף. ובעוד אני מתבוננת את המהלך הבא אני מגלה כי הכאב באצבע מקורו בחתך עמוק שנחתכתי אמש מסכין במטבח. הכאב חולף מיד, ואחריו פוסק גם הכאב ברגל.

זוהי דוגמה לפתרון מהיר ולסוף טוב, שהלוואי וירבו כמותם, אלא מה לעשות – ואני מודאגת מכל דקירה קלה באזור הלב וכל שיעול קצר וכל כאב בראש שאינו חולף מיד מעלה במוחי חשש כי חליתי באחת מאותן מחלות שאין הוגים בקול את שמן. והרי כל המחלות האיומות הללו התחילו בסימפטום כה תמים. היכן הימים הפרה־היפוכונדריים בהם יכולתי להידרדר בקלות ולא לייחס זאת למחלת מוח נדירה. היכן הזמנים בהם הייתי מגדירה כל כאב בגוף כ„מתיחת שריר", תחושה של חולשה הייתי מתרצת ב„חוסר שינה" וקוצר נשימה ב„משקל יתר".

עתה, כל כאב, ואפילו העמום ביותר, הוא בעיני אות מבשר רעות. אני מיד שוקעת במחשבות על אודות בני משפחתי. האמנם ייהעו לנווט את דרכם בבית בלעדי? האם יזכרו להשקות את העציצים? האם ידעו לתקן במו־ידיהן את שואב האבק? האם הנערות אשר עמן יתחתנו ילדי תוכלנה למלא את מקומי? האם האשה שתבוא אחרי תחליט סוף־סוף להחליף את הספה בסלון?

ותמיד, כאשר אני מעיינת באחת מן האנציקלופדיות הרפואיות שקניתי בעת האחרונה (כדי שאוכל להגיע אל הרופא עם דיאגנוזה מוכנה) – אני מתחילה להרגיש פחות ופחות רע. הנה, ישנן מחלות גרועות יותר – כך אני קוראת בדף שלפני ואחרי המחלה „שלי". אני מחליטה לחכות 24 שעות ורק אז ללכת ולבקש עזרה. בינתיים אני לא מספרת דבר לבני ביתי – והרי הם כבר ממילא מורגלים באזעקות השווא שלי והם לא יעניקו לי שום סימפטיה. אני גומעת לי בשקט ספל תה, בולעת אחד מאותן הכדורים הגודשים את ארון התרופות הפרטי שלי, והולכת להתבודד עם דאגותי. לאחר שעה, בדרך כלל, אני כבר לאחר הכל. הכאב חלף ואני לא מוטרדת בגין האשה שתבוא ביום מן הימים למלא את מקומי ולרפד את כל הרהיטים בבדי ריפוד שירושו את בעלי.

כל זאת עד לפעם הבאה שאחתוך את אצבעי או אזלול ארוחה דשנה מדי.

סוד ההצלחה

מאז קראתי כי סקר של אוניברסיטת ניו־יורק קבע שטיפוח־יתר עלול לפגוע בסיכוי קי־דומן של נשים וכי „אשה בדרג ניהולי שהופעתה מטופחת ומושכת אינה זוכה ליחס רציני מצד חבריה לעבודה או הממונים עליה" – אני משקיעה מאמצים בכיוון ההפוך: נועלת לעבודה נעלי התעמלות מגושמות, מסדרת את תסרוקתי במו־ידי, לובשת חצאיות פוליאסטר וחולצות הדוקות מדי. בבוא הקיץ אגביר את המאמצים כך שאם יעריכו אותי – לא יהיה זה בשל כל סיבה חיצונית.

שמאלץ

אקרים ואחסוך מכם ניחושים, פקפוקים והשערות: הסיפור המובא כאן הוא אמת לאמיתה, אף שהוא נשמע מפוברק. אבל מה לעשות ולפעמים החיים סביבי מעניינים יותר מסרט הקולנוע של יום ששי?

הוא היה בעיני כמו ג'נטלמן בריטי, למרות שבכלל לא נולד בבריטניה אלא במדינה מזרח־אירופית, אבל כך הרי רגילים לומר על גבר הנוהג לפני ולפנים של כללי הנימוס המקומיים. כאשר אשתו נישאה לו, ידע שאת אהבתה היא צופנת בלבה לבחיר־לבה אשר מסיבות טכניות לא יכלה להינשא לו; הוא נפל בשבי הגרמני במלחמת העולם השניה והיא עייפה מלחכות לו. כאשר חזר מן השבי הלך כל אחד לדרכו.

הנישואין שלה לאותו „אציל בריטי" היו נישואי „פארווה": לא אומללים ולא מאושרים, לא מלאי גיל ולא רוויי אומללות. נישואין ככה־ככה, עם מבט די עגום בעיניים, עם שני ילדים שידעו כי אמא ואבא אינם זוג יונים. נישואין של שעמום ורווחה כלכלית והיא לא הקלה ראש בזה. עוזרות, פרוות, יהלומים, חופשות בחו"ל.

יום אחד נודע לאשה כי בחיר־לבה, שבינתיים נישא ויילד ילדים – התגרש במזל־טוב והוא עתה איש פנוי... עתה נפסח על מה שנאמר בין חברי המשולש דלעיל ונשמע מה אמר ה„ג'נטלמן הבריטי" לרעייתו: „בכל שאת יקרה לי, אינני מוכן לחיות עמך הלאה מתוך הרגשה שהחמצת את אושר חייך. לכי וחיי עם ככל שתרצי, ולאחר זמן – תחליטי עם מי את רוצה לקשור את עתידך. הילדים, כמובן, ישארו אצלי בבית".

ארזה האשה את מזוודותיה ונסעה אל בחיר לבה מעבר לים. לאחר מספר חדשים חזרה הביתה. אמרה: „עדיין לא נולד הגבר אשר למענו אוותר על ילדי".

יפה? יופי. החיים זרמו ונישואיה נמשכו ככה־ככה. לא מכבר מלאו לאשה היפה הנ"ל 60 שנה ובעלה הכין לה, כמקובל במקומותינו, מסיבת הפתעה אלא שזו היתה מסיבה מיוחדת במינה. הוא הזמין אליה את כל ידידיה, אחד אחד. איש לא נעדר. הבעל הזמין גם את שלושת המאהבים הגדולים של הרעיה, אשר עמם מצאה נוחם מאז חזרה מעבר לים. הוא ידע על כולם. האמנם שייך חלק זה לנימוס הבריטי, לאצילות הרוח או לנמיכות הרוח של אבירנו?

מכל מקום, זו היתה מסיבה ייחודית. איש לא גילה סימני מבוכה חיצונית, האשה היפה זרחה ומגע שנפרדתי ממנה לשלום הרהרתי־לרגע: מה תאמר לבעלה לאחר לכתו של האורח האחרון שהוא במקרה, גם מאהבה האחרון.

אני קוראת את מה שכתבתי ונזכרת בטעמו של השמאלץ לפסח אותו הכנתי, לפי בקשה מיוחדת של בני הבית. אבל, מה בעצם יש לי נגד שמאלץ? מדוע הפכנו את השמאלץ למלה שלילית?

תמר אדיר

הורוסקופ

תחזית לשבוע שבין 8 ל־15 במאי

שור (20 באפריל עד 20 במאי)
על טיפוסים יצירתיים תישרה המוזות בימים אלה. בתחום השותפויות צפויות בעיות, כי אף אחד אינו מוכן לוותר. לחצים בספים דורשים צמצום בהוצאות. בשעות הלילה מוטב לכם לרסן את מזגכם החם.

תאומים (21 במאי עד 20 ביוני)
אין צורך להיות שנונים יתר על המידה. חששות עיסוקים שולגיעו אתכם. בני הזוג אולי עסוקים בענייניהם – זו אינה סיבה להרגיש זנוחים. השבוע צפויות לכם מחמאות רבות, וקסמכם יהיה במיטבו.

סרטן (21 ביוני עד 22 ביולי)
[illegible] משום השבוע לתסתגר בתוך עצמכם, אבל [illegible] זאת כדי לקבל הזמנות לאירוע חברתי. אל [illegible] לדאגות להחליש אתכם. נסו לרפות את [illegible] באמצעות פעילויות מרגיעות. בתחום [illegible] לחץ.

אריה (23 ביולי עד 22 באוגוסט)
[illegible] אלה בהחלט מותר לערב עסקים עם בילוי [illegible] משפחה ינסו לתמרן דברים, אך נסו לא [illegible] על כך בצורה קיצונית מדי. שעות הבוקר [illegible] לפעולות חברתיות, פגישות בשעות הערב [illegible] לשינויים.

בתולה (23 באוגוסט עד 22 בספטמבר)
[illegible] את זמנכם בוויכוחים עם הסובבים אתכם [illegible] להתמקד בהתפתחות כוחות היצירה [illegible] הצורכים השבוע למלא התחייבות מש־[illegible] החברה עשויות לחיות השבוע תוצ־[illegible] העסקים.

מאזניים (23 בספטמבר עד 22 באוקטובר)
[illegible] לשולים עשויים להיתקל השבוע בעי־[illegible] בבעיות הקשורות לממון. מוטב לערוך את [illegible] בבית. צפויות לכם חדשות טובות בימים [illegible] ומעלות חברתיות יסבו לכם הנאה מרובה.

עקרב (23 באוקטובר עד 21 בנובמבר)
[illegible] עם אנשים שונים ותזדקקו לרגישות מהו־[illegible] בעיות בסקוות, יכול להיות שתיכנעו [illegible] לתאומות לתובעים. כדאי להתייעץ עם [illegible] זה, המשפחה המוצית שלכם בשיאה.

קשת (22 בנובמבר עד 21 בדצמבר)
בתחום העבודה אתם נהנים מתשואה רבה, אולם אתם עלולים להיתקל בטיפוסים שאינם שותפים לאידיאליזם שלכם. כדאי לשים לב לצרכיו של בן הזוג או השותף. שעות אחר הצהריים טובות במי־יוחד לפגישות.

גדי (22 בדצמבר עד 19 בינואר)
אם כי יש השבוע דגש על עיסוקים רומאנטיים, כדאי להישמר מפני עייפות יתר. זה גם לא הזמן להביא הביתה עבודה מהמשרד. ידיד עשוי לנהוג בערמומיות. לעומת זאת, יודעים להעריך את חן אמנות שלכם.

דלי (20 בינואר עד 18 בפברואר)
אתם זקוקים למנוחה ולהירגעות, ואין כמו חבית לצורך זה. יציאות ובילויים בימים אלה לא יענו על הציפיות שלכם, ואתם גם נוטים לבזבז השבוע יותר מדי. אצל הפנויים עשוי להתפתח רומן יפה.

דגים (19 בפברואר עד 20 במארס)
השבוע אתם מסתדרים היטב עם שותפים וחב־רים, אבל אתם עלולים לפגוש משפט טיפוסים לא־סימפאתיים. מכל מקום, הימנעו מוויכוחים אידיאולוגיים. בתחום הבית צפויות לכם שעות שמחות בחברת אורחים.

טלה (21 במארס עד 19 באפריל)
שעות הבוקר טובות במיוחד לקידום אינטרסים בתחום הקאריירה. בעניינים כספיים, הישמרו מפ־ני אנשים ערמומיים. לא כדאי להמשיך עם נושא שיחה שאינו מעניין את זולתכם. זמן טוב להביע רגשות רומאנטיים.

פנטהאוז

יואל לב

גילוי עריות

הרוזנברגים הביאו איתם אל הפנטהאוז זוג ידידים. „הם ירתקו אותך. בייחוד היא. אשה משגעת. ויש לה סיפורים שלא תאמיני".

גליה נאנחה. בדרך כלל מסיבות יום שישי של החבורה הן ב„נעלי־בית", כפי אורי קורא להן, מסיבות עם ידידים שאתה לא צריך להעמיד פנים, לא צריך להיות חכם במיוחד, מבריק, לשאת חן. זו האי־מה של הידידים שאתה הולך איתם שנים רבות, מג־נים אותם כחברים טובים שנשארו לאחר שנשרו רבים. ופתאום זוג חדש. אורי עיקם את חוטמו. „עכשיו או שהם ישבו בצד ולא יבינו על מה אנחנו מדברים, או, שהיא, אם היא נראית כמו שדורית תיארה אותה, תע־שה טמטה, ותהרוג לנו ערב רק משום שנדמה לה שבספר הנימוסין כתוב כי אורחת צריכה תמיד לשעשע את מארחיה ולהיות מרתקת".

נראתה כמו שדורית תיארה אותה. כספית חיה. לבושה באורח נועז. מחשוף עמוק מדי, שריתק את תשומת לבם של הגברים, צחוק רם מדי, אורח דיבור קולני. השתלטה על הערב באגרסיביות, כאילו הדירה היא במה שעליה היא מככבת.

אורי הוקסם מהאורחת החדשה. גליה זעמה על דורית שהביאה את בני הזוג החדש, על הגברת שהרסה לה את הערב. על חוסר האינטימיות, על האווירה המ־לאכותית שהשתררה במסיבה שלה. על התחרות הקנ־טרנית שהתנהלה בין הגברים על תשומת לבה של האורחת החדשה. היא הרסה את הערב. במקום להתרגע יחד בסוף השבוע, לדבר בשלווה זה עם זה, לצחוק, מצאו את עצמם דרוכים, מתחרים. אחת השיחות נסבה על פרשיות, שהתקשורת הקדישה להן תשומת לב: גילוי עריות.

אבל השיחה היתה סתמית. כמעט כדי לצאת ידי חובה. לכן הפתיע אותה הטלפון שקיבלה למחרת היום מהאורחת החדשה. צילצלה להודות. להגיד עד כמה היא היתה נרגשת. עד כמה הערב היה מרתק. ואחר־כך שאלה את גליה אם היא תהיה פנויה לשתות איתה כוס קפה. „איפה שאת רוצה, אצלי, אצלך או בבית קפה". גליה לא רצתה בשום מקום. אבל לבסוף, החליטה שאם ככר נגזר עליה להרוס אחר־צהריים, יותר טוב שתעשה את זה בבית מאשר לבזבז שעות בבית קפה.

★

גליה פינתה שעתיים כדי לשוחח עם האורחת החדשה שהתהדרה בשם ליאת.

לאחר ששתו קפה, וניסו לשוחח על ארועי היום, על כמות הסוכר והביצים שגליה הכניסה לעוגה, דומה היה ששיחתם התמצתה, השתררה דממה מביכה. מין שתיקה שגליה הרגישה שעוד רגע אם היא לא תשבר, תצטרך לפתוח את הדלת ולצרוח על הדבר הזה, שלבש שמלה עמוקת מחשוף, ותסרוקת בננה שחשפה את צווארה הארוך ואת אוזניה. אבל, ליאת היתה מנוסה. השתיקה הארוכה הזאת לא היתה אלא מבוא לשיחה שלמענה טיפסה את 12 הקומות של הפנטהאוז. היא היתה צריכה את השתיקה הזו כדי ליצור כניסה רבת רושם, וכדי למוטט את שארית התנגדותה של גליה לנוכחותה.

גליה ראתה לפניה אשה אחרת. הפעם, ליאת לא היתה צריכה להתנופף בשלל צבעי זנב הטווס שלה. בסך הכל, לא כדאי היה להשחית הצגה רבת צבעים כזו על שומע אחת. ועוד אשה. היא היתה רצינית. ניכר היה שמשהו מכרסם אותה מבפנים והיא צריכה לדבר.

לאחר השיחה תמהה גליה מדוע באה דווקא אליה. אולי בחרה בה משום שהיא זרה. משום שאיננה מכירה אותה, משום שלא תפגוש אותה יותר לעולם וחשיפה מביכה נוח תמיד לערוך בפני אדם שאחר־כך יוכל להעלם. „זה בגלל השיחה שלנו אצלכם בבית, את זוכרת דיברו על אבות והבנות שלהם. על הגועל נפש הזה. אני שתקתי. איך אני אסביר לך. בסך הכל אני גם כן מסתובבת עם... " שתקה רגע ארוך. אחר־כך, כשראתה בפני גליה את התמהון הזדרזה להסביר „לא, לא מה שאת חושבת. זה לא הבעל שלי ו... זה אני. אני והבן שלי הבכור בן ה־17. את יודעת אולי זה סתם דמיון, אולי בעד זה באתי לדבר איתך. כדי לסלק את הסיוט הזה. את יודעת שמדברים – מקבלים פרו־פורציה אחרת. אבל אני יודעת שזה לא דמיון. לפעמים נדמה לי שאני משתגעת. זה עוד מאז שהוא היה בן 14־15. פתאום הפסקתי לסבן לו את הגב באמבטיה. הוא התבייש. היה נועל את חדר האמבטיה וצורח עלי שאני לא אפלוש לאינטימיות שלו. בבית, אני מסתובבת כמעט ערומה. יש לנו בית פתוח. ויחסים גלויים. אני מסתובבת רק עם תחתונים כשאני עוברת מחדר לחדר ופתאום... ראיתי את זה בעיניים שלו. או אולי שוב פעם הדמיון שלי המטורף".

גליה חשה בחילה. אותה בחילה אינסטינקטיבית שכל אשה מרגישה, אל מול סיפור כזה. כאילו, כל עולמה, הנשי, עולם האמהות שלה מתקומם, אוטם את אוזניו ואיננו רוצה לשמוע פרשיה מחרידה כזו. בסך הכל גם לגליה יש בבית בן שלומד באוניברסיטה. עצם המחשבה שאמא יכולה להעלות על הדעת.. עם הבן. כגבר. גליה ביקשה ללכת לשירותים ולהקיא. אבל ישבה קפואה. סופגת את המלים.

„זה היה בדמיון שלי. ואולי עברתי את הגבול. את יודעת, הוא אוהב שאני מלטפת אותו. הוא יכול לבוא אל המיטה שלי, ברכיו על השטיח, חצי גופו הערום רוכן על הסדין ומניח לי, ללטף אותו בעדינות. הוא אוהב את זה. הוא מצטמרר בהנאה. ואני תפסתי עצמי מלטפת אותו כדרך שאשה מלטפת גבר ודומה לי שהוא מתענג בדרכו הגברית על הליטוף הזה".

צחקה בלי קול. במין מרירות. „לפעמים אני חוש־בת שאני יוצאת מדעתי. יש לי הזיות כאלה שמבהי־לות אותי. הזיות כאלה שאני לא יודעת באם הן עוב־רות במוחה של אשה אחרת, אבל, הן משספות את מוחי".

★

גליה צללה אל התהום הזאת של עולמה של אמא שמצאה עצמה מאוהבת בבנה וגילתה כי עורה סומר. והנה האשה הזו מתייסרת בספקות, בשנאה עצמית עד שבמקום לשוחח עם ידיד קרוב היא מחפשת לה אדם זר לפרוק את הבחילה העצמית שמטריפה דעתה עליה.

רק לאחר שליוותה את ליאת למעלית, מבקשת בכל מעודה שתעלם ושוב לא תראה אותה, מצאה את עצמה מנקה את הכורסה, במין פראנטיות חולנית, בשואב אבק, כאילו מבקשת לשאוב את המחשבות ואת הסיוטים שהשאירה ליאת על הכורסה. רק אחר־כך צנחה באפיסת כוחות ומצא עצמה מצלצלת אל דורית זו שהביאה את ליאת אל חייה.

„תגידי, איך נראה הבן של החברה שלך?".

„אני לא מבינה".

„נו, הבן שלה. הוא צריך להיות היום בן 17".

„אני לא מבינה למה את מתכוונת".

„הבן שלה לכל הרוחות, את לא מבינה עברית".

גליה חשה שהיא מאבדת את שרידי הסבלנות והנימוס גם יחד.

„אני לא מבינה מה את רוצה – אמרה דורית וזעמה – לליאת אין בכלל בן. יש לה רק שלוש בנות. בחיי שיצאת מדעתך היום. מה קרה לך גליה. מה את צווחת כמו משוגעת?".

בשיתוף מינהל החינוך, הנוער והתרבות בעיריית תל־אביב/יפו:

חגיגת־זמר עם אפי נצר בערב יום העצמאות

ועם אורחים: דורית ראובני, חנן יובל, חבורת־הזמר „התלאביבים", (בהדרכת צביקה כספי) ולהקת המחול „שלום 2" (בהדרכת גברי לוי). ומקיים בערב יום־העצמאות, יום ג' (13.5), בשעה 11 בלילה באמפיתאטרון וואהל בפארק הירקון בתל־אביב □ מחיר כרטיס־כניסה: 10 שקלים □ מכירת כרטיסים רק במשרדי „מועדון מטיילי מעריב" (קרליבך 2, ת"א, טל. 03-439207) מספר המקומות מוגבל!

ביום העצמאות או בסופשבוע :

חופשת כיף ומרגוע בכרמל

שתי חופשות קצרות, כל אחת של שלושה ימים ושני לילות – שניתן לשלבן לחופשה של 4 לילות – במלון „יערות הכרמל" □ בתכנית: הרצאות בנושאי בישול, טיפוח־חן, רפלקסולוגיה ותקשורת ■ וכן: התעמלות מודרכת ואמבטיית־מלח ■ בלכלה מלאה ! □ המחיר לשני לילות : 100 ש'; המחיר לארבעה לילות : 190 ש' □ תאריכי החופשות : 13-15 במאי, 15-17 במאי.

בחופשת שבועות: סמינר מיוחד בשיתוף עם „שרשים"

פולמוס ההוסידות

בין המשתתפים והמרצים: פרופ' יואב אלשטיין, ד"ר נחום אריאלי, ד"ר חננאל מאק, ד"ר מרדכי פכטר ומר אלחנן ריינר ● הסמינר יתקיים בצפת (כולל הסעות מת"א, חיפה, וירושלים) מיום ה' אחה"צ (12.6) עד מוצאי־שבת (14.6).

בל"ג בעומר : שלושה ימי טיול לאילת

3 ימים באוטובוס־תיור עם מדריך, כולל שני לילות וחצי־פנסיון במלון באילת □ במסלול, בין השאר : פארק תמנע, טאבה, כביש הגבול החדש, מצפה־רמון, ים־המלח ועוד □ מספר המקומות מוגבל □ תאריך הטיול : 27-29 במאי.

טיולים לדתיים ושומרי מסורת

עם הווי דתי, אוכל כשר ומלווה דתי

המבחר הגדול ביותר של טיולים לדתיים ושומרי מסורת:

● אירופה הקלאסית (מ־9 עד 21 יום) ● סקנדינביה (15 או 21 יום) ● ספרד ופורטוגל (13 יום) ● ארצות־הברית (15 או 25 יום) ● המזרח־הרחוק (27 יום) ● ● טיולי נוער וסטודנטים (23 יום באירופה).

– ביצוע: „טיולי גשר" –

3 טיולים של יום אחד בארץ

קצרין, מפל גמלא, חמת־גדר (אל־חמה)

יום טיול, באוטובוס־תיור עם מדריך כולל ביקור ורחצה בחמת־גדר □ המחיר : [illegible] □ היציאה : 17.5; 31.5.

★

שמורת נחל השופט וישובי פיתחת שלום

יום טיול, באוטובוס־תיור עם מדריך □ המחיר : 19 ש"ח □ היציאה : 24.5.

★

נחל בצת ומערת שורק

טיול למשפחות האוהבות ללכת (כ־3 שעות הליכה) □ המחיר : 19 ש"ח □ היציאה : 17.5; 31.5.

טיולי אביב וקיץ עם „נאות הככר":

□ **סקנדינביה : 15, 18 או 21 יום**
טיול של 15 יום בשוודיה, נורווגיה ודנמרק (היציאה: 13.7) ● טיול קלאסי של 18 יום בדנמרק, שוודיה, נורווגיה ופינלנד (היציאה: 27.6; 11.7; 25.7; 8.8; 22.8) ● טיול של 21 יום – כולל הכף הצפוני ולפלנד (היציאה: 13.7).

□ **ספרד ופורטוגל : 15 יום**
הטיול הקלאסי (כולל גיברלטר, שמורת הבוסאקו ו„הערים הלבנות"). היציאה: 5.6; 26.6; 17.7; 17.8; 4.9; 18.9; 2.10.

□ **ספרד ופורטוגל : 19 יום (כולל ברצלונה) או 20 יום (כולל ברצלונה והפירינאים).**
● טיול מקיף של 19 יום, כולל ברצלונה. היציאה: 5.6; 2.10; 16.10; 20.10.
● טיול מקיף של 20 יום, כולל ברצלונה והפירינאים. היציאה: 26.6; 17.7; 17.8; 4.9; 18.9.

□ **אוסטריה והונגריה:**
● טיול מקיף של 16 יום בהונגריה ואוסטריה. היציאה: 8.5 (15 יום); 1.7; 22.7; 12.8; 30.9; 14.10.
● 9 ימים בהונגריה ווינה. היציאה: 1.7; 22.7; 12.8; 30.9; 14.10.

□ **יוגוסלביה: 16 יום.**
הטיול הקלאסי בנופים, אתרים, תרבות והסטוריה ● היציאה: 23.6; 14.7; 4.8; 15.8; 8.9; 30.9; 14.10.

□ **יוגוסלביה והונגריה: 18 יום.**
היציאה: 1.6; 22.6; 13.7; 3.8; 28.9; 12.10 ● ניתן לשלב את הטיול במסגרת טיול מקיף של 25 יום ביוגוסלביה, הונגריה ואוסטריה (היציאה: 22.6; 13.7; 3.8).

□ **ספארי בקניה: 9 או 16 יום.**
● ספארי לודג'ים בשמורות המרהיבות של קניה. היציאה: 17.7; 14.8; 11.9; 9.10.
● טיול קמפינג של 17 יום. היציאה: 9.10.

□ **תורכיה: 18 יום**
● הטיול הקלאסי. היציאה: 4.7; 25.7; 15.8; 19.9; 10.10.
● מזרח תורכיה. היציאה: 1.8.

ערב הסברה על תורכיה
הרצאה מיוחדת בלווי שקופיות על הטיולים לתורכיה, תתקיים מחר, מוצאי־שבת (10.5), בשעה 8.30 בערב בבית ציוני אמריקה בתל־אביב ● המרצה: פרופ' אברהם הכברג.

בחורה בריאה ומשכילה
לא דתית, עם רצון כנה להנשא למשק חקלאי מסודר במושב ותיק למטרת נשואין עם בחור משכיל, בן 30 תואיל לפנות : תל אביב, ת. ד. 4198, עבור „אביקור"

מעריב

השבוע לפני 35 שנה

בעמוד זה מבחר מהידיעות והמודעות שפורסמו ב"מעריב" בשבוע המקביל של 1951. הנוסח המקורי נשמר. ליקט: גבריאל שטרסמן.

הסורים פתחו באש תותחים בצהרים, כ־20 הרוגים סורים נשארו בשדה הקרב

לאחר שצבא ישראל הדף אמש את ההתקפה הסורית באזור המפורז צפונית לכנרת והשתלט על הסביבה, נתגלה במקום מספר רב של הרוגים סוריים. לפי הערכה ראשונה נמצאו שם כעשרים הרוגים. גופות ההרוגים פזורות על גבי הגבעות שבהן התחולל הקרב. לכוחותינו לא נגרמו כל אבידות בהתקפת הנגד שהיתה אמש ובה טוהר כל השטח מהסוליים.

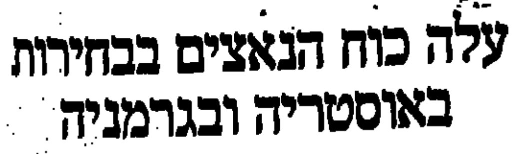
לאחר פעולת הנגד הנמרצת שערכו אתמול כוחות צה"ל נגד הכוחות הסוריים חלה הרגעה במצב – הודיע דובר צה"ל לפני הצהרים.

נראה שהסורים נסוגו אל מעבר לגבול. לפי כל הסימנים נגרמו לסורים אבדות קשות בהתקפת הנגד הישראלית. כו־חותינו שולטים במצב – אמר הדובר.

הבוקר נורו מספר יריות צפונית מעין גב על פועלי עין גב שעבדו במקום.

ארבעה החיילים הישראליים, שנהרגו אתמול בבוקר, קיפחו חייהם כאשר משמר ישראלי קטן נתקל בקבוצה גדולה של ערבים מזויינים ובחילופי היריות נהרגו 4 ישראלים.

הלווייתו של ישראל זוי, אחד מקרבנות ההתקפה הסורית

עלה כוח הנאצים בבחירות באוסטריה ובגרמניה

בחירות שנערכו בגרמניה ובאוסטריה הוכיחו את עלייתם המבהילה של הניאו נאצים.

באוסטריה נערכו בחירות לנשיא המדינה במקום ד"ר קרל רנר שמת לפני כחודשיים. הבחירות נסתיימו ללא תוצאות ויי־ערכו בחירות בסיבוב שני, כנראה ב־27 במאי, לאחר שאף אחד מהמועמדים לא קיבל את המינימום הדרוש של 50 אחוז ממספר המצביעים.

לבחירה שניה יעמוד המוע־מד של המפלגה העממית (הקתו־לית) היינרי גליינר, שקיבל 40,4 אחוז של הקולות והשחור קרנר, ראש עיריית וינה הסוציאליסטית, שאסף 38,7 אחוז.

ההפתעה הגדולה ביותר של הבחירות היתה הצלחתו של פרופסור בורקר ברייטנר שהיה מועמד הנאצים ושאסף כמעט 15 אחוז של הקולות. באוסטריה חוששים שבבחירות הבאות לפר־למנט האוסטרי יהוו הניאו־נאצים כוח גדול שאי אפשר יהיה להתעלם ממנו.

בבחירות שנערכו בסקסוניה התחתית קיבלה רוב המפלגה הסוציאל דמוקרטית של הד"ר קורט שומאכר, אך לפי דעת כל המשקיפים „הנצחון המוסרי" נודע למעשה למפלגה הנאצית.

„דן" שובתת – ההנהלה התפטרה

התחבורה העירונית בת"א הופסקה משעה 11 לפני הצה־ריים למשך 3 שעות, לשחברי „דן" הכריזו על שביתת אזהרה כאות מחאה נגד החשדות, בה־עלאת מחירי הבנזין.

לשביתת האזהרה קדמה אספה כללית סוערת של „דן" שנמשכה עד לשעות בוקר־הבוקר. בסיום ישיבה הגישה ההנהלה את התפטרו־תה.

הקיוסקים שובתים – אין גזוז וסודה

מכירת הסודה והגזוז נפסקה הבוקר בכל הקיוסקים והגזוזיות בארץ כאות מחאה על מסגרת הממשלה להקציב להלקאת מחיר המשקאות הללו.

שביתות בעלי הקיוסקים תימשך, גם מחר, אם לא יושג הסדר עם הממשלה עד ה־20. [illegible]

למטרת נשואין
[illegible]

הנח"ל במיפגן באצטדיון

מסע ההישגים והמפגן הצבאי בר"ג במרכז החגיגות היום

בסימן התייחדות עם חללי מלחמת העצמאות מזה ומתוך הסכמת הישגי המדינה מזה, נפתחו חגיגות העצמאות ברחבי הארץ, עם מלאת שלוש שנים למדינת ישראל.

החגיגות מתנהלות ברוב עם לפי התכניות שנקבעו מראש. נקודת השיא במאורעות היום: מסע ההישגים, המפגן הצבאי באצטדיון ברמת־גן, מרוץ העצמאות והשיט על הכנרת.

אתמול בערב ננערכה אתמול בירושלים אחרי שהבניינים הציבוריים והכיכרות המרכזיים קושטו בדגלים ובנורות, [illegible]

[illegible]

1300 תלמידי בתי הספר בחיפה היו הבוקר אורחי הצי הישראלי. בשעה 8.30 הפליגו על סיפון אניות מלחמה ללב ים.

מרחבי הארץ מגיעות ידיעות על התכונה לחג העצמאות ועל החגיגות, שכבר החלו. במקומות רבים מהמושבים שבסביבת ת"א ור"ג ואף ממקומות מרוחקים יו־תר נוהרים כבר לעיר כדי לחזות במפגן.

המאורע המרכזי בחגיגות הי־ום – המפגן הצבאי הגדול באצ־טדיון ברמת גן בו יחזו נוכחים כמה רבבות צופים. התכנית כול־לת גם תמרוני צנחנים, [illegible]

לידות רובין ושמחה [illegible]
[illegible]
משפחת א. קלאוס

„קוינוי" בתגלים חיפה
[illegible]
התצפית הגדולה של מאי
[illegible]

יום המוצר
11.5.86
12.5.86
13.5.86
15.5.86
16.5.86
25% הנחה
רק על מוצרי כחול לבן
(במקום ההנחות הקיימות)
קניית השבוע
תנור מצנם (טוסטר אובן)
"אמקא"
רק 99.90 ש"ח במזומן
מערכת ליפתן "שביט"
רק 8.90 ש"ח במזומן
בתוקף עד 16.5.86 עד אזילת המלאי
כחול לבן במשביר לצרכן כחול לבן במשביר לצרכן
הפרס המיוחד - מקרר 4700XL אמקור
הפרסים הראשיים בהגרלה הארצית:
2 כרטיסי טיסה לאירופה
(בקווי אל על, לא כולל מיסים)
טוס כחול לבן טוס אל על
EL AL אל על
20 סופי שבוע זוגיים
5 טיסות לאילת - ארקיע
תנור בישול - אמקור
מקפיא - אמקור
סט אוכל מחרסינה + סט סכום - נעמן
אוהל גליל-דה לוקס - המצייד
אנציקלופדיה - היסטוריה של א"י - ברונפמן
מערכת שלחן וכסאות לגן - כרמלי דורון
מאות פרסים
השתתפות בהגרלה על כל קניה מעל 50 ש"ח
על מוצרי כחול לבן בלבד
ההגרלה תתקיים ביום ג' 3.6.86
בהשתתפות נציג המכון למסחר הוגן.
תוצאות ההגרלה תתפרסמנה בעתונים
ובבתי הכל-בו.
בערב הפתיחה בלבד
מוצאי-שבת 10.5.86
100 ש"ח
10 ש"ח